

L. T. S. R. V. i. e.
Specjalna
Biblioteka

Paskiro Nr. kaina 30 ct.

SKAUTŲ AIDAS

Lietuvos skautų ir skaučių laikraštis

Oficialus Lietuvos Skautų Sąjungos organas

Redaktorius vyr. sktn. **Antanas Saulaitis**
Laidėjas Lietuvos Skautų SąjungaRedakcijos ir administracijos adresas: **KAUNAS**,
Nepriklausomybės aikštė 4, telefonas 2 65 34

Administracija dirba darbo dienomis nuo 8 iki 14,30 val.

Prenumeratos kaina metams:

Lietuvoje: Jaunesniesiems skautams-ėms — 2,75 Lt; skautams-ėms — 4 Lt; neskaudams — 5 Lt. Užsienyje: (išskyrus Latviją ir Estiją, kur taikomas vidaus tarifas) dvigubai.
 Skelbimų kaina pagal susitarimą. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Užuojautos 5 Lt, padėkos — 3 Lt; spausdinamos ten, kur redakcijai patogiau.
 Rankraščius, piešinius, nuotraukas siųsti redakcijos vardu. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra; nesunaudoti nesaugomi; grąžinami, jei atsiunčiama tam reikalui pašto ženklų. Suk galvą sk. rankraščius siųsti—psktn. Rudzinskiui, Gimnazija, Joniškis, (Šiaulių ap.)

Isteigtas 1923 m. kovo mėn. 15 d. Šiauliuose.
1939 (XVII) metai.

Spalių mėn. 29 d.

Eina du sykiu per mėnesį: 10 ir 25 d. d.

20 (236) Nr.

OFICIALINĖS ŽINIOS**IŠ SESERIJS VADĖS ĮSAKYMŲ.**

* 1939.X.5. 17 nr.: § 1.: Žagarės skaučių vietininkijos vietininkę psktn. *Mariją Kirliene*, jai iš Žagarės išvykus, jos prašymu, iš pareigų atleista ir už darbą skautiškai padėkota.

§ 2: Žagarės skaučių vietininkijos vietininkės pareigoms eiti paskirta psktn. *Uršulė Kačkienė*.

* 1939.X.6. 18 nr.: Vilkaviškio skaučių tunto tuntininkės pavaduotoja patvirtinta psktn. *Marija Bačanskienė*.

KELEIVIŲ IR BAGAŽO TARIFO IR TARIFO TAISYKLIŲ PAKEITIMAS.

(Ištrauka iš 1939 m. spalio m. 21 d. „Vyriausybės Žinių“ Nr. 600).

KELEIVIŲ IR BAGAŽO TARIFO PAKEITIMAS.

Visais geležinkeliais ir visose vagonų klasėse gauna šias pagrindinio tarifo nuolaidas.

IV. Skautai.

1) Lietuvos skautai ir skautų vadai, važiuoją atskirai ar grupėmis ir turį Vyriausio Skautų Štabo ar tuntininkų patvirtintus asmens liudijimus su fotografija ir, be to, dar nustatytos formos papigintu tarifu geležinkeliais važiuoti liudijimus, gauna 33¹/₃%.

2) Svetimų valstybių skautai, važiuoją į Lietuvą ar tranzitu per Lietuvą atskirai ar grupėmis ir turį Lietuvos atstovybių ar konsulatų arba Užsienių Reikalų Ministerijos patvirtintus nustatytos formos papigintu tarifu geležinkeliais važiuoti liudijimus, gauna 25%.

KELEIVIŲ IR BAGAŽO TARIFO TAISYKLIŲ PAKEITIMAS.

IV. Skautai.

1) Lietuvos skautams ir skautų vadams, gaunantiems tarifo 33 str. IV skyr. 1 p. nustatytą nuolaidą, duodami Edmonsono — kartoniniai ar atitinkamai kilometriniai bilietai, kurių kitoje pusėje įrašoma „Asmens liudijimas“. Skautų ir skautų vadų pateikiamieji bilietų kasoms papigintu tarifu geležinkeliais važiuoti liudijimai turi būti patvirtinti Vyriausio Skautų Štabo ar Tuntininkų.

2) Tarifo 33 str. IV skyr. 2 p. nustatyta nuolaida taikoma šių taisyklių II skyr. 1 p. nurodyta tvarka.

TARIFO KAINŲ LENTELIŲ PAKEITIMAS.

Tarifo ir tarifo taisyklių bei kainų lentelių pakeitimai galioja nuo 1939 m. lapkričio 1 dienos.

SKAUTŲ AIDO 1939 M. KONKURSO 5 NR. SPRENDIMAS.

Skautų Aido piešinio spalvavimo konkurso, kurio sąlygos buvo paskelbtos Sk. Aido š. m. 10 (226) nr. 266 psl., laimėtojais yra:

ligi 10 m. amžiaus:

I. **Jadzė Rentaitė**, Šiauliuose;

ligi 14 m. amžiaus:

I. **Vytautas Šimkus**, Kaune,II. **Vytautas Povilaitis**, A. Panemunėje,**VILNIAUS KONKURSAS.**

Atgavus sostinę Vilnių, Skautų Aidas skelbia Skautų Aido skaitytojų, apsilankiusių Vilniuje ir išlaisvintoje Vilnijos dalyje, išpūdžių aprašymų konkursą:

1. konkurse gali dalyvauti visi Skautų Aido 1939 m. skaitytojai, ir visos skautės ir skautai;

2. išpūdžiai yra subjektyvus reikalas, todėl konkurse neribojama griežtai rašyti viena ar kita Vilniuje pergyventų ar pastebėtų dalykų aprašymų tema; kiekvienas konkurso dalyvis terašo tai, ką jis mano būsiant naudinga paskelbti Sk. Aido skaitytojams; autoriai gali (bet nėra būtina) savo rašinius iliustruoti arba pridėti fotografijų, piešinių ir pan.;

3. konkursui skiriamas rašinys neturi būti ilgesnis, kaip 10 psl. (prašymų popieriaus formato);

4. konkurso dalyvių rašiniai bus skirstomi pagal dalyvių amžių į 3 grupes: I — autorių amžius ligi 12 mt., II — 17 m. ir III — vyresnio amžiaus;

5. konkursinį rašinį autorius pažymi slapyvarde ir gimimo data (metai, mėnuo, diena), o tikrąjį savo vardą, pavardę ir adresą, užrašęs ant atskiro lapelio, įdeda į vokelį, kurį užlipdęs, viršuje užrašo savo tą pačią slapyvardę, kaip ir rašinyje;

6. rašinį siųsti šiuo adresu: **Skautų Aido** redakcijai (Vilniaus konkursui), **Kaunas**, Nepriklausomybės a. 4;

7. paskutinis terminas rašiniams išsiųsti 1940.I.15;

8. konkurso rašiniams įvertinti bus pakviesta speciali komisija;

9. konkurso laimėtojams skiriama premijų;

10. konkursui atsiųsti rašiniai galės būti spausdinami Skautų Aide.

III. Danutė Lipnickaitė, Vilijampolėje.

Redakcija maloniai sveikina jaunuosius konkurso dalyvius. Konkurso laimėtojams paskirtos dovanos — knygos Sk. Aido administracijos siunčiamos pagal adresus, kuriuos konkurso dalyviai buvo nurodę, atsiųsdami savo piešinius.

JUBILIEJINIŲ STOVYKLŲ APRAŠYMAI.

Skautų Aido (1938 m.) 19 (211) nr. 389 psl. buvo paskelbtos jubiliejinių skautų ir skaučių stovyklų aprašymo konkurso sąlygos.

Pagal taisykles patikrinus atsiųstus aprašymus, geriausiais stovyklų aprašymais pripažinta tokių autorių:

skaučių stovyklos:

I. + + + (**Regina Tamašauskaitė**, Kaune),II. — — — (**Janina Zaleskytė**, Klaipėdoje);

skautų stovyklos:

I. **ŽIEDŪNAS** (**Julius Šimkevičius**, Pasvalyje),II. **MARIOKAS** (**A. Janušauskas**, Mažeikiuose),III. **M. ŽIOGAS** (**M. Nekrašas**, Ukmergėje).

Redakcija konkurso dalyviams ir laimėtojams širdingai dėkoja

Kai kurie premijuoti rašiniai bus spausdinami Skautų Aide.

Sveiki, Vilniaus skautai!

Mes spaudžiame Jums kairę, sesės, broliai,
Ir žodžių džiaugsmui išsakyt nerandam.
Kitas dienas gyvensit, kaip lig šiolei,
Jau paneriuos daina nauja vien skamba!

Tiek metų Jūs kovojojot, dirbot, vargot...
Tiek metų skyrė mus šiaudinės gniūžtės.
Bet šiandien jau pasaulis mato kita:
Laisvosios žemės rožem galit puoštis!

Kovokit, dirbkit, triūskit, kaip ligšiolei,
Daug sieļvarto ir vargo pirkiose išlandė.
Šiandien mes spaudžiam kairę, sesės, broliai,
Ir žodžių džiaugsmui išsakyt nerandam!..

Vyr. sklt. L. Vainikonis.

MŪSŲ PAREIGOS VILNIJAI

Sostinė Vilnius ir atgauta Vilniaus sritis ilgą eilę metų gyveno atskirti nuo Lietuvos. Nepriklausomos Lietuvos gyvenimas ten mažai pažįstamas. Turime pareigas aktingiausiai prisidėti šias abi Lietuvos dalis greičiau suartinti.

Pirmiausia turime Vilnių gerai pažinti, kad jame būtumėm lyg savo namuose. Pažinti turime ne tik iš knygų, spaudos, bet ir gyvu būdu — jame lankantis ir, kas gali, gyventi. Vilnių pažinus, kiekviena širdis jį karštai mylės — ten tiek daug yra patraukiančio, kad miestas ir kraštas mieli širdžiai.

Kiekvieno pareiga Vilnių aplankyti.

Ne tik apgraibom perbėgti, bet ramiai ir rūpestingai visa išstudijuoti. Ir už miesto, į Vilniaus sritį reikia keliauti ir ten visą pažinti.

Žiemos ir pavasario metu skautai-ės turi ten daryti įvairių iškylų — pėsčia, baidarėmis, dviračiais ir k. O vasaros metu Vilnijoje turi būti daug stovyklų! Stovykloms vietų yra gražiausių. Atėinanti vasara turėtų Vilnijoje žėruoti skautų ir skaučių stovyklų laužais.

Vilniaus mieste jungiasi kelių tautų gyvenimas. Be lietuvių, ten gausu lenkų, gudų, žydų, totorių ir k. Dalis lietuvių ir kai kurių kitų tautų nuotrupos įpratintos vartoti buv. valstybinę kalbą — lenkų kalbą. Kas šiandien Vilniuje kalba ne lietuviškai, tas dar nėra mūsų valstybės priešas. Aš pats mačiau ir pažinau daug žmonių, kurie ten kalba lenkiškai ar kitaip, bet yra mūsų draugai ir Lietuvai labai lojalūs. Mūsų rankose yra priemonės, kad jų lojalumas mūsų valstybei augtų ir jis vis plistų plačiau ir į tuos sluoksnius, kurie neturėjo pakankamai geros progos

būti širdingais lietuvių draugais. Tuo noriu pasakyti, kad mūsų ekskursininkų netaktas, neišmanymas ar klaidingas, tariamas patriotizmas nepakenktų tai didžiajai mūsų tautos misijai, kurią gavome grįžtant Vilniui ir jo sričiai.

Anoje pusėje buv. administracinės linijos žmonės, man rodos, žymiai maldingesni; tokiais būti jie turi ir daug geresnes sąlygas. Mūsų pareiga rūpestingai tą jų gražų paprotį pagerbti: tinkamai elgtis

Tėvynei

Šviesus žaibas už lango sutvisko,
Juodi debesys audrą atneš.

Aš žinau — Tu atsimeni viską:
Laisvė kėlės per kraujo marias.

Tu žinai, kad raudėjo sesutės,
Kad negrižo daug vyrų jaunų. —
Užu laisvę, už Tėviškės būtį
Nepabūsim patrankų aidų!

Savo laisvės parduoti nenorim,
Brangią laisvę čia nieks neparduos!

Ne be tikslo žili savanoriai
Guldė galvas Tėvynės laukuos.

Kas palaužtų lapus tris lelijos?
Kas į širdis mums naktį atneš?

Niekas laisvei budėti nebijom,
Su drąsa ir su meile čia mes!

Užu lango labiau apsiniaukė,
Šviesus žaibas ištryška klaidiai. —
Nulinguos žiaurios audros palaukėm, —
Juoksis žydintys, platūs laukai.

Adolfas Dorinas.

bažnyčiose (ypač daug jas lankančių ekskursininkų jaučias kaip muziejuose ar sporto halėse — tai neleistina!), pagarbiai praėti pro Aušros Vartų rajoną ir t. t.

Mūsų valdžia, įgyvendindama Lietuvos teisę, Vilniuje įvedė tam tikrų taisyklių; mes turime visur parodyti pavyzdį, kaip gerbiame savo įstatymus ir kitus mūsų valstybės teisės nuostatus.

Jokių patarnavimų — valgio, nakvynės, daiktų vartojimo ir t. t. — neturime priimti veltui. Už viską reikia teisingai ir sąžiningai atsiskaityti. Neikime į Vilnių labdarybės ieškoti. Eikime save gerbdami.

Į Vilniją neikime tuščiomis rankomis. Vilnių ir grįžusią sritį turime aprūpinti savo literatūra, savo spaudiniais, savo bažnytinio ir tautinio turinio paveikslais; visi nori labiau pažinti Lietuvos gyvenimą. Mūsų pareiga čia gerai prisidėti.

Savo nešiniu galime imti ne tik spaudą, ne tik knygą, bet ir kitokių dovanų — tautinių darbėlių, vaikams drabužių, baltinių, batų, pirštinių ir t. t. ir t. t. Kur skautų būtų sustota, ten turėtų likti geros atminties pavyzdžiai.

Jau ir Vilnijoje šeiminkas yra lietuvių tauta. Garbingi, teisingi, dori ir kilniūs tebūnie santykiai tarp lietuvių ir kitų tautų žmonių. Tai mūsų tautinės kultūros bruožas; tai mūsų garbės dalykas.

Jeį esame kur svečiuose ar turime savo namuose svečių, būkime svetingi.

Į Vilniją žygiuokime kupini entuziazmo, entuziazmo, paremto gera veikla, puikia nuotaika. Tegul mūsų skautiška dvasia nušviečia Vilniaus pašvaistes nauja dinamika.

Baltasis Juodvarnis.

DIDŽIOSIOS MINTYS

Vilniaus atgavimas yra didelis džiaugsmas mūsų tautai. Bet nepamirškime vieno visų svarbiausio dalyko, kad mes į Vilnių ne tik teisę turime, bet mes Vilniuje turime daug, be galo daug, pareigų.

Dėl to, pasidžiaugę, mes vėl grįšime į paprastą gyvenimą dirbti susimąstę, kaip mes atliksime tas pareigas, kurias mums uždeda Vilniaus atgavimas.

Kiekviena teisė reikalauja pareigų.

Mūsų pareiga — atjausti Vilniaus krašto gyvenimą ir jam padėti ne tiek žodžiais, kiek savo darbu ir aukomis. Aukotis turėsime visi, nuo mažo iki didžio, nuo neturtingo iki turtingiausio.

Palinkiu, kad kiekvienas būtų pareigingas, atsimintų savo patyrimą dirbant kasdieninį darbą, visuomet atsimintų, kaip mes Vilnių galime sukultūrinti, duoti jam geresnį gyvenimą, kad jis greičiau sutaptų su Kaunu ir visa kita Lietuva. Tada klestės ir visas mūsų kraštas.

A. SMETONA.

Lietuva tol bus gyva, kol ji eis Vilniaus keliu. Vilniaus išsižadėjusi niekam ji nebus reikalinga — nei mums, nei pasauliui, ir bus kaimynų išdraskyta ir praryta. Kiekvieną, kuris išsižada Vilniaus, išmesčiau iš lietuvių tautos kaip numirėlį!

Prof. M. BIRŽIŠKA.

Mūsų kultūringumas, drausmė, dora ir sąžiningumas yra tas ginklas, kuriuo mes valdysime gražintą Laisvai vieniną Lietuvai jos sostinę Vilnių.

Prof. V. BIRŽIŠKA.

Vilniaus gyventojai, be skirtumo tautybės ir tikėjimo, didelį pagarboj laiko Aušros Vartų Stebuklingąjį Dievo Motinos paveikslą. Visi, eidami pro Aušros Vartus, nusiima kepures.

Ši tradicija yra įėjusi į žmonių gyvenimo kūną ir dvasią. Ją mums reikia kuostropiausiai išlaikyti.

Kan. P. DOGELIS.

Vilnius ir jo kraštas buvo nuo seno tampa ir labai organiškai suaugę su visu Lietuvos kūnu.

Vilnius buvo Lietuvos sostinė nuo Gedimino laikų.

Vilnius buvo kultūrinis lietuvių židinys.

Ne tik iš Lietuvos istorijos, bet ir iš lietuvių tautos gyvenimo Vilnius negalėjo, negali ir negalės būti išbrauktas.

Vilnius amžiams Lietuvos.

Dr. Z. IVINSKIS.

Aš laisvės nesulaukiau, bet mano kapas ir ši vieta bus laisva!

Seržantas J. BAKANAUSKAS.

Vilnius neatskiriamas nuo Lietuvos, Vilnius neišimamas iš Lietuvos istorijos, nes jis augo, plėtėsi ir klestėjo kartu su Lietuva, Vilniuje visa Lietuvos ir jos kultūros istorija. Tik išitvirtinę Vilniuje, mes sugebėsime sustabdyti slavų difundavimą į mūsų tautos kūną. Todėl Vilniaus įterpimas į mūsų valstybę yra didžiausias politinis ir moralinis laimėjimas. Tai yra Apvaizdos dovana lietuvių tautai už ištikimybę laisvės idėjai ir už didvyrišką pasipriešinimą smurtui, kurį padarė dabar užuojautos vertieji.

Dr. D. JASAITIS.

Šventai tikėjome, kad teisė ir teisingumas pergalės, kad nuoširdūs troškimai ir ištvermingi darbai bus vainikuoti laimėjimo.

Dr. A. JUŠKA.

Mes siekėme savo didžiųjų šventovių, siekėme savo kultūros ir istorijos lopšio.

Ir to viso siekdami, mes neapsirikome. Mūsų siekimai jau — tikrovė!

Prof. kan. F. KEMEŠIS.

Istoriniai laikai, kada kiekviena diena atneša daugiau naujienų, kaip seniau metai, reikalinga iš mūsų ypatingo judrumo. Pasistenkime būti verti savo istorinio pašaukimo, pralenkime istorijos tempą!

Prof. S. KOLUPAILA.

Mes eisime į Vilniaus kraštą nešdami karo ir sunkių katastrofų paliestai liaudžiai brolišką pagalbą ir visoms ten gyvenančioms tautoms ištiestą ranką.

Gen. V. NAGIUS.

Mes pasižadame atiduoti geriausias savo jėgas Tėvynei. Širdingai sveikiname išlaisvintus brolius naujo gyvenimo aušroje.

Plk. P. SALADŽIUS.

Meilės ir tikros kultūros diegų kupini pradėsime iš naujo atstatinėti savo sostinę.

J. VILEIŠIS.

Iš viso reikėtų rūpintis, kad kuo daugiau būtų panaudota valstybinei ir tautinei mūsų veiklai Vilniaus krašte slypinčios ten dvasinės pajėgos ir Tėvynės meilės entuziazmas.

Prof. Z. ŽEMAITIS.

1918-tų lapkričio 1 diena Vilniuje

(Iš „Mažiuko ežiuko“ užrašų — prisiminimų).

Tai buvo lyg perkūno trenkta mano vaikiškosna smegenysna žinia apie tai, kad pas mus, Vilniuj, steigiami kažkokie skautai. Kažkokie: jie būsią mokomi nepaprastų dalykų, ypatingų mazgų, kurių pagalba su virve galima bus nusikarti nuo bet kokio mūro (sakykite, norint pabėgti iš bendrabučio į kinematografą), vilkėsią uniformą, ir daug daug kitų prašmatnybių mokėsią!

Taip man papasakojo mano draugas, grįžęs iš susirinkimo, kuriame ne per senai sugrįžęs iš Rusijos pabėgėlis moksleivis laikė paskaitą apie tuos skautus.

* * *

Lapkričio 1 diena. Maža Vilniaus lietuvių gimnazijos salė. Pirmoji Lietuvos skautų „dešimtis“ (skiltis — vėliau sugalvota).

Buvau pirmoje Lietuvos skautų skiltyje pirmasai skautas iš... kito galo, sulig ūgiu, žinoma.

„Dabok! Žingine ženkl!“... „Budėk!“

Tai buvo pirmieji skautiškos lietuviškos komandos žodžiai.

Lietuviška komanda! Tai didelė naujenybė senam pasauliui.

Buvau baisiai užsidegęs skautas. Be galo įsimylėjęs savo vadą; sekiau jo visus judesius, pamėgdžiojau jį. Elektrizavo mane. Kada būdavome lavinami, drausmė entuziastiška. Komanda — „dabok“ (dabar—„ramiai“), ir visi lyg numirdavo. Dešimtininkas (vėliau tapęs „draugininku“), kai kreipdavosi į visus, sveikindamas „budėk“, susilaukdavo griausmingo „budė-ė-ėk!“

Kartą mūsų vadas, mus rikiuodamas lygioj eilėj, paprastai sušuko:

„Dabok!“

„Budė-ėk“ sublioviau iš per didelio uolumo, tuo tarpu kai kelios dešimtys už mane gudresnių kuo puikiausiai išpildė komandą.

Ir dabar dar pas mane plaukai šiaušiasi tai atsiminus. Nelinkiu to pergyvenimo niekam.

* * *

Paskui buvo kupini entuziazmo mėnesių mėnesiai, metų metai. Visokios Vilniaus okupacijos: lenkai, bolševikai, vėl lenkai ir vėl bolševikai tik didino mūsų darbą ir patriotizmą kėlė.

Vai ar daugelis mano skaitytojų tyrinėjo paslapčiomis, kruvinos bolševikų priespaudos metu, nakčia, slaptąjį Lietuvos kunigaikščių požemį, kuris vedąs iš Vilniaus į Trakus, pro Neris apačią? Kas drąsiai, rizikuodamas (Tęsinys 416 psl.).

Praeities nuotraupos

Lietuviškoji skautybė Vilniuje

(Iš pirmųjų skautų prisiminimų).

Prieš dvidešimt vienerius metus lapkričio mėn. 1 d. Gedimino sostinėje iškūrė pirmieji Lietuvos skautai. Tad ir nenustabu, kad atgavę savo lopšį, visuomet skautiškai šypsančius veidus suvilgėme džiaugsmo ašaromis. Juk tiek metų jo buvome netekę. Tiek metų už teisybę ir lietuvišką žodį jame buvo ujami, niekinami ir kalinami tikrieji Gedimino sostinės šeiminkai — mūsų broliai ir sesės. Tačiau — vergovės pančiai sutrūko — teisybė nugalėjo!

Skautiškojo darbo pradžia Lietuvoje buvo be galo sunki, nes neturėta dar nei skautiškos literatūros lietuvių kalba, nei lėšų, nei tinkamų vadovų, uniformos, statuto ir t. t. Su tomis nepalankiomis aplinkybėmis ir kliūtimis pradžioje kovojo tik vienas sktn. **P. Jurgelevičius**. Darbas kiek palengvėjo, kai į talką atėjo psktn. **J. Kriaunaitis**.

Nežiūrint visų sunkių aplinkybių, pirmųjų mūsų skautų dvasia, pasiryžimas ir drąsa, kaip sako sktn. **P. Jurgelevičius**, buvo teisiog nuostabi. Pradžioje esant vokiečių, o po 1919 m. bolševikų okupacijai pirmiesiems Lietuvos skautams teko veikti nelegaliai, slaptai. Tuo sunkiuoju momentu skautams labai daug padėjo Vilniaus gimnazijos direktorius **M. Biržiška**, kuris gimnazijos rūmuose leisdavo jiems daryti sueigas ir net karišką mankštą, tuo pačiu pats atsidurdamas rimtam pavojui. Antras pirmųjų skautų globėjas buvo abiejų dr-vių kapelionas kun. **Čibiras**. Gerai pažinęs jaunuolio sielą, palinkimus ir troškimus bei skautišką ideologiją, jis sugebėjo įgyti didelės skautų simpatijos. Pastebėję gražius skautiško darbo vaisius ir gimnazijos mokytojai net per pamokas statydavo skautus ir skautes pavyzdžiu kitiems moksleiviams. O tai buvo didelis, per tokį trumpą laiką, mūsų pirmųjų skautų laimėjimas.

Per porą mėnesių abiejose pirmose draugovėse jau būta per 120 narių. Nors lietuvių spaudoje apie skautus niekas nė žodžio neparasė, o taip pat ir patys skautai niekuo nesigarsino, tačiau jų steigėjas per Vilniaus liet. laikraščių redakcijas gaudavo laiškus iš nepažįstamų kunigų ir mokytojų, kurie prašė nusiųsti jiems skautų įstatų, programų, literatūros ir nurodymų apie skautų draugovių steigimą. O tai parodo didelį jaunuomenės auklėtojų susidomėjimą skautišku sąjūdžiu.

Apie abiejų draugovių veikimą sktn. **P. Jurgelevičius** nuolat referuodavo pirmojo krašto apsaugos ministerio adjutantui kar. **Ant. Juozapavičiui**, kuris skautams suteikdavo kai kurių patarimų ir šiaip labai domėjosi skautiškojo darbu. Be to, šis mūsų tautos karžygys ir pirmoji auka iš Lietuvos karininkų tiek aukštai vertino pirmųjų skautų pastangas, kad, nežiūrėdamas savo nepiniginumo tuo metu, paaukojo skautams 100 ostmarkių. Tai buvo pirmas Lietuvos skautų rėmėjas — aukotojas.

Gimnaz. mok. adv. **A. Janulaitis** sktn. **P. Jurgelevičiui** teikdavo advokatiškų patarimų, kaip skautų vadams įkliuvus į okupantų rankas elgtis jų prokuratūros akivaizdoje. Mat, skautai drąsiai įvykdavo daugelį kariško pobūdžio, svarbių ir pavojingų gyvybei uždavinių, už kuriuos paprastai bausdavo tik priešo karo lauko teismai. Tos rūšies darbą dirbdavo tik vyresniojo amžiaus skautai — visi savanoriai! Didelės pagalbos toje srityje teikė vienas mūsų tautietis, tarnavęs okupantų valdžios įstaigoje ir turėjęs gana aukštą vietą. Su šiais trimis skautų bendradarbiais ryšius palaikydavo tik vienas sktn. **P. Jurgelevičius** ir, žinoma, tik dėl to, kad būtų išlaikyta didesnė paslaptis.

Dr. Jonas Basanavičius.

Apie šį darbą savo prisiminimuose, parašytuose 1928 m., sktn. **Jurgelevičius** tarp kitko rašo:

„Tiek mums (svarbesniems skautų vadovams), tiek jiems nuolat grėsė rimtas pavojus, bet, nežiūrint to, darbas buvo nuolat plečiamas. Dėl tam tikrų sumetimų šiandien dar nenorėčiau garsinti aukštosios patriotiškos tarnybos darbus, kurie mums pavyko sėkmingai įvykdyti. Tik pastebėsiu, kad skautai pareiškėdavo narsumą, vyriškumą, pasiaukojimą ir, kaip tikri didvyriai, nesigirdavo savo atliktais žygiais bei darbais. Šios pirmųjų mūsų skautų savybės yra pažymėtinos dar ir dėl to, kad visa tai buvo vos tikrai 2—3 mėnesių darbo vaisiai“.

„Iš to laikotarpio skautų daugelis dalyvavo kautynėse mūsų kariuomenės bei partizanų eilėse, o taip pat daugelis jų šiandien liko įžymiais tautos veikėjais ar net karžygiais. Su dideliu džiaugsmu ir pasigėrėjimu prisimenu ir niekad ne-

užmiršiu vardų šių darbščiujų ir drąsiųjų to laikotarpio skautų, šiandien patapusių įžymiais aktingais patriotais: **J. Kriaunaitis**, **A. Mačiuika**, **A. Valušis**, **Jakučiūnas** (vyr. leit., žuvęs eidamas tarnybos pareigas), **Kukutis**, **Umbrasas** (ilgai lenkų kalintas), **Aleksandravičius**, **Čečeta**, **Kostas** ir **Julius Jurgelevičiai** (lenkų kalinti), **Kauza**, **A. Penkaitis**, **V. Uždavinys**, **Ropė** (miręs), **Valteris** ir kt. Tai buvo uoliausi Vilniaus „Mafekingo“ skautai. Jie paliko gražiausią pavyzdį vėlesnių laikų skautams ir dar ligi šiol ištikimai ir aktingai tebetarnauja mylimai Lietuvai“.

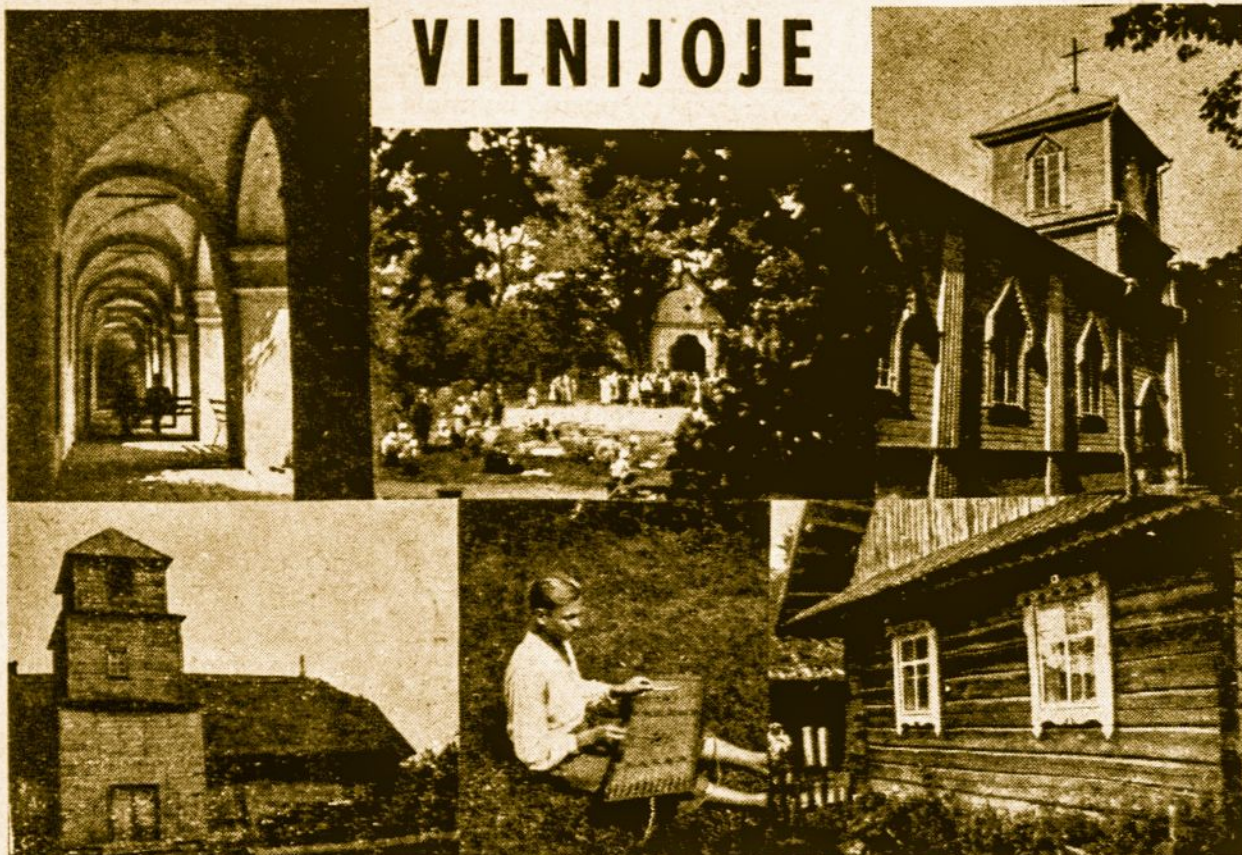
„Ilgainiui aukščiau minėtas mūsų darbas pradėta įtarinėti. Pradėta sekėti. Nėgarbingą vaidmenį šiuo atžvilgiu suvaidino Vilniaus žydų (raudonieji) skautai. Galų gale, kritišku momentu (1919.III.17) aš su psktn. **Kriaunaičiu** ir **Valūšiu** ir skautu **Ruzgiu** atvykom į laisvąjį Kauną ir stojom savanoriais į Nepriklausomybės kovotojų eiles“.

Taip baigia savo prisiminimus sktn. **P. Jurgelevičius**.

Vilnius, davęs pradžią Lietuvos skautijai, kurį laiką pats buvo palikęs be lietuvių skautų. Sunkios gyvenimo sąlygos, žiaurus lenkų persekiojimas visa, kas lietuviška, ypač. organizuota, privertė daugelį organizacijų likviduoti savo veikimą. Bene 1923/24 m. nustojo veikti ir ligi tol dar išlikusios keturios vilniečių skautų skiltys. Atrodė, kad graži idėja visai palaidota ar bent užliūliuota letargu ligi Vilnius, Lietuvos sostinė, vėl bus laisvas. Tačiau kitos minties buvo jaunimas. Jaunuolių sielos nerimo, graži skautų idėja jas viliojo ir siekė jaunuoliai pralaužti tuos ledus, nugalėti tas kliūtis, kurios neleido jiems būti drauge moksleiviais, lietuviais ir skautais.

Vytauto Didžiojo vardo gimnazija, kurioje seniau veikė ir vėliau atgimė skautai, neleido mokiniams slaptai nuo lenkų kurti skautų draugovę, bijodama, kad lenkai neturėtų kabliuko vieninteliai gimnazijai uždaryti. Tuomet moksleiviai ryžosi veikti slaptai nuo lenkų ir nuo savųjų. 1926 m. vasario 16 d. susirinkęs pranciškonų rūmuose būrelis moksleivių, su prityrusiu skautu **Žižmaru** priešaky, nutarė kurti Gedimino — Vilkų skiltį. Vėliau „Gedimino Vilgai“ rinkdavosi privačiuose butuose, Gedimino kalne, Panerių kalnuose ir kt. Buvo mokomi jauni skautai, laikomos paskaitos, pusbalsiu giedamas Tautos Himnas ir ruošiamasi prie viešo pasirodymo lietuvių visuomenei. Niekas iš Vilniaus lietuvių inteligentų apie skautus nežinojo, tik vienam D-rui **J. Basanavičiui** skautų paslaptis buvo patikėta. D-ras Basanavičius rėmė skautus ir buvo jų išrinktas Garbės Skautu.

Vilniečiai skautai ne tik mokėsi slaptai, bet ir iškylas darydavo slaptas net į užmiestį. Pažymėtina slapta iškyla į Trakų ežero salą, į pilies griuvėsius, kur pagaliau buvo nuspręsta daryti skautų įžodžius pusiau slaptai — kviečiant kele tą lietuvių inteligentų įžodžio iškilmėna. Pakviestieji lietuviai inteligentai patys nežinojo, kur juos veda. Mažytės salės langai paslaptinai uždengti, ramiai stovi (Pabaiga 416 psl.).

VILNIJOJE

Lietuviškajame Vilniaus krašte

(Vasaros kelionės įspūdžiai).

Po žavingos kelionės baidare pro romantiškus sodžius, kupinus ryžtingo lietuviškumo ir tauraus žmoniškumo, gyvename **Vilniuje**. Šioje likimo blaškomoje šventovėje gyvename praeitimi — įvairių epochų pastatai konkrečiai primena Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės istorijos įvykius ir žmones. Meno mėgėjui Vilnius yra **natūralus architektūros muziejus** — čia pat gali rasti beveik visų Europos architektūros stilių pavyzdžių.

Bet Vilniuje maža gyvos lietuviškos širdies — jos pasiilgę, vėl grįžtame į sodžių (liepos m. 23 d.).

1. Švenčionys.

Tai lietuviškiausios Vilniaus krašto apskrities sostinė. Pats miestelis, kaip ir kiti, gana mišriai apgyventas: yra lietuvių, yra ir lenkų (valdininkai); prekybininkai daugiausia žydai. Bet čia visi moka lietuviškai, nes su sodiečiais kitaip sunkiai tesusikalbėtų. Vienas žydas pats užkalbino mus lietuviškai, nors oficiali kalba yra vis tik tai lenkų.

Prie didelės, taisyklingo keturkampio formos turgaus aikštės stovi erdvi balta bažnyčia. Sekmadienis. Šventoriuje būriuojasi sodiečiai — jauku ir šilta darosi, vėl girdint vien tik „**lietuvišką uturką**“. Įdomios senos Švenčionių kapinės. Skaudu prisiminti vieno lietuvių kareivio kapą — paminklas sugriautas, skeveldros išblaškytos...

2. Uždarytoji lietuvių gimnazija.

Senas lietuvių visuomenės veikėjas **dr. Rymas**, buvęs lietuvių gimnazijos direktorius, parodo buv. gimnazijos rūmus, bendrabutį, dar vienus kitus namus.

— Visa tai buvo mūsų, o dabar — lenkų kuratorius valdo... — Gimnazijos nebėr, veiklaus Švenčionių „Ryto“ nebėr, bendrabutyje senai tylu — ir nežinia, kada visa tai vėl grįš į lietuvių rankas. Bet energingas dr. Rymas nenustoja vilties — lietuviams turi atgauti atimtas teises!

Šiuo metu Vilniaus krašte tėra viena lietuvių gimnazija — Vilniuje, Vytauto Didžiojo vardo. Ir Švenčionių aps. sodžiuose matėme tos gimnazijos auklėtinių.

Progai esant, dr. Rymas prisiminė senesnius laikus, kai Valkininke (netoli Varėnos, Vilniaus krašte) susitikdavo su prof. Jodele, kuris ten buvo įsteigęs **pirmąjį lietuvių cemento fabriką**.

3. Vieškeliu.

Kuprinės ant pečių — ir traukiame plačiu smėlėtu vieškeliu į šiaurę. Įdomu eiti kalvotomis vietomis — nuolat netikėtai atsiveria prieš akis nematytas platus reginys. Stebime rodykles prie kelio: Kurpie, Akmenica, Matuki, Gražule. Net juokas ima — juk tai tikriausi Kurpiei, Akmenė, Matukai, Gražuliai ir kiti lietuviški sodžiai. Tie vietovardžiai tokie lietuviški, kad jokie „pataisymai“ jų nepakeis — jų kilmė visvien liks ta pati.

Praeiname pro gražiai tarp miškų tūnantį **Beržovės ežerą**. Ant kranto — tvarkingas sodžius, įrengtos maudyklės, matyti kelios baidarės. Čia atvažiuoja vasaroti Švenčionių miestelėnai. Miške stabtelim — girdime mergaitę, **lietuviškai dainuojančią**. Mums tat nenaujiena — jau baidare plaukdami Žeimena, girdėjome piemenėlius dainuojant gražias liaudies dainas, tarp kitų, ir žinomąją „Du broliukai kunigai“.

4. Sekmadienio vakaras sodžiuje.

Į pavakarį pasiekiam Aučinų (Owczyn) km. — ant kalvelės, prie Ilgio ežerėlio. Užteko tik lietuviškai pasisveikinti — tuoj susispietė apie mus jaunimo būrelis, ėmė klausinėti naujienų iš Lietuvos, pasakoti savo gyvenimo dalį... Mes buvome **pirmieji** tuose sodžiuose iš **Nepriklausomos Lietuvos!**

Lietutis suvarė visus į seklyčią. Kampe guli jaunas šviesaus veido vyras. Nelaimingasis su sugipsuotu nugarkauliu jau 7 mėnesius guli lovoje, bet jo veidas toks

ilustracijų paaiškinimai: (iš kairės) Vilniaus universiteto koridorius, Vilniaus kalvarijoje, Daugėlišio bažnyčia; (apačioje) medinė sentikių cerkvė Mikalavo km., jaunuolis su cimbolais (Ančinų km.), puošnus sodžiaus namas (Rūbelnykų k.).

linksmas — tai skautiškas vyras! O kiti sodžiaus vaikinai ir merginos dar paguodžialigonį, susirinkdami jo seklyčioje pasikalbėti, padainuoti. Kelios mergaitės padainavo mums dar negirdėtų mergaitiškų dainų, o ligonis Julius Avinas paskambino **cimbolais**. Tas instrumentas, jo paties padirbtas, panašus į mūsiškes kankles, tik stygos užgaunamos ne pirštais, bet dviem mediniais plaktukais. Turi 12 stygų, kiekviena iš 4-ių vielų ir dar vidury paremta. Iš viso gaunami 24 tonai. Tuoj atsirado ir daugiau cimbolistų. Vienas berniukas, kokį 13 metų, tiesiog stebino savo miklia skambinimo technika. Skambina dainas, šokius ir vis iš klausos, pritardamas sudėtingu akompanijamentu. Kad tokie jaunuoliai galėtų rimtai mokytis muzikos! Jau vėlus vakaras, motinos ragina dukras miegotų, nes ryt reiks rugius kirsti. Nesinori skirstytis — taip jauku, lietuviškai muzikai skambant.

5. Lietuviškos plokštelės.

Rytą einame į laukus. Keistas paprotys: moterys pačios kerta rugius su piaučiais, o vyrai iš lėto pėdas riša. Čia rugiapiūtė — sunkus darbmetis moterims, o vyrams — maža darbo. Jau norime atsisveikinti, bet atbėgusios mergaitės iš gretimojo sodžiaus reikalauja, kad ir jų **Aidukus** aplankytų „svečiai iš Nepriklausomos“. Nauja valtele persiyrė per ežerą, patenkame į sodais apaugusį ir bitėmis knibždančią **Aidukų sodžių**. Čia jau ir miežius kerta, taip pat moterys. Prie seno didelio klojimo dirba dailidė Gaidamavičius, jau apie 75 m. amžiaus. Savo dukterį jis leido į lietuvių gimnaziją. Jo seklyčioje, po Vytauto D. portretu, patefonas groja mūsų kariūnų įdainuotas plokšteles. Jų pasiklausti susirenka daug kaimynų, o kiti net verkia, klausydamiesi.

6. Pas lietuvių kleboną.

Ceikinių (Cejkinie) bažnytkaimyje aplankome kun. **Varanavičių**, žinomą lietuvių veikėją. Klebonijoje — Vytis, kaip ir pas sodiečius, užima garbingiausią vietą. Malonus šeimininkas džiaugiasi, kad jaunoje Lietuvos valstybėje gerai organizuojamas ūkininkų aprūpinimas kooperatyvais ir pieninėmis, gėrisi augančiu mokyklų tinklu ir gražia statyba. Jis pats kilęs iš Žemaitijos, matęs Lietuvą prieš 10 metų, su dideliu ilgesiu prisimena ją. Kun. **Varanavičius** yra didelis blaivybės propagatorius. Vilniečiai sodiečiai ir tuo atžvilgiu pralenkė mūsiškius: samagono nevaratoja ir visai negirtauja. Už tat jie turi daugiau energijos savo tautiškumui išlaikyti ir yra nuoširdžiai draugiški savo tarpe. Palydėdamas mus toliau, kun. klebonas parodė savo rūpestingai prižiūrimą seną medinę bažnytėlę ir padovanojo atminimui Vilniaus krašto lietuviškų liaudies dainų rinkinį. Savo lėšomis kun. **Varanavičius** yra išleidęs lietuviškų religinių ir blaivybės giesmių rinkinį; muziką parašė komp. **Sinius**.

7. „Sulietuvintame“ dvare.

Temstant užsukame į didelį ūkį prie vieškelio Ceikiniai — Melagėnai. Iš žmonių jau žinome, kad tai Krikianka. Mus sudomino toks nevisai lietuviškas vardas. Paaikėja, kad tas ūkis yra buvęs senas lenkų dvaras, dabar jau valdomas lietuvių. Trys broliai Maldžiūnai nusipirko tą dvarą ir dabar drauge ūkininkauja. Vėliau sužinojome, kad tokių atsitikimų seniau būta daugiau — lietuviai sodiečiai susidėję nusipirkdavo dvarus. Dabar lietuviai ir tuo atžvilgiu yra labai suvaržyti — negauna leidimų žemei pirkti. Tas suvaržymas turi didelę reikšmę: lietuviams užkirstas kelias įsigyti daugiau nekilnojamojo turto, o lenkams palengvintos sąlygos įsistiprinti žemės ūkyje. Lietuviai tatau spranta ir iš viso vengia pardavinėti savo žemę.

Ką tik grįžusi iš ekskursijos po Lietuvą studentė Maldžiūnaitė susižavėjusi pasakoja tos kelionės išpūdžius. Pirmą kartą matė Nepr. Lietuvą, Baltijos jūrą, paskraidė Lietuvos padangėje, aplankė visas gražesniausias ir reikšmingas vietas. Vilniečiai studentai nepamirš jiems pareikšto nuoširdumo! Tik, sako, kiek per daug prasėdėta už stalų...

Krikiankoje kadaise buvęs sustojęs marš. Pilsudskis. Dabar lenkai ruošiasi ten pastatyti paminklą. Ir stovės lietuvių sodyboje Pilsudskio paminklas.

8. Keliai.

Nepasiekę Melagėnų (Mieliegių) miestelio, sukame Paringio link. Pakeliui Rūbelnykų sodžius, toliau Akmeniškų (Akmieniszki) — kiek vargingesnis. Vienas seniukas niekaip negalėjo suprasti, ko mes keliaujame. — Ar kupčiaujat, ar gal nuo valdžios? — Mat, su kuprinėmis, su žemėlapiu — gal jam keisti atrodėme. Reikia pažymėti, kad keliai, jungią kaimus, yra labai prasti — nežvyruoti, be griovių. Kažin, kaip jais išvažiuoja rudenį, skubiam reikalui ištikus. Svarbesnieji vieškeliai prižiūrimi gana gerai; valsčiuose yra specialūs kelio meistrai. Tik ūkininkai nepatenkinti, kad tenka taisyti kelius ne prie namų, bet toliau.

Prie miestelių teko eiti vieškeliais, kurie dar karo metu išgrįsti paprastais laukakmeniais, o dabar labai duobėti. Tokie keliai labai krato vežimus ir greit juos sugadina.

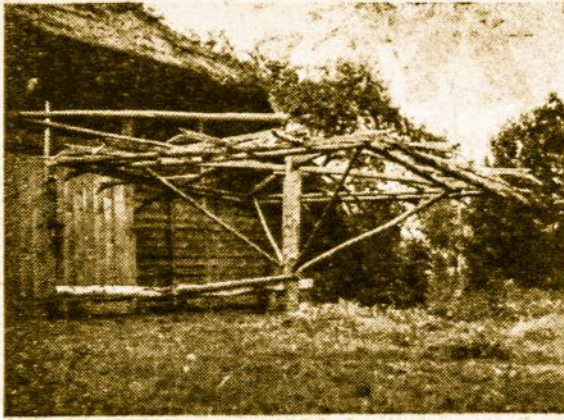
9. Lietuvių kooperatyvas.

Paringio bažnytkaimyje yra tik viena krautuvė — lietuvių kooperatyvas, įsteigtas 1938.VIII.3. Jį įsteigė ūkininkai, sudėdami po 6 auks. nario mokesčio. Kooperatyvui įsteigti daug pasidarbavo Basių šeima, ypač studentė Basytė, dabar studijuojanti Varšuvos Prekybos mokykloje. Toje jaukioje „universalioje krautuvėje“ gali gauti visko, ko reikia sodiečiui. Apyvarta auga — tuo tarpu siekia 1.500 auksinų mėnesiui. Antroji Paringio krautuvėlė likviduojasi, nes neišlaiko konkurencijos.

Malonu, kad ir kituose miesteliuose lietuviai imasi prekybos. Antai, Melagėnuose taip pat yra lietuvių kooperatyvas ir pieninė.

10. Sudegė 700 žmonių.

Paringyje yra sena mūrinė bažnytelė su medinėmis kolonomis. Ji garsi visoje apy-

Medinis primityvus prietaisas mašinai sukti (Užušilio km.).

linkėje — prieš 90 metų sudegė joje net 700 žmonių su trimis kunigais. Ta tragedija įvyko per atlaidus „dešimtą penktadienį“ po Velykų. Gaisrui kilus viduje, žmonės negalėję išsigrūsti laukan, nes ir šventoriuje buvo žmonių minios, kurie veržėsi į bažnyčią gelbėti savo artimųjų. Languose buvo geležinės grotos. Nelaimingieji palaidoti čia pat šventoriuje. Dar dabar žymu, kur atnaujintas mūras po gaisro. Sumūryta iš netašytų akmenų.

Dėl to gaisro žmonėse įsigalėjo priežodis daiktų senumui pažymėti — sako „tas jau nuo Paringio degimo“.

11. Ekonominė lietuvių tvirtovė Daugėliškyje.

Pagaliau Daugėliškis. Tai garsus miestelis savo lietuviškumu. Prie aikštės stovi didelė pieninė su iškaba GEROVĖ. Kaip džiugu pamatyti lietuvišką iškabą svetimųjų valdomame miestelyje! Tai didžiausia pieninė Vilniaus ir Naugarduko vaivadijose! Ir sparčiai auga: 1935 m. turėjo 204 narius, o dabar jau per 1.500. 1938 m. perdirbo 2.700.000 litrų pieno ir pagamino 117.500 kg sviesto. Vasarą kasdien superka apie 15.000 litrų pieno. Turi 5 nugriebimo punktus: Ceikiniuose, Ropiškėje, Šulėnyse, Dūduose ir Gadiškėje. Vien Daugėliškio pieninėje nuolat dirba apie 20 žmonių, aišku, visi lietuviai. Pieninės vedėjas yra buvęs mokytojas Micevičius, o technikajam darbui vadovauja specialistas Kazlauskas.

Ignaline, apie 10 km nuo Daugėliškio, lenkai įsteigė savo pieninę ir konkuruoja lietuviškajai. Sodiečiai visvien veža pieną į „Gerovę“, net kai kurie iš tų, kuriems arčiau lenkiškoji. Tik bloga „Gerovė“, kad ji negali įsigyti modernių mašinų ir turi mušti sviestą rankinėmis muštuvėmis: du žmonės suka kubilą ant gulsčios ašies.

12. Ginklų fondas ir metalo vaju.

Lenkai savo ginklų fondui renka pinigų, metalo laužą, gumos liekanas ir kt. reikalingus daiktus. Taip suorganizuota, kad ir ūkininkai raginami rinkti atliekamą metalo ir gumos laužą, o seniūnai turi visa tai pristatyti į miestelius, iš kur jau sunkvežimiai pasiima surinktuosius daiktus. Taip pat pinigais turi aukoti visi, miestiečiai ir sodiečiai, ne skatikus, bet dešimtis ir šimtus auksinų. Ir nežiūrint tokių sunkių sąlygų, lietuviai sodiečiai dar mielai aukoja darbą ir pinigus ir lietuvių visuomenės reikalams. Mes turime sekti vilniečių lietuvių pavyzdžiu ir daug didesniu entuzijazmu remti savosios, laisvos tėvynės ginklų fondą. Skautai jau pradėjo geležinį vaju — tai svarbus dalykas! Tik tegul prisideda visi.

13. Gražiausioji bažnyčia.

Daugėliškio bažnyčia yra gražiausioji iš visų matytųjų medinių bažnyčių. Išorė ir vidus ornamentuotas daugybe medžio drožinių. Altorius, klausyklos, sakykla papuošta tikro lietuviško liaudies stiliaus tulpių vainikais. Lubas remia 12 didingų ir grakščių kolonų su puikiai suderintais graikiškų proporcijų, bet lietuviškų ornamentų kapiteliais. Presbiterijoje kabo mūrinė lenta su iškaltu lietuvišku įrašu, iš kurio sužinome, kad bažnyčia buvo pastatyta kunigaikščio Goštauto 1526 m., bet 1886 m. sudegė. Atstatyta kunigo Jono Burbos 1889 m. — tokia, kokia dabar yra. Ornamentus darė kaimiečiai meistrai — menininkai. Tikrai, jauku ir didinga toje bažnyčioje, kur viskas gražiai suderinta ir artima lietuvių širdžiai.

Žmonės pasakoja, kad po bažnyčios durimis esanti pakasta buv. Daugėliškio baidžiauninkų koto pono širdis. Sako, „tegul mindo pono širdį už tai, kad baidžiauninkus plakęs“.

Šventoriuje stovi gražus antkapis lietuvių veikėjo kun. Puzynos atminimui. Užrašyta: „Cze ilsis szwinta atminima kun. klebonas Adomas Puzyna, miris 1883 m. Gyveno 67 m., wargo gitoj parakwija 11 metų“. Vertas dėmesio žodelis gitoj — tai senovinė forma žodžio šitoj.

Pažymėtina, kad Daugėliškio parapijoj yra tik 6 lenkiškos šeimos, neskaitant iš kitur atvykusių valdininkų. Per paskutiniuosius rinkimus lietuviai pravedė į valsčiaus tarybą 15 lietuvių (iš 20) ir į valsčiaus valdybą 2 (iš 3-jų). Yra valsčių, kur lietuvių nuošimtis taryboje dar didesnis.

14. Daina apie Darių ir Girėną.

Iš Daugėliškio traukiame į Ignaliną — geležinkelio stotį. Pakeliui naktvojame tikrai gražiam ir tvarkingame Kalvasėlio sodžiuje. Nors ten nėra nė vieno lenko, bet oficialiai tas sodžius pavadintas Czebotarce — grynai lenkiškai. Bet žmonės to vardo nemini — tik ant lentos užrašytas.

Gausus jaunimo būrelis, Vyt. Didžiojo gimnazistai vadovaujant, dainuoja vieną po kitos liaudies dainas. Kalvasėlyje yra kelios gimnazistės, o minėtoji dainininkė yra Varpo choristė ir lankėsi Lietuvoje. Pažymėtina, kad vilniečiai yra sudėję net kelias dainas apie Darių ir Girėną ir jų herojišką žygį. Jie jas dainuoja susikaupe, iš lėto ir iš gilios širdies, nes tos dainos — liaudies dainos. Žodžių ir melodijų autoriai nežinomi.

15. Namu.

Dar kiek pasižvalgome nuo aukščiausio apylinkėje Budos kalno (kitų vadinamo Užušilė, lenkai pakrikštijo Zaborce). Tas kalnas iš viso vienas iš aukščiausiųjų Lietuvoje. Matosi net 17 ežerų ir Nepr. Lietuva. Čia pat tyvuliuoja keli ežeriukai prie Ignalino, toliau Gario, Dringių, Lūšos ežerai. Kalno pašonėje — įdomus Užušilės sodžius su senovišku mediniu įrengimu lengvoms mašinoms klojime sukti.

Ignaline apžiūrėję turgų, sėdame į traukinį ir grįžtame į Vilnių. Ignaline galima gauti pirkti lietuviškų dienraščių (iš Nepr. Lietuvos). Iki Švenčionėlių šnekučiuojame su jaunu lietuviu kunigu.

Psktn. Jurgis Gimbutas („Vyčio“ korporacija).

VILNIAUS ŽYGYJE

Buvau vienas iš nedaugelio civilinių žmonių, kurie turėjo laimės dalyvauti mūsų kariuomenės š. m. spalio m. 27 — 28 d. d. žygyje į Vilnių.

NEKANTRUS LAUKIMAS.

Lietuvos ir SSSR vyriausybėms susitarus Vilniaus Lietuvai grįžimo klausimu, buvo pradėta ruošti žygiui į Vilnių. Pulk. Šarausko padedamas, buvau patekęs kandidatu dalyvauti šiame žygyje.

Namiškiai, prisiklausę visokių žinių apie maisto ir k. reikmenų trūkumą Vilniuje, rūpestingai prikrovė mano didžiąją kuprinę maisto, tualetinių, net ir guolio (iki čiužinio imamai) reikmenų.

Laikas bėgo, kai kurių kuprinės inventoriaus dalį reikėjo beveik kasdien pakesti, nes, pvz., valgiai nemėgsta ramiai tūnoti.

27 d. ramiai atsiguliau. Tik 24 be kelių minučių prikėlė telefono skambutis: 24 val. turiu būti tam tikroje vietoje išvykti į Vilnių.

Nudūmęs, kur turėjau būti, patekau į jau besiruošiantį laikraštinių, radijo tarnybos ir kitokių įvairių pašaukimų keleivių būrį. 1.55 v. automobiliais apleidome Kauną ir apie 6.30 v., pro Ukmergę ir Širvintas, pasiekėm buv. administracinę liniją.

PRIE BUV. DEMARKACIJOS LINIJOS.

Arčiau dem. linijos matėm Vilniaus žygiui besiruošiančius karius laikinose savo postovio vietose.

Prie adm. linijos, skersai kelio buvusioje pertvaros vietoje apylinkės žmonių pastatyti žali papuošti vartai Vilniun žygiuojančiai kariuomenei pagerbti. Plevėsuoja Lietuvos vėliavos. Antroje pusėje linijos tuščia. Tolumoje matyti 2 raudonosios armijos pasienio sargybiniai. Iš mūsų pusės apylinkių žmonių vilkstinės traukia į vartų pusę, išleisti kariuomenės į Vilnių, dalyvauti buv. demarkacinės linijos uztvaros panaikinime. Žmonės — seni, jauni, vaikai — pasipuošę, juk jiems didelė šventė. Iš anos pusės niekas teisėtai neateina — raudonarmiečiai neprieleidžia.

Pradėjo artėti kariuomenės daliniai, įvairių rūšių ir įvairių paskirčių: dviratininkai, motociklistai, tankai, sunkvežimiai, ryšių daliniai, pėstininkai ir t. t. Eilių eilės, ir galo nematyti. Visa kolona tęsėsi gal net 10 km.

Atvažiavo kariškoji vadovybė, Vilniaus rinktinės vadas d. g. Vitkauskas ir pagaliau — kariuomenės vadas br. g. S. Raštikis.

Užkūrėm laužą, mokinės ir mokiniai prinešė kuro. Nuplėšėm „gaires“ (šluotas, pririštas ant ilgo koto, 19 metų žymėjusias, kur prasideda okupuotoji Lietuvos dalis) ir jas sumetėm į laužą deginti. Muziejininkai apspito ir kai kurių gairių apdegusius gabalus nugabens į muziejus, kad ainių ainiai žinotų tvirtą lietuvių tautos tikėjimą Vilniaus laisve.

Radijas ir dienraštinė spauda jau plačiai pranešė kas toliau vyko peržengiant

buvusią Vilniaus uztvarą. Mačiau, kaip lietuvės gėlėmis dabino karius; mačiau, kaip žmonės verkė džiaugsmo ašaromis; mačiau, kaip žygiavo per buv. vartų vietą pirmieji dviratininkai ir skaičiau jų veiduose ir jų eisenoje istorinio žygio pajautimą; mačiau ir kaip mane, betraukiantį su drąsiais kariais į Vilniaus žygi, papuošė gėlėmis ir mūsų rūtomis.

Nebėra tos uztvaros, nebebus jos amžinai. Vilnius laisvas. Ir jis bus laisvas, kol Lietuva gyvuos: Vilniaus likimas — Lietuvos likimas.

„ANOJE PUSĖJE“.

Su žvalgais pirmyn.

Iš „anos pusės“, sovietų kariams pasitraukus iš pasienio postų, pradėjo veržtis minios žmonių. Ir visom kalbom, o daugiausia lenkiškai, jie sveikino lietuvius, sveikino mūsų kariuomenę ir neabejotinai džiaugėsi.

Šimtai nuoširdžiausių sveikinimo sakinų sklido aplink. Kėlė kepures, mosavo rankom, plevėsavo skepetaitėm ir dėkojo Dievui, kad vieną kartą atėjo tas ilgai lauktas „jau“.

Aš niekad niekad nebuvau tikėjęs, kad Nepriklausoma Lietuva būtų taip širdingai sutikta okupuotoje dalyje. Bet taip buvo!

Nebuvo jokių kliūčių ir žmonės visur užtikrino, kad nebus jokių partizanų ar gyventojų pasipriešinimų lietuviams, nes lietuviai čia taip laukiami, kaip niekas niekur nebuvo lauktas. Ir iš tikra, mes matėm žmones, išsiilgusius ramybės, taikos, teisingumo, tvarkos. Šimtai lūpų tarė tuos žodžius su didžiausiu tikėjimu, kad Lietuva tą duos.

Į pavakarę pasiekėm **Maišiogalą**, iš čia radijas vėl pranešė mūsų kariuomenės žygio eigą. Maišiogaloje nakvojome.

Karių daina išpūdingai skambėjo miestelyje ir apylinkėse.

Į VILNIŲ.

Anksti rytą karių voros pradėjo traukti toliau į Vilniaus pusę. Pakelėse laukia žmonių būriai. Vėl tos pačios jų kalbos, vėl panašūs ilgesio pareiškimai.

Apie 9 v. pradėjome sustoti ant kalvų prie Vilniaus. Čia paskutinis postovis ir tuoj žygis į sostinę.

Atbėgę žmonės iš Vilniaus visais būdais sveikina karius. Pasakoja savo pergyvenimus ir, kaip visur, labai domisi gyvenimu Lietuvoje.

Kariniai patruliai apžvalgo apylinkes. Po ilgo kelio pasilsis kariai.

Nekantriai laukiame įsakymo, kada bus leista eiti į Vilnių.

Pirmieji vyksta žvalgai. Žmonės juos sveikina, gėlėmis barsto, o jie, vykdydami iš tikro atsakingiausias pareigas, pakraščiais, tarpais, tarpgatviais, nešini savo kovos draugus — užtaisytus šautuvus, patikrina kelią atžygiuojančioms kariuomenės dalims.

SOSTINĖJE.

12 val. patenku ir aš į Vilnių. Jame esu buvęs prieš 7 mt. Tada buvau čia

Laisvės rytas

Kai mums nušvito laisvės rytas,
Brolių krauju apšlakstytas,
Tėra dar metų dvidešimt du,
O žemėj Vilniaus dar graudu!

Kas ne lygioj kovoje krito,
Tiems paminklai iš granito.
Tik dėka jų mums laisvė švyti,
Turim savo ženklą vytį!

Ir mes jų pėdom žygin eisim,
O jei reiks — drąsiai ir mirsim
Už gimtą kalbą, savo raštą,
Numylėtą laisvą kraštą!

Svajūnas.

svečias, sunkiai gavęs leidimą čia atvykti. Dabar esu savasis, mūsų kariuomenės, kaip tikrosios šeiminių atstovės, globojamas čia atvykęs.

Iškeltos Lietuvos vėliavos. Jas turi ne visi, bet visi ir negali turėti — Vilniuje nė už jokių pinigų negausi vėliavos ar bent jai medžiagos. Kas ką galėjo pritaikyti vėliavos spalvoms sudaryti, pritaikė. Vilnius iškilmingai sutinka savo šeiminkus.

Nekalbant apie tenykščius lietuvius, kurie stačiai spindėte spindėjo, labai nuoširdžiai mūsų kariuomenę sutiko ir kitos tautos. Aš mačiau šimtus pavyzdžių, kaip lenkai, žydai ir k. su meile ir džiaugsmu sveikino mūsų karius.

Būtumėm laimingi, jei mūsų atstovams, dirbantiems Vilnijos srityje, pasisektų vilniškių tokį didelį palankumą Lietuvos suverenumui išlaikyti toliau.

Atsišaukimus, kurie buvo skleidžiami iš mūsų mašinos, žmonės grobstyte grobstė, skaitė, deklamavo ir sveikino mūsų kariuomenę.

Nebuvau jokia uniforma apsirengęs, bet daug kartų buvau vilniškių atskirtas ir kalbinamas. Susidomėjimas mūsų gyvenimu didžiausias. Domisi viskuo. Vienam rūpi, pvz., ar mes turime degtukų, druskos ir k., kitas klausia, kada atvažiuos Kauno opera; kokia bus zloto vertė; ar reikalingas butas; kada atvažiuos duonos transportai; ir t. t. ir t. t.

Žmonės lietuviams ypač mandagūs. Kelius kartus pasitaikė, kad gatvėje sklaidant Vilniaus planą, prieina mandagus džentelmenas, kalbą lenkiškai, ir mielai padeda susirasti reikalingą vietą.

Užeigose, keliuose... visur mačiau daugybę širdingo mandagumo pareiškimų karius ir lietuviams.

Man, būnant dabar kelias dienas Vilniuje, atrodė, kad Vilniaus visuomenės konsolidacijos reikalas labai didele dalim pareina nuo lietuvių, ir kaip būtų gera, kad mūsų sostinėje pasisektų sukurti taikingą gyvenimą mūsų valstybės gerovei ir gyventojų laimei.

Čia pasakoju paskirų vaizdų nuotrupas. O išpūdžių tiek daug, tos kelios dienos buvo lyg pasaka, niekad nesekama, niekad nepakartojama. Vilniuje mes daug pergyvenome.

(B. d.).

- Ant. Saulaitis.

Kapų tylumoje

Mirusiems broliams Vėlinių dienoj
atminti.

„Viešpatie! Gyvename, nes nori; mirštamė, nes liepi; išganyk, nes gali“ — skaičiau įrašą viename tylaus kapinyno kryžiuje ir tokia gili, tokia širdinga melancholija užgulė sielą, kad šiurpas nukrėtė visą kūną... Stovėjau atsirėmęs tvoros, o mintys skrido kažkur toli į nežinomą šalį, kurioje dabar ilsisi draugai; tie draugai, kurie, kaip ir aš šiandien, kaip ir visi mes, nerūpestingi šios žemės keleiviai, — gyveno tais pačiais jausmais, mylėjo, ilgėjosi, juokėsi, džiaugėsi, liūdėjo ir verkė. Žygiavo ne vienas jų mūsų skautiškose gretose, gyveno tais pačiais troškimais, tiesė kelius į gražesnę savo mielos Tėvynės rytojų... Deja, nesulaukė.

Išaušo ir rytojus gražesnis ir Vilniaus pilyje tautinė trispalvė suplevė savo ir tauta nauju tvirtu žingsniu laisvos kūrybos vieškeliu pro Vilniaus vartus įžengė — iš kapo tačiau neprikels draugai pasidžiaugti Lietuvos triumfu, kuriam pasiekti jie dirbo, aukojo save, savo jaunystę ir viską, viską pasaulyje... Dieve, kaip gaila!

Ir neša mus Vėlinių mintys pas savuosius amžinybėje... Griaudu šiandien senesniesiems skautams lankyti min-timis brolius iš ano negrižtančiųjų pasaulio ir minėti vardus a. a. sktn. Vlado Kalasausko, sktn. Bogdono Mantvilos, sktn. Henriko Čerkeso, pasktn. Juliaus Tarbūno, jūrų skautijos narsiųjų pionierių Nemčinavičiaus, Garmaus ir kt., kuriuos palaidojo laisvosios Klaipėdos neramos bangos... Vis tai vardai, kurie daug, daug pasako senesniesiems skautams, o jaunesiems broliams tie vardai turėtų būti žinomi iš skautiškosios istorijos, nes maža tokių žmonių turėjome, ir baisiai nedėkingas būtų likimas, jei jis leistų užmiršimo bangom nuplauti iš žmonių atminimo tuos, kurie tiek daug dėl mūsų išgyveno, tiek daug padarė, tiek daug gyvenimui davė ir nieko, nič nieko iš jo nepaėmė...

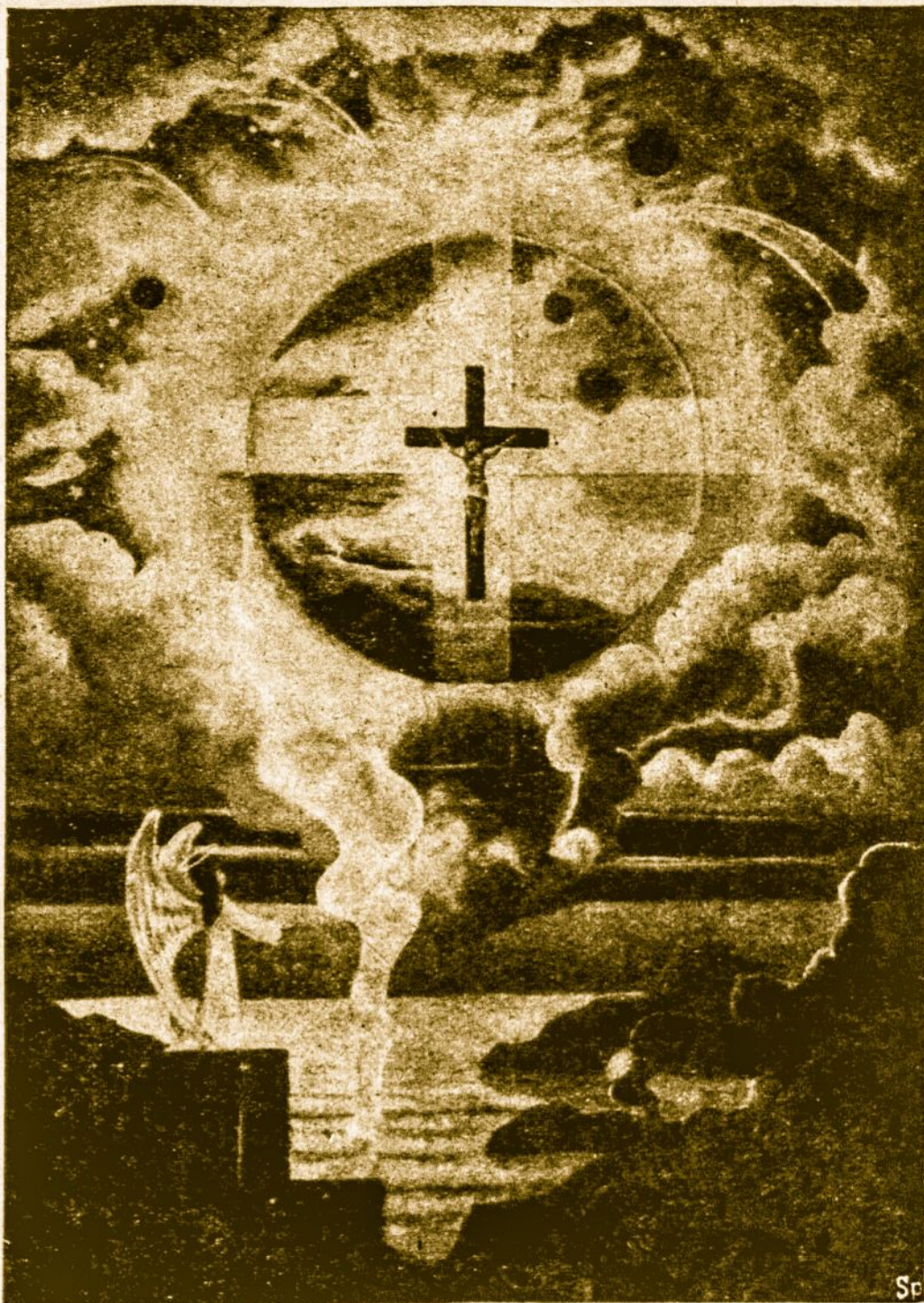
Ir kas beišpasakos tuos jausmus, kurie užvaldo sielą žmogaus Vėlinių

Mylimai sesei

VANDAI ŠIMKEVIČIŪTEI,

jos mylimam broliui mirus, gilią užuojautą reiškia

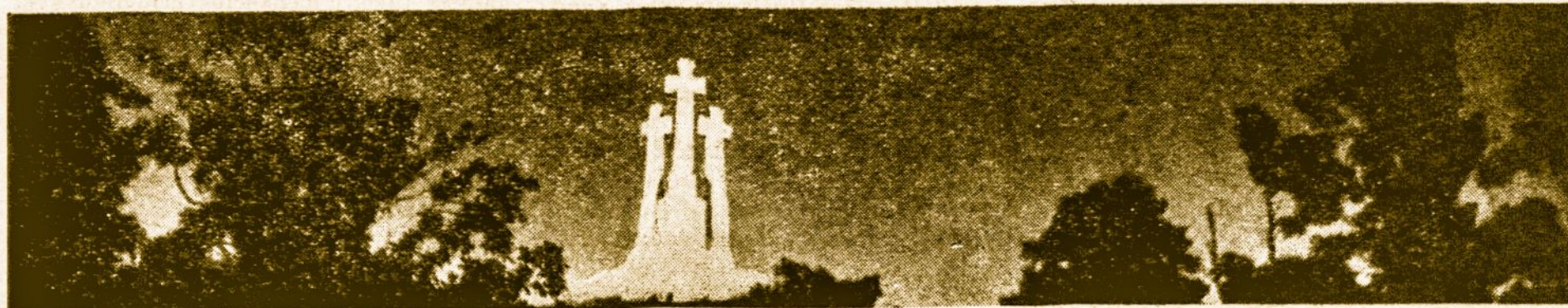
Šilalės Marijos Pečkauskaitės
draugovės skautės su draugininke.

naktį!.. Tada, gal tik tada šiame pašėlusio tempo amžiuje sugrįžti žmogus prie savęs, prie savo didžios ir paslaptinai mistiškos esmės, tada, apkurtintas žiauriai pasaulyje griaudžiančių patrankų, užklausi žmogus klaikiame kapinyne pats savęs — „kas aš esu?“ Gražiųjų Zarasų kapuose išskaičiau ant vieno paminklo ir atsakymą — „aš buvau tuo, kuo Tu dabar esi, ir Tu būsi tuo, kuo aš dabar esu“.

Tragiškai skamba šis atsakymas, bet tai yra tiesa, apie kurią taip baisu galvoti ir kaip mažai mes begalvojame! Ir kur besuspėsi galvoti? Automobilai dabar lekia po 100 kilometrų į valandą, lėktuvai tuos šimtus dar kelis kart sudaugina, o žmogus šviesos spindulio greitumu skuba per gyvenimą, kad amžinoje tamsoje užgestų ir amžiams neprisikeltų...

Skautin. Henr. Lukaševičius.

Skyrių tvarko —

paskautininkė R. Skipitytė

Stasė Martynaitytė.

Sostinėje

(Kelionės įspūdžiai).

Autobusas pilnu tempu mauna pirmyn. Visų širdys sutartinai tuksi: „Į Vilnių, į Vilnių, į Vilnių!“

Pagaliau — Vievis. Kelias jau ir žolėmis apžėlęs, bet... ratais ir kojomis greitai jį apvalysime!

Pravažiuojame visai nereikalingą sieną. Padangėmis atsiiria balti debesėliai ir jų pinamos aureolės apsupti artėjame prie tikslo.

Kelias nepaprastai blogas: turime važiuoti net visai slauručiu parugės takeliu. Apylinkės nors ir žavios, bet labai nuskurdusios...

Iš krūtinės išsiveržia:

„Vilniaus kalneliai,
Sveikiname jus!“

Sutinkami darbininkai mums mojuoja, o jų išblyškę veidai pasipuošia švelniu šypsniu, kai pamato autobuso trispalvę. Vienas iš jų atsiskiria ir bėga iš paskos. Jo saulės nudegintoj krūtinėj plazda irgi širdis, kupina tų pačių tėvynės meilės jausmų, kaip ir mano...

Mojuoju, mojuoju per langą ir matau jo akyse džiaugsmo ir liūdesio ašaras.

Staiga tarp kalnų, miškų pradeda kilti Vilniaus bokštai.

Siauros ir be parašų gatvelės dar labiau susitraukia, kai pamato tokį didelį autobusą. Daugybė smalsių akių žiūri ir negali atsigėrėti juo, šimteriopai vertinęsi už čia kursuojančius.

Sustojame prie „Europos“ viešbučio. Greitai susitvarkę skubame gimnazijon. Kai kur pastebime lietuviškus parašus, retkarčiais išgirstame lietuvišką žodį. Kaip miela visa tai, kas sava!

Gimnazijoje jau po pamokų, bet mūsų dar laukia simpatiškas p. direktorius ir keletas p. p. mokytojų. Viena panelė mokytoja sutinka mums vadovauti.

Pradedame nuo kapinių. Senieji ir Naujieji Rasai. Uždedame iš Kauno atvežtą baltųjų lelijų vainiką ant Dr. Jono Basanavičiaus kapo. Dar susikaupiame prie Vileišienės, Čiurlionės ir Nežinomo kareivio kapų.

Sutinku būrį malonių gimnazistų ir pakviečiu sykiu pasivažinėti po Sostinę. Visi patenkinti ir dėkoja. Jie džiaugiasi galėdami važiuoti lietuvišku autobusu. Koks nuoširdumas ir užsidegimas valdo juos!

Mus pasveikina sena darbininkė, kilusi iš Utenos apskrities, daug moterėlių

Sesei iš Vilniaus

*Kentėjai, sesute... Tiek metų
Verkė nuliūdusi siela,
Linksmesnės Taveš nieks nematė,
Dainužė Tau buvo nemiela.*

*Matei vien tik liūdesį, skausmą,
Numargintą ašarom brolių,
Svetimas buvo Tau džiaugsmas,
Matant tiek skurdo, varguolių.*

*Tiki, kad jau vargas praėjo,
Kad skurdas ir skausmas — sugriuvęs,
Girdi — skrenda žodžiai pavėjui:
Gyventi padės Tau lietuvis!*

*Šiandieną tiek laimės akyse,
Net ašara rieda per veidus,
Neveltui Tau sakė: išvysi
Laisvės atbundančios aidą.*

*Tu stovi prie Vilijos kranto...
Vėjas bučiuoja Tau plaukus...
Džiaugiesi... net vilnys supranta,
Džiaugiesi Tu laisvės sulaukus.*

V. NARUŠEVIČIŪTĖ.

džiaugiasi, galėdamos su mumis pasikalbėti ir paspausti pratiestą dešinę. Viena senutė pasveikina mus dideliu pritūpimu ir pataria nekalbėti lenkiškai, nors ir mokėtumėm. Svarbu — nenutautėti. Ji dar neišmokusi kitaip, kaip tik lietuviškai kalbėti.

Vilniuje ekskursijos ne retas svetys. Vilniečiai džiaugiasi ne tiek pačia vasara, kiek jos atkviestais svečiais iš laisvosios Lietuvos.

Per pietus lietuviškoje „Romuvos“ valgykloje susipažįstu su lietuvių V. D. gimn. kapelionu kun. Pūkėnu, poetu Raziuliu ir žurnalistu Staneliu.

Visų jaunųjų ir pagyvenusiųjų tie patys siekimai, tos pačios svajonės.

P. Stanelis man pasakoja apie Vilnių ir aprodo jo žymesniausias vietas.

Žaviuosi aš garsiąja Katedra, kuri taip didingai atrodo iš oro ir tokia puošni viduje. O, kokia graži Stebuklingoji Aušros Vartų Panelė Švenčiausia, kiek daug ir kokių didingų bažnyčių pilnas Vilnius! Vilnius — bažnyčių miestas. Ne gėda turėti tokią sostinę, bet galima pilnai ja didžiulis.

Užkopiū į Gedimino kalną. Iš pilies — teliko griuvėsiai. Akį pavergia puikus reginys: tarp kalnų ir miškų paskendęs didžiulis miestas, rimtai vingiuodama teka Neris.

Dangų aptraukė nakties šydas ir grį-

žau į viešbutį. Tiek pergyvenimų nukamuota kritau į lovą.

Atsikėliau anksti, nes čia brangi kiekviena minutė. Apibėgau dalį miesto ir nuskubėjau į lietuviškas pamaldas Aušros Vartuose. Kaip įspūdinga! Iš daugybės krūtinių išsiveržia gili lietuviška giesmė.

Po pamaldų važiuojame į Kalvarijas. Pravažiuojame pro Mokslo draugiją, Trijų Kryžių kalną, vienintelį paminklą su Vytimi — Vyčių tiltą. Užsukame į Žaliuosius ežerus. Čia randame lenkų jaunomenės gegužines. Iš vieno būrio išgirstame:

„Niech żyje Litwa!“

Grįžtame. Laikas skuba, nors imk ir sustabdyk laikrodą. Pagaliau ateina skaudus atsisveikinimas. Liekantieji ir išvažiuojantieji atsisveikina. Kada vėl pasimatysime?...

Dabar lekiamė į Trakus. Randame didingą praeitį menančius griuvėsius. Su keltininkais negalima lietuviškai susikalbėti, bet su kitais žmonėmis — puikiai. Iriamės 49 m. gilumo ežeru.

Pilies tikrai didelės būta. Čia įjojimo anga, ten didžioji salė. Atsargiai lupu iš sienų plytų gabaliukus ir šventai, lyg kokią relikviją, dedu į kelionmaišį.

Tie patys keliai gražino į tuos pačius namus, bet krūtinėje plazdanti širdis prisipildė daug didesnio ilgesio ir skausmo.

== Petrė eina tarnauti ==

Kad negalėsiu stoti į gimnaziją, paaiškėjo jau po to, kaip baigiau šeštąjį skyrių. Mamytė ir taip turėjo sunkiai dirbti mums abiems pragyventi, bet po ligos atsirado skolų, ir viskas dar pasunkėjo. Tada pasisiūliau eiti tarnauti.

— Ką tu galėsi dirbti? — paklausė mamytė, liūdnai šypsodamasi.

— O, mamyte, viską, aš skautė, — atsakiau. — Ir kambarius valyti ir skalbti ir virtuvėje padėti...

— Namie tai daug lengviau, vaikeli, — atsakė mamytė, atsidusdama, — bet kaip tau seksis svetimuose namuose?

— Aš nieko nebijau, — atsakiau jai, — tik surask man vietą...

Vieną dieną mamytė skubiai parbėgo namo ir liepė man už valandos ateiti į jos tarnybą. Aš ką tik skutau bulves pietums ir ruošiausi kurti ugnį, kada mamytė atėjo. Bet ji man liepė viską mesti, nusiprausti ir apsivilkti sekmadieniniais drabužiais, nes turėjau prisistatyti poniai, kurios namuose reikėjo auklės vienerių metų mergytei.

Nuėjome. Ponia man visai gerai patiko, bet ponas labiau: jis neklausė įvairių nereikalingų klausimų, nes juk pasakiau, kad aš skautė. Norėjau dar daugiau papasakoti, bet mamytė kažkodėl susijaudinusi pasakė:

— Tylėk, kada ponia kalba.

Aš nustebau, nes namie visuomet galėdavau sakyti ką galvoju. Bet, kadangi mamytė norėjo, paskui visai nebekalbėjau ir dairiausi kambarėje.

Nežinau, kodėl mamytė man sakydavo tokius ilgus pamokslus. To iki tol niekuomet nebūdavo. „Nedaryk to, nepamiršk to ir t. t.“ Man jau reikėtų daug, kad nustočiau geros nuotaikos. Ponia manimi tikriausiai bus patenkinta.

Bet ponia pasirodė nesanti tokia maloni, kokią man atrodė pirmąją dieną. Tuojau liepė man sudėti kasas aplink galvą, „kad plaukai nesidraikytų“ ir pažūrėjusi nagus pasakė, kad „juos reikia trumpai kirpti ir kasdien kelis kartus valyti“. Atsakiau, kad visuomet rytą išsivalau nagus, bet ji visai nesiklausė ir kalbėjo toliau:

— Jūsų apsiaustas kabės čia, kaliošai — turite kaliošus? — čia, baltiniukams parodysiu skyrių Aldutės spintoje, o ant suknelės dėvėsite mėlyną chalata.

Taip ji kalbėjo be atvangos, kad man net galvoje pradėjo užti. Ir kodėl jai rūpi, kur laikysiu savo baltinius? Juk čia mano dalykas. Man atrodė, kad ji per daug kišasi į mano reikalus.

Įėjusi į vaikų kambarį, pamačiau mergytę vienai vieną žaidžiant kažkokioje tvorelėje ir norėjau paimti ją ant rankų, bet ponia mane tuojau sustabdė ir pasakė:

— Tegul Aldutė žaidžia. Juo daugiau ji mokės viena žaisti, juo geriau.

Ir kam tada aš reikalinga, jei vaikas turi vienas žaisti?

Mano ponia tikrai keista: visą dieną ji eina paskui mane, tartum nemokėčiau žingsnio nužengti. Sunku būtų nupasa-

koti, kokiais menkniekiais ji rūpinasi. Beveik neduoda man išsižioti, ir jei pradėdau jai pasakoti, kaip būdavo mokykloje ir draugovėje, ji tik bėga iš kambario į kambarį ir aš turiu eiti paskui ją. Kartais man atrodo, kad ji visai neklauso.

— Jūs miegate užsiklojusi galvą antklode, — sakė ji vakar, — Aldutė naktį verkė, ir aš atėjau pažūrėti, kas jai yra.

— Aš taip papratusi, — atsakiau, bet ponia ėmė aiškinti, kad taip nesveika ir negalima ir kad reikia žiūrėti, kad paklodė ir antklodė nesidraikytų žemėje.

— Palikote šukas vonioje, — sakė ji kitą kartą, — ir dar su plaukais.

Bet kokia prasmė nuolat nešioti šukas į kambarį, jei jos man vėl reikalingos? Paskui ponas nusiuntė laikraščio.

— Tegul pabėgioja, — pasakė. Taigi, nuėjau pas savo pažįstamą kioskininkę. Ji dar nežinojo, kad tarnauju ir labai viskuo domėjosi. Paskui paėmiau laikraštį ir pamačiau didelėmis raidėmis rašyta apie karą. Ir vėl ponia mane pasitiko prie durų, sakydama: — Palikai duris neuždarytas, gali kas nors viską išnešti. Ir kur taip ilgai buvai?

Bet juk ponas man leido pabėgioti ir pats kartais duoda laikraštį paskaityti. Ji visuomet tokia nervuota. Bet aš skautė ir nenustojau geros nuotaikos. Ji jau pripras prie manęs.

Anądien ji skundėsi, kad jai galvą skauda ir išsiuntė mane su Aldute pasivaikščioti. Užėjau į namus. Laimė, kad raktą radau senoje vietoje, šiaip nebūčiau galėjusi įeiti. Aldutę pasodinau ant mamytės lovos ir ėmiau tvarkyti kambarį. Norėjau mamytę nudžiuginti ir duoti poniai laiko išgyti nuo galvos skausmo.

Bet išėjo visai kitaip. Už kokios valandos grįžome namo su Aldute ir ponią radome labai supykusią.

— Kur buvote taip ilgai? — paklausė ji. — Jau senai Aldutei laikas valgyti. Tris valandas išbuvote lauke ir dar lyjant.

Aš taip ir pastačiau ausis: neįėjau į tris valandas? Tur būt, ponia apsiriko. O lietaus tai visai mums nekliuvo, pasakiau, — nes buvome užėjusios pas mamytę.

Tada ponia dar labiau supyko ir, griebdamasi už galvos, sušuko:

— Ar aš leidau užėti? Kaip drįsai su Aldute sėdėti kambarėje? Reikėjo būti gerame ore!

Atsakiau, kad mūsų namuose oras visai neblogas, bet ponia tik piktai pažūrėjo į mane ir sudejavo:

— Ak, mano galva!

Mamytė visuomet sirgdama imdavo miltelių ir niekad taip daug nesijaudindavo.

Man buvo truputį nemalonu, bet atsiminiau, kad skautė visada linksma ir pradėjau niūniuodama ruošti Aldutei valgyti.

Visa diena buvo netikusi, ir net ponas kažkodėl nejuokavo. Vakare anksti nuėjau gulti, beveik drauge su Aldute,

Anglės noci padėti Lietuvos skautėms

Didžiosios Britanijos skautų vadovių laikraštis THE GUIDER š. m. spalio mėnesio numeryje paskelbė žinomos anglių skaučių veikėjos p. S. J. Warner, buvusios ir Lietuvoje, laišką, kurio vertimą čia spausdiname:

LIETUVA IR LENKŲ PABĖGELIAI.

Braugi Redaktore,

daugelis britų skaučių, turėjusių malonumą dalyvauti puikioje stovykloje Lietuvoje pereinamais metais, supras kaip labai to mažo, vaisingo krašto ištekliai eikvojami tragiško lenkų pabėgėlių antplūdžio proga.

Nėra abejonės, kad Lietuvos Skaučių Seserija dės visas pastangas prisidėti prie tautos pagalbos akcijos.

Man atėjo į galvą, kad kai kurios sesės iš britų grupės, buvusios Lietuvoje, gal būt, baisioje nelaimėje norėtų praktišku būdu parodyti savo gilią užuojautą ir kokių puikių atsiminimų jos išsivežė iš savo gražaus taikingo atsilankymo.

Aš džiaugiuosi gavusi bent kiek pinigų, skirtų šiam tikslui. Aš mėginsiu nusiųsti pinigus Lietuvos skautėms per Vaikų Evakuacijos fondą, pažymėdama, kad jie iš britų skaučių, arba tiesiai Lietuvos Skaučių Seserijai.

Mes taip pat galėtume paprašyti Lietuvos skautes išreikšti lenkų skautėms, kurias jos ras tarp pabėgusiųjų — ir be abejo jų bus šimtai — mūsų užuojautą, supratimą ir viltis ateičiai.

Mūsų dovana bus maža, bet jos žinos, kad ja išreiškiami jausmai labai realūs ir dideli.

Jūsų

S. J. WARNER.

nors miego ir nenorėjau. Paėmiau knygą pasiskaityti. Gal, kiek užsnūdau skaitydama, bet staiga pamačiau ponią šalia savo lovos.

— Nežinau, ką su jumis reikia daryti, — pasakė ji, — jūs viską užmirštate, neklausote ir nesigilinate į savo darbą. Aš jumis negaliu pasitikėti. Dabar vėl ne užgesinote šviesos. Jei nebūčiau pastebėjusi, ji būtų degusi iki ryto.

Aš juk ne tyčia pamiršau užgesinti šviesą, kodėl reikėjo taip pykti?

Kitą dieną buvo visai gerai. Ponia niekur nebesikišo ir nesibarė. Vakare ji man davė viso mėnesio algą ir liepė eiti namo pas mamytę. Ir kas jai galėjo nepatikti? Ji tikrai per daug nervinga.

Blogiausia, kad mamytė man parėjus apsiverkė. Net man graudu pasidarė. Bet atsiminiau, kad esu skautė ir pasakiau:

— Nenusimink, mamyte, paieškok man tarnybą kitur. Tu visuomet būdavai manimi patenkinta, tai, jei kiti nepatenkinti, jie tikriausiai manęs nesupranta.

KNYGA SKAUTYBĖ MERGAITĖMS VADOVĖLIS KIEKVIENAI SESEI SKAUTAUTI.

Brolijos vado įsakymas Nr. 29

Vilnius, 1939 m. spalio m. 29 d.

Skautai ir vadai, šiandien didi šventė! Tos dienos laukėme 19 metų. O šandien — mūsų sostinė Vilnius laisva!

Visų mūsų širdys kupinos nepaprasto džiaugsmo, kurio tikrai išreikšti negali žodžiai.

Aš į jus kreipiuos iš mūsų Vilniaus, kuriame prieš 21 metus gimė ir mūsų lietuviškoji skautybė. Savo organizacijos dvidešimt pirmąsias sukaktis jungiame su Vilnijos išlaisvinimu.

Jūs buvote visada įsitikinę, kad Vilnius vėl bus Lietuvos sostinė. Jūs tikėjote, jūs dirbote, jūs ryžotės ir savo vilčiai pabrėžti, savo vienetų vėliavas perrišote juodais kaspinais, o tuos kaspinus nurišti prisiekėte tik Gedimino bokšte suplevėsavus mūsų trispalvei vėliavai. Šiandien, broliai, mūsų sostinės įkūrėjo bokšte Vilniuje jau plevėsuoja Lietuvos vėliava! Iškelkite ir savo skautiškas vėliavas ko aukščiausiai ir jau be gėdulo kaspinų, nes jūsų karštas troškimas pasiektas: Lietuva su Vilniumi!

Šia proga aš jus širdingai sveikinu ir linkiu naujose sąlygose dirbti dar energingiau, dar labiau mylėti savo Tėvynę ir sostinę Vilnių.

Aš širdingai sveikinu Vilnijos skautus, tiek metų nepaprastai sunkiose sąlygose dirbusius lietuvišką ir skautišką darbą okupuotose Lietuvos žemėse. Dabar, broliai vilniečiai, jums išaušo nauja gadynė ir mes visi išvien eisime Lietuvos keliu.

Džiaugsmingai sveikinu Vilniaus skautus ir lietuvišką jaunimą.
Tegyvuoja Lietuva ir Vilnius!

Vyr. sktn. pulk. J. Šarauskas,
Brolijos Vadas.

Sktn. P. Žižmaras,
įžymiausias Vilniaus skautų veikėjas.

LIETUVIŠKOJI SKAUTYBĖ VILNIUJE.

(Pabaiga iš 409 psl.).

tvarkingų moksleivių būrelis, visų veidai šviesūs, linksmi. Prasideda įžodžio iškilmės, ir tik dabar svečiams paaiškėja, kad juos čia įviliojo „Gedimino Vilka“, atgimusiai skautai. Reikėjo dabar tik gauti iš okupantų leidimas veikti, bet lenkai jo nedavė. Kelius kartus buvo prašyta leidimo, bet visuomet buvo gautas lenkų „veto“.

Pagaliau 1927 m. vasario 16 d., mirus Garbės Skautui D-rui J. Basanavičiui, „Gedimino Vilka“ neišlaikė ir prieš lenkų norą pasirodė viešai Vilniaus gatvėse, eidami sargybas prie savo Garbės Skauto karsto. Lenkai, nustebę gražia lietuvių skautų drausme ir pamatę, kad lietuvių skautų dvasios nuslopinti negalės, pagaliau leido viešai veikti ir buvo užregistruota Vilniaus lenkų skautų štabe, kaip II Vilniaus lietuvių skautų Gedimino dr-vė.

Tenka dar pastebėti, kad Vilniaus skautai leido ir savą organą „Vilniaus Skautas“, o 1928 m. išleido gražų skautų kalendorių.

Kaip matome, Vilniaus skautai per ilgus žiaurios lenkų okupacijos metus atliko labai daug ir gražių darbų mūsų tėvynei Lietuvai. Nei tardymai, nei areštai ir kalėjimas jų nuo užsibrėžto tikslo neatitraukė. Jie tvirtai tikėjo, kad Vilnius grįš tikriesiems jo šeiminkams ir buvo pasiryžę eiti iki galo — niekuomet,

nei už ką ir niekam nepalikti senosios Gedimino sostinės Vilniaus. Ir jie iki pat pastarųjų dienų Vilniaus krašte ėjo garbingas jaunųjų knygnešių pareigas, bet apie tai, manau, bus progos jiems patiems čia plačiau pasisakyti.

Vilnius mūsų!

Ar žinai, kad —

(Pateikti duomenys liečia tik skautų broliją).

- * skautų brolijai priklausė 26 tuntai, 8 vietininkijos ir 1 akademinis skautų vienetas;
- * Šiaulių ir Tauragės skautų tuntai turi po 2 vietininkijas;
- * nuo pat Lietuvos skautų sąjungos įsisteigimo 308 skautų vadai pakelti į skautininkų laipsnius, iš jų 17 į vyr. skautininko, 79 į skautininko ir likusieji į paskautininkio I.;
- * daugiausia į skautininkų laipsnius pakeltų vadų yra su pavardėmis, kurios prasideda raide „K“ (net 47!);
- * per 150 skautininkų aktyviai dalyvauja skautiškame darbe, eidami įvairias pareigas tuntu, vietininkijų bei vienetų vadijose;
- * per 1938 m. vyriausioji vadija išdavė 36 naujus ir pratęsė 110 skautininkų liudijimų;
- * veikliausiai ir tiksliausiai į visus vyr. vadijos raštus atsako Kėdainių skautų tuntas;

* nuo pat Lietuvos skautų s-gos įsisteigimo 86 asmenys apdovanoti „Lelijos“ ordinu;

* nuo pat Lietuvos skautų s-gos įsisteigimo apie 200 asmenų apdovanoti ordinu „Už Nuopelnus“.

1918 M. LAPKRIČIO M. 1 D. VILNIUJE.

(Tęsinys iš 408 psl.).

mas gyvastimi, kad ir pats apie tai gerai nenusivokdamas, viešose vietose lipdė atgimstančios Lietuvos valdžios atsišaukimus didingo Vilniaus mūruose?...

*
*
*

Slinko metai. Nelaimingas Vilniaus likimas ir nuolatinė priespauda išvaidė visus tuos, kurie galėjo veikti tarp Vilniaus lietuvių. Nunyko dauguma lietuviškų organizacijų. Ir skautai neteko vadų. Pamažu jie apgeso...

Tik apgeso, nes štai ir vėl suliepsnojo. Ir toji ugnis Vilnijos jaunime plečiasi, bujoja. Neužilgo ji suliepsnos gaisrais, o tada žus joje žiaurūs okupantai lenkai, tada Vilnius bus laisvas, ir tik tada didingai ir amžinai plevėsuos Gedimino bokšte trispalvė Lietuvos vėliava.

Įžymieji SKAUTŲ AIDO Platintojai

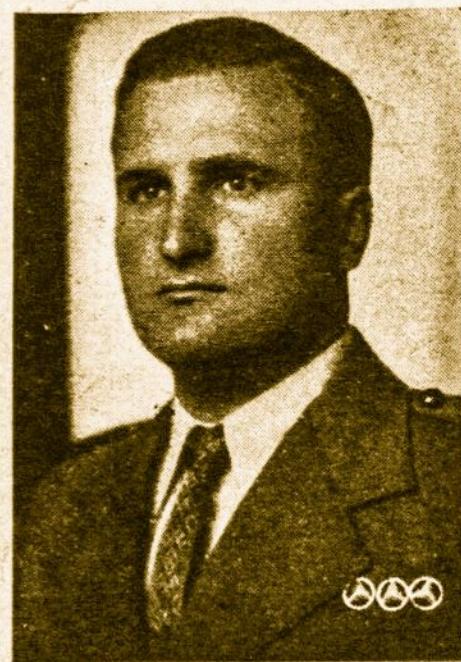
Šiaulių tunto III D. L. K. Kęstučio draugovė

Vyr. sklt. A. Andriūnas, energingiausias S. A. platintojas.

Vidury sėdi: dr-ko pad. psktn. V. Jūras, kairėj — dr-vės adj. psklt. P. Varanauskas, dešinėj vyr. sklt. A. Andriūnas (buv. 14-tasis dr-vės dr-kas) ir skiltininkai. (Trūksta skautų vyčių ir vyresniojo amžiaus skautų, tuo metu atliekančių karinę prievolę).

Vyr. sklt. Petras Šutas, draugininkas.

Skautiškumo sužavėtas, gabus šiaulietis Albinas Kastanauskas (dabar Argentinoje) įkūrė 1924.V.24 miesto berniukams būrelį, kad lavintųsi skautiškoje dvasioje. Nuo to laiko ir pradėjo miesto berniukų tarpe plisti skautiškumo idėja. Įkurta gandrų skiltis, kurioje pirmieji skautai pionieriai buvo: sklt. Albinas Kastanauskas, psklt. Petras Šutas, skautai: Ant. Mikulskis, Kl. Būbelis, Vl. Grudzinskas, P. Dargis, Vl. Balsys, P. Korsakas, H. Vanagaitis.

Nors pradžioje gan sunku buvo, stigo patyrimo, be to, moksleiviai skautai skersuodavę ir kartais pajuokdavę, bet pasiryžėliai uoliai dirbo, ir tuntas, pastebėjęs, kad yra noras ir užsidegimas dirbti, paskyrė instruktorių Kazį Laucių (dabar vyr. vadijos užsienių skyr. vedėjas), kuris sutvarkė būrelį, lavino ir 1924.IX.7 įkūrė Kęstučio dr-vę. Dr-ku buvo paskirtas K. Lauciūs, adjutantū — Pr. Barzdžius (igijęs daktarata ir Darbo Talkos sumanytojas). Jie dirbo nesigailėdami jėgų ir greitu laiku sudarė tris skiltis: I Gandrų, kuriai vadovavo Petr. Šutas, II Žirgų — Pr. Barzdžius, III Vanagų — H. Vanagaitis.

Pasiskirsčius proporcingai jėgomis, darbas virte virė. Buvo greit surengtas tarp skilčių konkursas. Po konkurso darbo nuotaika ne smuko, bet kilo. Darė dažnai sueigas, iškylas ir nė nepajuto, kaip prisiartinio šalčio žiemužė. Neturėdama pastovių patalpų, draugovė, aišku, negalėjo reguliariai daryti sueigų. Bet kęstutiečiai nenusiminė — sueigas darė šaltoje daržinėje, o skilties užsiėmimus — drėgnoje ir dvckiančioje kūtėje, prie rūkstančios lempelės. Skautai, susėdę ratu, klausėsi skiltininko aiškinimų, drebėdami nuo šalčio. Bet visų akyse švietė pasiryžimas ir noras kliūtis nugalėti. Juk skautas visuomet linksmas, patenkintas, šypsosi! Sunku veikti be buto, bet ką padarysi, — reikia veikti. Ir skiltys, lyg konkuruodamos, steigia įmonėles: gandrų skiltis įsteigia kirpyklą (neturint buto, kirpykla buvo patalpinta tunto štabe); Žirgų skiltis įsteigia avalinės dirbtuvę,

kuri turėjo didelį pasisekimą, bet neturint patalpų, teko atsisakyti; Vanagų skiltis išleido skautiškų dainelių rinkinį, laikraštėlį, mėgino fotografuoti ir t. t. Draugovė veikė puikiai. Draugininkas ir adjutantas dėl laiko stokos pasitraukė iš savo pareigų. Draugininku paskirtas Petras Šutas ir adjutantū H. Vanagaitis.

Pirmoje Šiaulių tunto stovykloje (1924 met.) Kairiuose stovyklavo 2 kęstutiečiai; antrojoje (1925 m.) Bubiuose — jau daugiau.

Pasikeičia vadai: dr-kas Vacys Žygas (Kauno rajono vadijos sekretorius) ir Albertas Dapšys („Pažangos“ b-vės buhalteris). Naujieji vadai pasižada dirbti dr-vei visomis jėgomis. Pirmas dr-vės darbas — buvo įkurtas dr-vės klubas, vėliau surengiamas vakaras, kuris duoda gražių pajamų. Ir trečioj tunto stovykloj (1926 m.) Santekliuose jau dalyvauja daug draugovės skautų. Iš stovyklos grįžta turėdami vieną skautą vyčių; pakeltą į skiltininkus ir dviem specialybėm, vieną skautą I patyr. laipsn., 3 — II pat. I. ir 4 — III pat. I. Po stovyklos nuotaika dar pakyla: rengiami vakarai, daromi dažni užsiėmimai. Pirmiesiems pionieriams praskynus kelią, jau ir kitiems vadams buvo lengviau dirbti. Be to, ir vadai buvo gerai susipažinę su darbu; be minėtų vadų, dar vadovavo: Dapšys, Barzdžius, Danilevičius, Būbelis, Augulis, Petraitis, Urbonas, Diminskis, Laurinavičius, Jūras, Andriūnas ir dabar vyr. sklt. Petras Šutas (buvęs II-sis dr-vės dr-kas). Dr-vei iš eilės vadovauja jau penkioliktas draugininkas.

Žinoma, dr-vė kilo, bet buvo ir momentų, kada krito. Smarkiai pakilusi buvo 1924—1928 m. Silpnėsnis veikimas buvo 1928—1931 m. Bet nuo 1931 m., vadovaujant Petraičiui, pradėjo kilti. Vėliau vadovavo ltn. Diminskis. Ir jis draugovės neapvyllė, nes tada dr-vė turėjo 80 skautų (skaitlingiausia nuo įsikūrimo laikų); dr-vė skyrėsi į dvi dalis; II-oji pasivadino Dr. Jeno Basanavičiaus vardu. Jo nuopelnų draugovė turi labai daug: įsigijo vėliavą, kuri kaštavo daugiau kaip

160 Lt; sutvarkė skautų uniformą, pakėlė drausmingumą, sutvarkė dr-vės darbą, metais L. S. S-gos Šefo garbei konkurse kuris tapo našesnis. Ir paskelbtame 1934 m. L. S. S-gos Šefo garbei konkurse neatsiliko — surinko taškų nežymiai mažiau, negu gavusi III vietą. Ltn. Diminskio dėka, skautai kilo ne tik kiekybe, bet ir kokybe.

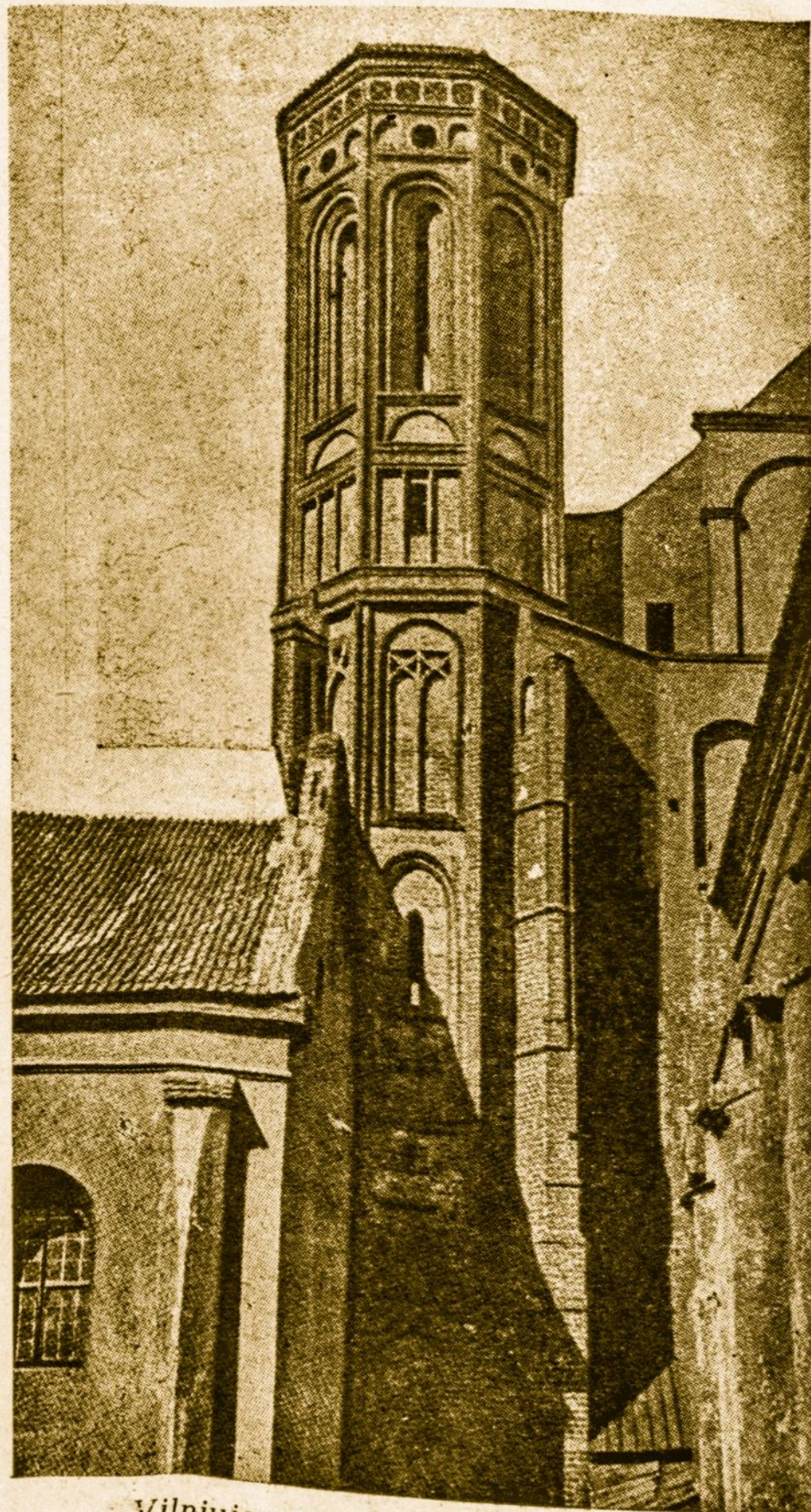
Ltn. Diminskiui išsikėlus kitur gyventi, dr-vę perėmė vyr. sklt. B. Laurinavičius, kuris dr-vei vadovaudamas nepamiršo pirmakūnų darbštumo ir tvarkė dr-vę, kad darbas būtų dar našesnis; prie draugovės įsteigė skautų ugniagesių būrelį, kuris vėliau suformuotas į Šv. Florijono dr-vę. Bet neilgai jam tenka dr-vėje būti, nes perėjo į jūros skautų laivą, pakrikusių vietos jūros skautų tvarkyti.

Iš jo dr-vę perėmė, jauniausias draugininkų, psktn. Vincas Jūras, kuris tuoj ėmėsi rinkti bei tvarkyti dr-vės istoriją, dokumentus, nes iki ltn. Diminskiui perimant dr-vę, dr-vės dokumentai, inventorius, vieną dr-ką ištikus gaisrui, buvo sunaikinti. Naujasis dr-kas nedelsdamas sušaukė buvusių dr-vės dr-kų suvažiavimą, kuriame išsiaiškino dr-vės praeitį, gavo užsilikusius pas jucs įvairius pažymėjimus, blankus, fotografijas, laikraščius, albumą, antspaudas ir kt. vertingą dr-vei medžiagą. Buvo rengiamos dažnos iškylės, sueigos, lankomos istorinės vietos, pramonės įmonės, kas savaitė vyko skiltininkams lavinti užsiėmimai, kuriuose praktiškai buvo praeinama: pionerija, pirmoji pagalba, signalizacija, šautuvų, revolverių ir skilčių sueigų nagrinėjimas, surengta nemaža vakarų, kurie davė pelno; įsigyta knygynėlis, sušelpa neturtin-gieji švenčių proga, dr-vės lėšomis išleista į Nidą dešimtis neturtin-gų dr-vės skautų stovyklauti, sudaryta iš buv. dr-kų rėmėjų būrelis, kuris pasižadėjo vykstančius II Tautinien stovyklon remti; suformuotas prie dr-vės skautų vyčių būrelis.

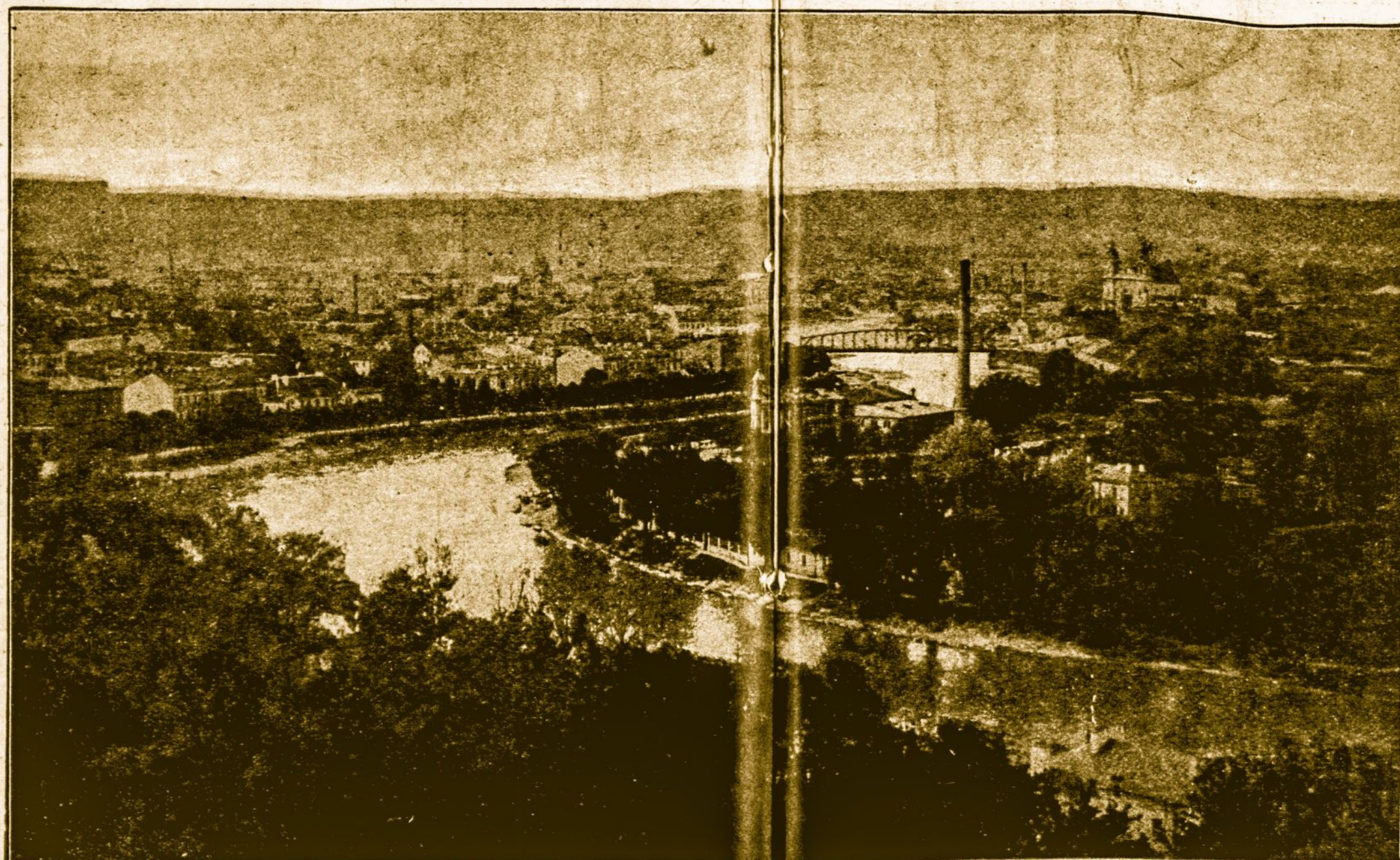
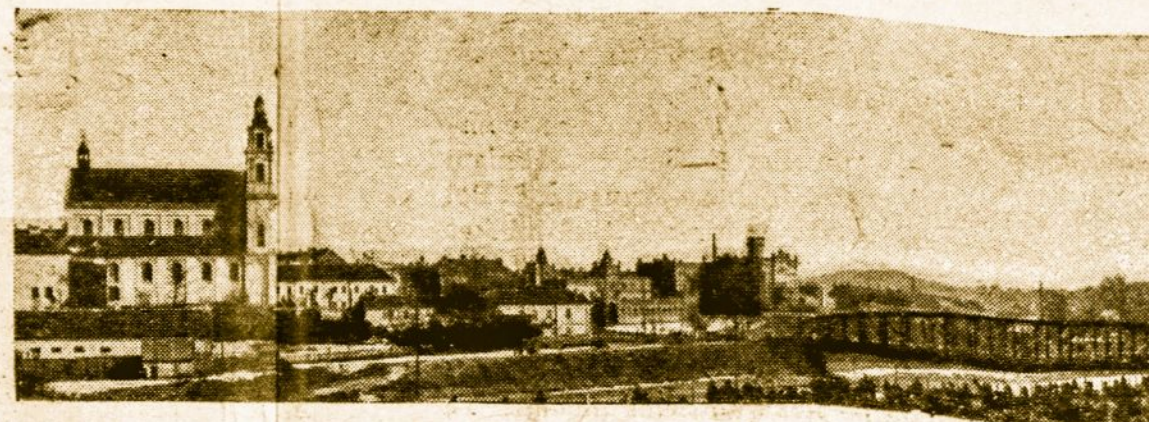
Psktn. V. Jūrai išvykus atlikti karinės prievolės, dr-vę perėmė vyr. sklt. A. Andriūnas, kurio didžiausias rūpestis bu-

(Pabaiga 421 psl.).

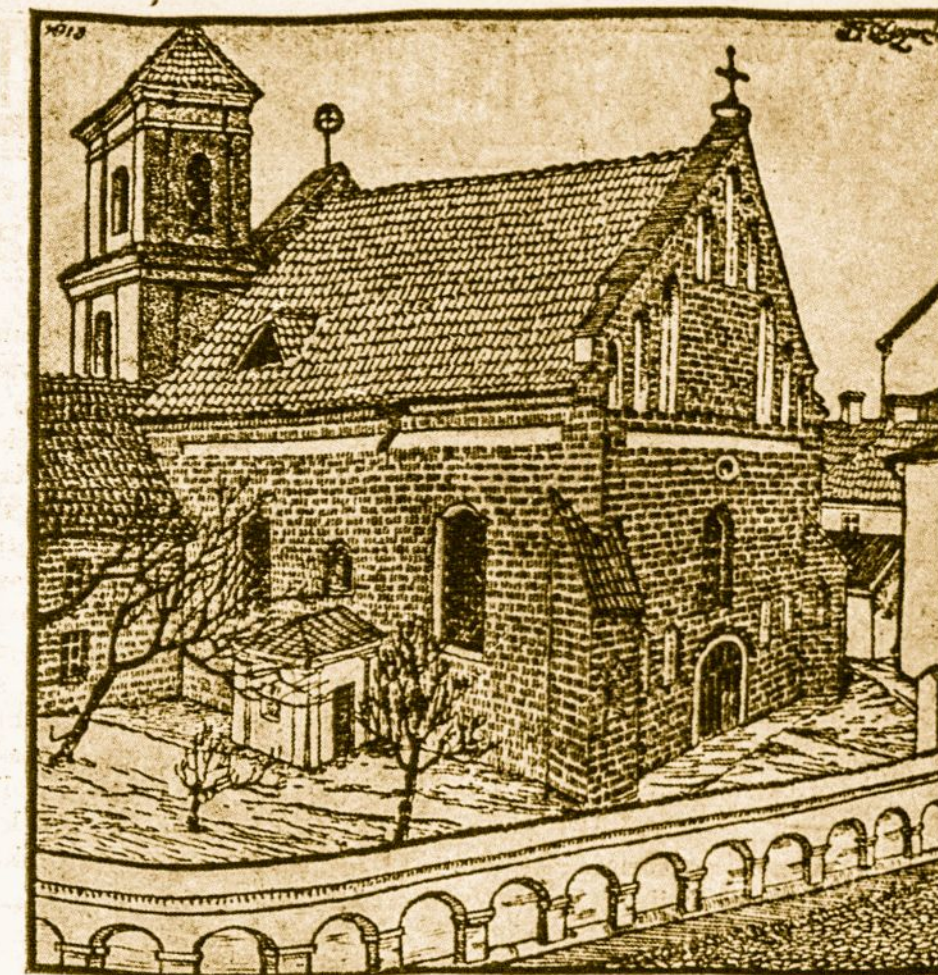
Lietuvos sostinės Vilniaus vaizdai

Vilniuje yra daug gražių bažnyčių.

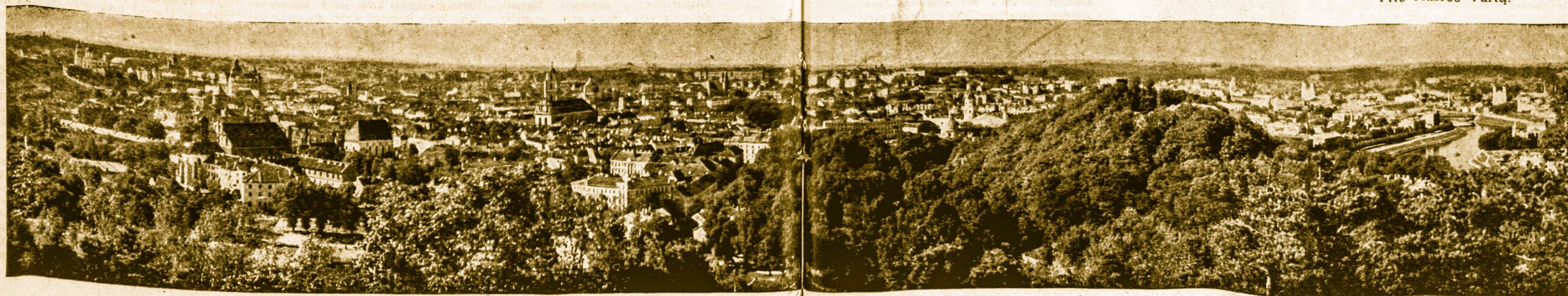
Bendras gražaus Vilniaus miesto vaizdas.

Šv. Mikalojaus — buvusi vienintelė lietuviams palikta — bažnyčia.

Prie Aušros Vartų.

SKILTIES KAMPELIS

Skilčių sudarymas

Artinasi nauji mūsų darbo metai. Prasideda vėl mokslas, darbas draugovėse, skiltyse. Į mažyčius skilčių lizdelius suskrenda, subėga, vasarą kitur viešėję, paukšteliai, žvėreliai... Pavasarį išsiskirstę skauteliai vėl renkasi dirbti darbą.

Didumoje į skiltis grįžta tie patys asmenys. Bet dažnai pasitaiko, kad tenka sudaryti net naują skiltį, arba senąją papildyti naujais nariais. Mano nuomone, čia reikia atkreipti dėmesį į skautų patyrimo laipsnius. Labai dažnai skiltyje pasitaiko mišinys; pirmo, antro ir net trečio patyrimo skautų. Toks mišinys labai trukdo darbą. Vieni rengias į antrą laipsnį laikyti egzaminus, kitiems gi tai tik kartojimas ir jie lieka pasyvūs.

Sudarant naują skiltį, reikia žiūrėti, kad jie būtų vieno patyrimo laipsnio ir, kad skiltininkas būtų vienu pat. laipsniu aukštesnis. Tada darbas eina nuosekliai. Visiems įdomu, visi stengiasi viens nuo kito neatsilikti. Ne būtina skiltis turi ruošti pat. laipsnio egzaminams, gali ruošti specialybei įsigyti. Kaip gražu, kada visa skiltis įsigyja, pav., slaugytojo ar signalizuotojo specialybę. Išlaikiusi visa skiltis, ar įgijusi specialybę, draugovės sueigoje gali būti apdovanota (jei tai yra galima, jei būna nario mokesčiai). Jei pasitaiko, kad visos skiltys tuo pačiu pasižymi, tai taip pat kaip nors iškilmingiau galima tai paminėti. Svarbu tai, kad tas visas baigimas, įgijimas laipsnio ar specialybės, paliktų, tam tikrą, gilesnį įspūdį. Be to, tai ir pačiom skautėm-am įdomiau, pajvairina jų programas.

Kas daryti, jei jau yra mišinys ir skautai yra susigyvenę skiltyje, ir skirtis... nesinori, sunku. Tada galima bandyti taip: tie, kurie yra žemesnio laipsnio, ruošiasi į aukštesnįjį, o aukštesniojo laipsnio skautus įpareigoti antriesiems aiškinti, padėti rengtis jiems prie egzaminų. Pavyzdžiui, taip: elnių skiltyje yra 4 pirmojo patyrimo I. ir 3 antrojo p. I. skautai. Antriesiems neįdomu, jei skiltininkas aiškina kurį nors punktą iš II-jo p. I., nes jiems tai jau žinoma. Bet čia galima juos įtraukti į darbą. Vienam paskirti vieną punktą, antram antrą punktą, kad jie išdėstytų skilties jaunesniesiems broliams. Trečiasis tą dieną gali neturėti ko aiškinti, bet turi sekti tai, ką daro kiti, ir dar šį tą prisimines, papildyti. Tada skiltis vieningai ruošis darbui, egzaminams. O darbo čia nemaža. Reikia dirbti ištisus metus, kol visą programą gerai išėsi. Pavyzdžiui, jau vien skilties vardo atstovo tyrinėjimas daug reikalauja. Neretai tenka išgirsti tokius posakius: „Žinai, tik perskaičiau, kas įeina į programą, Jono, Petro šį tą paklausiau ir išlaikiau!“. Tai grynai neskautiškas pasakymas, ir to niekuomet neturi būti. O to nebus, kada skiltis iš vieno rengsis. Kaip gražu, pavyzdžiui, kada visa skiltis išlaiko į II-ji p. laipsnį ir duoda įžodį. Įspūdis visiems gilus. Mes visa skiltis davėm įžodį!

Bet svarbiausia nepamiršti, kad skiltininkas būtų vienu laipsniu aukštesnis! Į kiekvieną savo skauto klausimą jis turi atsakyti. O jei jis bus to paties laipsnio, tai ir jam pačiam truks žinių, ir bus nemalonu, kada skautai turi kreiptis kitur, pas kitą, žinantį skautą. Gali pasitaikyti, kad skiltininkas nežino ko nors, bet tai jau ne programos klausimu! Savo programą jis turi mokėti. Pasitikėjimas skiltininku ir yra skilties cementas.

Paskui, neskirti skiltininkais, ir iš viso pareigūnais (paskiltn. ar adjutantų) skauto, kuris negali visuomet dalyvauti sueigoje, ar iškylose. Aš žinau, kad kartais ir gerų norų skautas-ė būna labai varžo-

mas namiškių, turi laikytis tam tikrų, jam nustatytų, taisyklių ir štai, kai būna sueiga, jis neatvyksta. Pasiaiškinimas trumpas, aiškus: tėveliai neišleido. Eiliniam skautui, kaip ten nebuve, pasitaiko. Bet pareigūnus reikia pasirinkti. Skiltininkas visur turi būti pirmutinis! Jis turi būti geras skautas, geras mokinys! Pabrėžiu — geras mokinys, nes negalima juk, kad pats skiltininkas gautų nuolat dvejetukus ir rezultate — lieka antriems metams. Tą reikia numatyti. Neskirti skiltininkais silpnų mokinių, kuriems, be mokymosi pamokų, tenka tada dirbti dar ir vadovo darbą. Jei jis bus tik skautas, ne pareigūnas, jis atliks mokinio pareigas ir „atostogų“ jam nereikės.

Su nauju pasiryžimu, su nauja energija grįšim į senuosius lizdelius. Stiprūs dvasia ir kūnu kibsime į darbą, kol neateis ir vėl žiedais pasipuošęs pavasaris ir stovyklom beviliojanti vasara.

Psktn. Ir. Fridmanaitė.

MŪSŲ MIRUSIEJI

PRIE NAUJO KAPO...

Prie Tavo kapo aš stoviu
Kartu su vakaro žvaigždutėms,
Vietoj vainikų ir gėlių
Priimk, Antanai, šias eilutes.

Menu, kai atsisveikinę išskridom
Lyg tos žuvėdros į pasaulį,
Ašai Kaunan, Tu Klaipėdon nuklydai
Ieškoti ten pajūryj saulės...

Birželio m. 20 d. rytas Šiaulių kapinėse vėl velėna pridengė vieną skautų lelijos mylėtoją ir kuklų jėsios darbininką Antaną Šimkų.

A. a. Antanas Šimkus.

Tylus buvo Antano gyvenimo kelias, o dar tylesnė jo paskutinė kelionė karstu į amžinojo poilsio vietą, nežinant nei draugams, nei skautams.

Antanas gimė 1915 m. birželio m. 7 d. Latvijoje, Liepojos mieste. Pradžios mokyklą baigė Šiauliuose. Į skautų org-ją įstojo 1931 m., o 1932 m. kovo m. 4 dieną davė skautų įžodį. Priklausė Šiaulių tunto I Vytauto dr-vei; pasižymėjo sąžiningumu skautiška darbe. Antanas buvo įstojęs mokytis gimnazijon, bet jo tėvai, būdami neturtingi, neįstengė toliau jo leisti mokytis. Jis ryžtasi tapti geru amatininku. Įstojo į Šiaulių valstybinę amatų mokyklą; čia buvo už savo sąžiningumą

ir stropumą draugų ir mokytojų gerbiamas.

1937 m. kartu su Antanu baigė minėtos mokyklos odos - puošmenų skyrių, su viltingais žvilgsniais akyse žvelgėme į ateitį, kuri mums tada iš mokyklos suolo atrodė tokia graži... Su Antanu persiskyrė, nuklydo jis į mūsų senąjį uostamiestį Klaipėdą. Nors ir persiskyrė susirašėm laiškais, kuriuose įdomiai analizavome įvairius gyvenimo klausimus; buvo jis užsibūręs didelių planus, kuriuos ryžosi įgyvendinti.

Nors ir maža laiko Klaipėdoje turėdamas, Antanas nenutolsta nuo skautybės, su kuria nuo vaikystės susigyveno stovyklose ir iškylose. Ir čia, Klaipėdoje, kame ir jam nesykį tenka už lietuviškumą kentėti, stoja į vyčių būrelį kandidatu, lanko sueigas ir derina skautiškas idėjas realiame gyvenime.

Paskutiniu laiku buvo persikėlęs į Telšius ir čia, be kiemo nors didesnės paramos, buvo atidavęs savo gabumo dėka dirbtuvėle. Bet Antanas nenurimsta, jo galvoje gimsta nauji projektai, platesni užsimojimai, kad galėtų kurti gyvenime didesnes vertybes. Bet išvakarėse savo pastangų pasisekimo, šalia to vargo, kurį patyrė brisdamas sunkiu gyvenimo keliu, šalia materialinės paramos vargšei motinai, kurią jis taip mylėjo, sulaukė tragiškos mirties. Mirė ir atlikdamas savo, kaip skauto, pareigą, gelbėdamas artimo turtą nuo piktadarių, nuo kurių rankos ir žuva didžiausiose kančiose.

Tebūnie lengva, Antanai, ta pilkoji žemelė, kurioje tu tiek daug klajojai, stengdamasis surasti gyvenimo gėrį, ir nesykį kentei susidurdamas savo idealiomis pažiūromis su realiu gyvenimu, kuris reto pagaili... Tavo mums paliktasis — Tarnauti Artimui pavyzdys, dėl kurio ir žuvai, nemirštamam, nors tavo kapo ir nepuošia mūsų vainikai ir nelydėjo paskui karstą skautų gretos, bet tu palieki savo jaunatviška dvasia mūsų eilėse gyvu pavyzdžiu, liepdamas budėti pikto sargyboje.

Sklt. Pr. Žolpis.

Oriniai puolimai naktį

Naktį pagrindinė apsaugos priemonė yra maskavimas. Paprasčiausias ir prieinamiausias maskavimas — tai šviesų užtemdymas. Žiūrint aplinkybių, kai kuriuose miestuose gali būti reikalas užtemdyti šviesas tik per orinius puolimus, kituose miestuose — per visą naktį, o dar kituose — net kelias naktis iš eilės. Visai užgesinti šviesas negalima, nes jos patiemis gyventojams bus reikalingos.

Užtemdyti šviesą reikia taip:

- Užgesinti visas išorės elektros arba degamųjų dujų lempas gatvėse, aikštėse, miestų soduose, kiemuose ir prie namų.

- Užgesinti visas vitrinų ir kitas reklamines šviesas.

- Gyvenamuose namuose, biuruose, kontorose, kavinėse, restoranuose, ligoninėse, geležinkelių bei autobusų stotyse, įstaigose, įmonėse, dirbtuvėse, teatruose ir panašiuose pastatuose ten, kur reikalinga ir paliekama šviesa, visus langus, duris ir kitas angas uždengti tinkamomis užlaidomis, kad šviesa neprasiveržtų į lauką. Tam reikalui galima vartoti storas, šviesos nepraleidžiančias medžiagas: antklodas, specialias storo tamsios spalvos popierio uždangas, kartoną, medines lenteles, klijuotę ir panašias medžiagas. Kad šviesa neprasi-veržtų pro mažus tarpus, plyšius, tai kambariuose, kur bus reikalinga ir iš anksto numatyta laikyti šviesa, per šviesų užtemdymą pravartu įsukti mėlynas elektros lemputes. Tokios lemputės buvo išbandytos: jos pakankamai apšviečia patalpą ir, apsipratus, esant netoli nuo šviesos šaltinio, galima skaityti, rašyti. Kad mėlyna šviesa neprasiveržtų į lauką, reikia lemputę nuo langų pusės pridengti juodu popieriu ir langus tuomet pakanka uždengti paprastomis užlaidomis, kurias vartojame vasarą nuo saulės.

- Jeigu šviesa paliekama koridoriuose, tai kad ji neprasiveržtų į lauką pro varstomas duris, tarp šviesos šaltinio (lempos) ir durų tinkamame atstume pakabinti šviesos nepraleidžiančios medžiagos užlaidas.

- Auto ir kitos panašios susisiekimo bei transporto priemonės, išskyrus pirmosios pagalbos ir ugniagesių, turi sustoti, išlaipinti keleivius ir pasilikti vietoje arba be šviesų įvažiuoti į artimiausią garažą, kiemą, jeigu jie netoli yra.

- Automobilų ir kitų panašių susisiekimo bei transporto priemonių, kurioms yra būtinas reikalas važiuoti, pirmagalinės lempos (švyturiai) turi būti uždengtos skardos, medžio, kartono plokštelėmis arba kita šviesos nepraleidžiančia medžiaga su 4 cm ilgumo ir 1 cm platumo stačiakampe išpiova. Užpakalinės raudonos šviesos turi būti užgesintos, krypties rodyklės nevertamos.

- Stovinių geležinkelių stotyje traukinių vagonuose vidaus šviesos turi būti sumažintos ir langai uždangstyti šviesos nepraleidžiančios medžiagos uždangomis. Garvežių šviesos užgesinamos.

- Semaforų ir iešmų lempos turi būti uždengtos iš viršaus ir, kiek galima, iš šonų, kad žvalgai iš lėktuvų nebūtų matomos.

- Įvažiuojančias į miestą auto priemones sulaiko ir išpėja budintieji miesto pakraščių gatvėse policininkai. Sulaikytosios susisiekimo bei transporto priemonės laukia vietoje, kol praeis orinis pavojus.

- Mieste, kur užtemdytos šviesos, negalima žibinti kišeninių elektros lempučių, brėžti degtukų, rūkyti, nes ir maža šviesa tamsią naktį labai gerai matyti iš lėktuvo. Kelias į slėptuves tiek gerai turi būti visiems žinomas, kad ir patamsėje be vargo galėtų slėptuvę surasti. Jei slėptuvę įrengta toliau nuo namo, tai prie įėjimo į slėptuvę geriausia palikti uždegtas mėlynos spalvos elektros lemputes, uždengtas iš viršaus ir iš šonų ir įtaisytas taip, kad jos silpnai apšviestų tik slėptuvės prieangio duris.

- Uosto krypties žiburiai ir kiti šviesiniai signalai, išskyrus molų ir didįjį švyturį, iš viršaus ir iš šonų apdengiami gaubtais taip, kad jų šviesa kristų tik į priešakį ir lempos būtų nematomos iš lėktuvų.

- Stovinių prie krantinės arba uoste laivų visos šviesos užtemdomos: tos, be kurių galima išsiversti, užgesinamos, o reikalingiausios apdengiamos taip, kad būtų nematomos iš lėktuvo.

- Visi žmonės naktį elgiasi taip, kaip nurodyta elgtis per lėktuvinį pavojų dieną.

ŠIAULIŲ TUNTO III DLK KĘSTUČIO DR-VĖ.

(Tęsinsys iš 417 psl.).

vo — II tautinė stovykla. Į stovyklą dr-vės lėšcmis išvežama 30 neturtingų dr-vės skautų. Stovykloje gražiai iširengiama. Padaroma gražus Kęstučio biustas (iš Nemune esančio šlyno), kuriuo grožėjosi ne tik Lietuvos, bet ir anglų, estų, latvių, olandų skautai, kurie prie jo fotografavosi bei filmavosi. Be to, iš gauto gegužinės pelno bei skautų aukų paaukota Šiaulių Lietūkio skyriaus šaulių būriui vienas šautuvas.

Iš jo dr-vę perima buv. II-sis dr-vės dr-kas, vyr. sklt. Petras Šutas, kuris visa siela atsidavė tai draugovei, kuriai vadovavo dar jaunais savo amžiaus metais ir kurioje būdamas išgarsėjo ne tik Lietuvoje, bet ir užsieny, kaip sąžiningiausias skautas pasaulyje. (Jis buvo radęs 60.000 Lt, kuriuos grąžino pametėjui, nieko nepaimdamas, net atsisakydamas pagal įstatymus jam priklausiusios dalies — 20.000 Lt, nes sakė: „Esu miesto skautas ir atlikau savo pareigą“).

Dabar dr-vėje vyksta uniformų suvienodinimas. Dr-kas savo prekyboje leido skautams savikaina ir lengviausiomis išsimokėjimo sąlygomis įsigyti vienodą ir geros medžiagos uniformą bei ženklus.

Švedijoje ligoninėse geradarių, sutinkančių savo kraują ducti perleisti ligoniams, didelis procentas visada yra skautai vyčiai.

Orinių puolimų pratimai.

Kad gyventojai išmoktų laiku ir tiksliai pavartoti visas pasyviosios apsaugos priemones, daromi orinių puolimų pratimai.

Žiūrint siekiamo tikslo, pratimai gali paliesti tik dalies priemonių pavartojimą (lėktuvinio pavojaus išpėjimo, pavojaus garsinimo, šviesų užtemdymo, priešlėktuvinės apsaugos pareigūnų pasirengimo tikrinimo pratimai), arba pavartojimą visų priemonių iš karto.

Turėdami galvoj pratimų tikslą, per orinių puolimų pratimus visi gyventojai turi elgtis taip, kaip elgtųsi tikrojo pavojaus metu.

Todėl visi nurodymai, kaip elgtis per crinius puolimus, tinka ir pratimams.

Šiuo metu dr-vė turi 38 skautus ir 12 skautų vyčių. Veikia 4 normalios skiltys: I Gandrų (vadovaujama sk. St. Petkevičiaus), II Lapinų (vad. sk. V. Nikolajevo), III Arų (vad. sk. J. Bukelio), IV Žirgų (vad. sk. Sm. Mačiulio) ir atskira kun. Strazdelio skiltis Meškuičiuose (vad. sk. J. Sauliaus) ir skautų vyčių būreliui (vyr. sklt. A. Alekna) dr-ko padėjėju pakviestas sktn. V. Jūras ir adjutantu — pskt. P. Varanauskas.

Šiandie Šiaulių III DLK Kęstučio (miesto skautų) dr-vė, švėsdama 15 metų sukaktį ir turinti daugiausia narių, prenumeruojančių „Skautų Aidą“ (prenumeruoja visas 100%), gali pabrėžti, kad sunkiose sąlygose besikuriant miesto skautams, daug kas skeptiškai buvo nusiteikęs, net abejojo ilgesniu draugovės gyvenimu, bet ištvermingų vadų vedama, su pasišventimu ir kruopščiai dirbdama, ir šiandie gyvuoja. Draugovės skautai drįsta pasakyti, kad ir ateityje, kiek leis jėgos, skleis miesto berniukų tarpe skautybės idėjas, jos siekius, ir tikisi, kad lūkesčių neapvils.

Reikia pažymėti, kad ši dr-vė į Šiaulių kultūrinį bei visuomeninį gyvenimą įnešė žymų indėlį ir, reikia tikėti, ateityje įneš dar didesnį.

Psktn. Vincas Jūras.

ŠIO SKYRIAUS BENDRADARBIUS PRAŠOME:

- Rašyti ne apie kasdieninio gyvenimo smulkmenas, bet apie įdomesnius įvykius ar sumanymus, kuriuos vertėtų žinoti kitiems.
- Stengtis rašyti kiek galima trumpiau, tačiau sykiu taip, kad visiems būtų aišku, kas norėta pasakyti.
- Rašyti tuojau pat po aprašomojo įvykio ir parašius neatidėliojant išsiųsti redakcijai. Pirmajam mėnesio numeriui korespondencijos redakciją turi pasiekti ne vėliau, kaip 5 d., antrajam — 20 d.
- Pradėjus rašyti pirmiausiai pažymėti savo tuntą ar vietininkiją.
- Pasistengti kiekvienai žinelei duoti antraštę.
- Rašyti vienoje lapo pusėje ir aiškiai, ypač pavardes
- Visuomet nurodyti redakcijai savo pavardę ir adresą.

SESERIJOS VADIJOJE.

Nauja Vadovė.

Išėjo naujas (5, rugsėjo - spalio mėn.) **VADOVĖS** numeris. Medžiaga aktuali skautininkams, vadovėms ir vyr. skautėms.

Kursai skautininkams.

Seserijos vadijos skautininkų skyrius suruošė specialius kursus Kaune gyvenančioms skautininkėms; kursus lankė visos Kauno skautininkės. Joms įteikti kursų baigimo liudijimai ir pripažinta tėvynės gynėjos specialybė. Kursai buvo labai naudingi.

VILNIUS

Sveiki, broliai ir sesės Vilniaus ir jo srities skautai ir skautės, išsilaisvinę ir įsijungę mūsų didžiulėn šeimon.

Šiame skyriuje dabar atsispindės ir jūsų skautiškoji veikla.

ALYTAUS RAJONAS.

Nauja skautų tunto vadija.

Daugelis senos tunto vadijos narių iš pareigų pasitraukė. Nauja vadija: tuntininko pav. — sktn. **Z. Varanka**, tunto adj. — vlt. **A. Rėklaitis**, narys — psktn. **V. Maknickas**; skautų vyčių **Valančiaus** būrelio vadas — sk. vyt. **V. Feiferis**.

Draugovių draugininkai pasiliko tie patys. Jūrų skautų vadovybė pasikeitė: **Mindaugo** laivo vadu — vlt. **J. Miglinas**, o **Juozapavičiaus** laivo vad. — vlt. **A. Židanavičius**.

Iškilminga skautų-čių tuntu sueiga.

X.21 įvyko Alytaus skautų-čių rajono iškilminga sueiga, kurioje paminėta 15 metų sukaktis nuo skautų įsikūrimo Alytuje ir Vilniaus prisijungi-

mas. Rajoną sveikino ir tarė iškilmingą žodį rajono vadas **Židanavičius**. Taip pat sveikino skautus gimn. insp. p. **Babilius**. Psktn. **V. Maknickas** apibūdino skautų kūrimąsi ir pirmąsias gyvavimo dienas Alytuje. Ta proga pasiūsti sveikinimai buvusiems Alytaus tuntininkams ir Vilniaus krašto skautams — kovotojams.

Toliau sekė abiejų tuntu draugovių pasirodymai ir meninė dalis. Programą tvarkė psklt. **Bielinskaitė**.

Skautų tuntas rodo daug simpatijų tunt. pav. sktn. **Z. Varankai**, kuris daro daug žygių atgaivinti apsnūdusį veikimą ir adj. vlt. **A. Rėklaičiui**, energingai ir drausmingai dirbančiam skautišką darbą.

Tunto koresp.

KAUNO PILIES SKAUTŲ TUNTAS.

— **Vilniaus sueiga**. X.15 įvyko sueiga Vilniaus išlaisvinimui paminėti. Mok. **V. Bičiūnas** įdomiai papasakojo iš Vilniaus aktualijų. Sueiga buvo gyva, entuziastinga ir skaitlinga (dalyvavo apie 200 skautų). Sueigos programoje dalyvavo visi.

Sueigos metu skautai džiaugs-

mingai nutarė pasveikinti J. E. Respublikos Prezidentą ir Vilnijos lietuvius skautus-es.

— **Tunto vadija**. Tuntininkas vyr. sktn. **Saulaitis** šiuo metu panaujina tunto vadiją. Tunto kapelionu pakviestas kun. **Vaitelis**, šimet dalyvavęs skautų vadų kursų stovykloje.

BROLIJOS VADIJOJE.

Aukos vilniečiams.

Kauno skautai nuo spalio mėn. pradžios iki 25 d. Vilniaus krašto moksleiviams paaukojo per 1800 įvairiausių mokymo priemonių, kurios buvo sutelktos skautų brolijos raštineje. Šių priemonių telkimą Kauno skautai baigia spalio 31 d., kada ir paskelbsime visą šio telkimo eigą.

Geležinis vaju.

Spalio 30 d. baigiamas **Geležinis vaju**. Pasibaigus vajui, tuntininkai ir vietininkai prašomi tuojau suvesti vajuos duomenis ir iki š. m. lapkričio mėn. 5 d. tai pranešti skautų skyriui. Šiuo reikalu atskirų paraginimų nebus.

Skautų skyrius, suvedęs reikiamą vajuos statistiką, vajuje dalyvavusiems tuntams ir vietininkijoms suteiks smulkesnių žinių, kur ir kokiomis priemonėmis visas nauges suvežti. Tenka dar pabrėžti, kad visi vajuos duomenys turi būti prisiųsti ne vėliau š. m. lapkričio mėn. 5 d.

Kas vyks į Vilnių.

Išvykstą ilgesniam laikui į Vilniaus kraštą skautai prašomi užsiregistruoti skautų brolijos raštineje. Tai atlikti galima ir raštu, nurodant savo vyr. laipsnį, vardą ir pavardę ir naujosios gyven. vietos adresą.

Vadų kursai.

Brolijos vadijos vadų lavinimo skyrius paruošė planą vadų kursams 1939-40 m. Kai planą priims vyriausia vadija, bus registruojami vadų kursų dalyviai ir paskelbtos naujos studijos teoretinei kursų daliai atlikti.

Vadai, kurie yra išėję vadų kursų stovyklos ir atlikę teoretinę dalį, tuoj turės atlikti vienetų vadovavimo praktiką.

VILNIAUS PASKOLA.

Pradėjus realizuoti Vilniaus paskolą, Kauno Tvirtovės skautų tunto I-oji skautų vyčių draugovė buvo pirmasis Kauno skautų vienetas, kuris jau spalio 25 d. už savo kuklias sutapas nusipirko paskolos lakštų už 100 Lt. Iš viso tai buvo 13-tasis iš eilės paskolos lakštų pirkėjas Kauno Lietuvos Banke.

Gražus pavyzdys kitiems vienetais.

MAŽEIKIŲ SKAUTŲ TUNTAS.

Jūrų skautai. X.21 gimnazijos jūrų skautų **Jurgelevičiaus** laivas surengė pasilinksminimą. Jūrų sk. **A. Bielkevičius** paskaitė savo išpūdžius dar iš pavergto Vilniaus. Be to, buvo suvaizdintas vaizdelis iš moksleivių gyvenimo. Po programos pasilinksminimą.

Vingėlos dr-vė. X.22 Vingėlos dr-vės skautai, adjutanto vadovaujami, padarė išvyką į

žaliąjį mišką. Išvykos metu buvo atlikti pratimai lauko telefonu.

Ryšininkai. Vingėlos draugovėje yra ir atskira ryšininkų skiltis. Skilties sueigų metu atliekami pratimai lauko telefonu, susipažinama su įvairiomis ryšininkystės priemonėmis. Ryšininkų skilties skiltininkas — **A. Mimavičius**, paskiltininkis — **A. Kaikaris**.

JIS.

VILKAVIŠKIO SKAUČIŲ TUNTAS.

— Vilkaviškio skaučių tuntas pradėjo š. m. m. darbą su didele energija ir pasiryžimu.

— IX.6 buvo skaučių tunto sueiga. Čia mūsų mylima naujoji tuntininkė sktn. Šataitė pasakė reikšmingą žodį. Be to, visoms skautėms įsakė laikytis drausmės ir įstatų. Sueiga praėjo pakelta nuotaika. Visos pasiryžo dirbti, krutėti.

— IX.7 tuntas iškylavo Osijos miške. Iškyloje dalyvavo jaun. skautės ir skautų tuntas. Visoms patiko įdomi laužo programa ir nakties žaidimai.

— IX.8. visos skautės dalyvavo pamaldose.

— Dabar energingai ruošia-

mės sanitarijai ir pirmajai pagalbai.

— Naujoji tuntininkė susidarė ir naują tunto vadiją: tunto adjutantė — pskl. Indriulytė, ūkio vedėja — sklt. Ivanauskienė, reikalų vedėja — psktn. Kvedravičienė.

Vadija smarkiai dirba: tvarko bylas, registruoja ir steigia draugoves, ruošia darbo planus ir suorganizavo skaučių sanitarijos ir pirmosios pagalbos punktą.

Suruošė tvarstomosios medžiagos ir bonkučių vajų sanitariinio punkto reikalams. Vajus buvo praveistas skaučių tarpe.

Korespondentė.

VILKAVIŠKIO SKAUTŲ TUNTAS.

L. K. „Margio“ draugovė.

— Nuo š. m. IX.17 dr-vėje pasikeitė draugininkas ir adjutantas. Buv. dr-kas **Br. Jaspurskis** (VIII) iš pareigų pasitraukė; į jo vietą paskirtas **Br. Maurutis** (VI), buvusis adjutantas. Nauju adjutantu paskirtas **B. Lankauskas** (VI). Dr-je

yra apie 50 skautų. Jie paskirstyti į 4 skiltis.

— X.4 įvyko antroji dr-vės sueiga. Naujasis dr-kas nupasakojo veikimo gaires. Paskirti nauji įvairūs pareigūnai. Sueigon atsilankė ir buv. dr-kas; jis pasižadėjo iš dr-vės vadovavimo ne visiškai pasitraukti.

J. K.

UTENOS SKAUTŲ TUNTAS.

Atsisveikinimo su gamta laužas.

— X.8. Utenos gimn. skautės ir skautai paskutinį kartą dar tebežaliuojančiuose miškuose sukūrė laužą. Prisimindami stovyklą, padainavome stovykliškų dainų, sušukome šūkių, keletas skilčių pasirodymų ir, nuskambėjus atsisveikinimo šūkiui, vėlai vakare grįžome namo.

— X.15. gimnazijos skautės ir skautai surengė pasilinksminimą I, II ir III klasių mokiniams. Pasilinksminimas labai užimponavo mūsų mažuosius, nes menišką dalis buvo tikrai meniškai atlikta. Įžangos žodį tarė skautų rėmėjas mok. **Steikūnas**, o vėliau — mūsų tuntininkas mok. **V. Smolenskas**.

M.

BROLIAMS TUNTININKAMS IR VIETININKAMS.

1) Geležiniam Vajui X.30 d. pasibaigus, primename pagėdavimą, kad surinktas laužas būtų sutelktas į ko didžiausias krūvas atskiromis rūšimis (1. geležis ir plienas, 2. špyžius, 3. varis, 4. švinas, 5. aliuminijus, 6. nikelis ir cinas — pagal nurodymus „Skautybės“ 3 (18) numery). Kur naugių būtų maža, skyrium krauti į dėzes ir mažas dėžutes.

2) Surinkti žinias iš vienetų ar tuntininkų bei vietininkų paliepiamu susverti sugabentą į krūvas laužą (pasiškolinus dešimtaines svarstyklės), suvesti vajuos duomenis tunto ar vietininkijos ribose ir atsiųsti Skautų Skyrium ko greičiausia — iki lapkričio 5 d.

3) Suvedus duomenis, tuoj kreiptis į vietos kariuomenės dalių vadus, kurie Kariuomenės Vadovybės jau yra atitinkamai painformuoti tam tikru aplinkraščiu, ir susitarti su jais apie surinkto laužo sugabenimą kariškėmis gurguolėmis.

4) Perdavus surinktą laužą vietos kariuomenės dalims, (ne Ginklų Fondo, bet pačios kariuomenės reikalams), paimti parašais patvirtintus pakvitavimus, kurių nuorašus ko greičiausia atsiųsti Skautų Skyriun. (XI.15 — XI.20 d. d.).

5) Jei būtų surinkta laužo tokiose vietovėse, iš kurių vietos kariuomenės dalys neapsimtų susigabenti, pranešti Skautų Skyriui apie tai, nurodant, kiek ir kokio laužo yra tose vietovėse.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvenamuoju metu naugių žaliavos yra ypatingai sunkiai gaunamos iš užsienio, o pačioje Lietuvoje labai reikalingos, manome, kad broliai tuntininkai ir vietininkai nepašykštės pastangų vajuos užbaigai taip suorganizuoti, kad būtų surinkti ko didžiausi naugių kiekiai ir nebūtų apvilti mūsų kariuomenės vadovybės lūkesčiai.

Būdėkim ir Tėvynei padėkim!

Vyr. sktn. **Vyt. Čepas.**

TAUPLYK

SKAUTŲ AIDA
1940 METAMS UŽSISAKYTI.

● **SKAUTŲ AIDO BENDRADARBIAI.** Sk. Aido 18—19 nr., be redakcijos narių ir skyrių vedėjų, bendradarbiavo: **M. Grigonis**, vyr. sktn. **V. Čepas**, komp. **V. Kuprys-Kuprevičius**, sktn. **P. Labanauskas**, psktn. **A. Laucienė**, **B. Šidlauskas**, psktn. **J. Liubinaitė**, psktn. **O. Saulaitienė**, psktn. **St. Volungė**, std. sk. **G. Juškėnas**, std. sk. **Vikt. Miliūnas**, std. sk. **E. Chodeckaitė**, std. sk. **Ed. Ingaunis**, **J. Velička**, sk. v. **Vl. Balčiūnas**, std. sk. **V. Černiauskas**, **V. Naruševičiūtė**, vyr. sklt. **Ant. Umbrasas**, **A. Urba**, vyr. sklt. **L. Vainikonis**, **P. Morkūnas**, **A. Kalvaitytė**, **K. Bytautas**, **J. Masiulis**, **Ad. Dorinas**, **A. Ošlapas**, **D. Pašilytė**, **P. Dapkus**, **St. Kunigėlis-Girdutis**, sklt. **Balkevičius**, **J. Šalkauskas**, **A. Čekanauskas**, **S. Pranckūnas**, **J. Saulius**, **J. A. Jūragis**, **J. Šimkevičius**, **S. Luotė**, pskl. **Vyt. Armonas** ir k.
● **Ses. V. Miaukytė** prašoma redakcijai pranešti savo gyvenamosios vietos adresą.

● **Sk. Aido platintojoms-jams.** Administracija ruošia visas instrukcijas ir kitą reikalingą medžiagą rinkti Skautų Aido prenumeratai 1940 metams. Skautų Aido platinimo talka prasideda š. m. lapkričio mėn. 1 d.

● **Sk. A. bendradarbiams.** Redakcija labai prašo mieluosius bendradarbius, ypač kronikos skyriaus korespondentus, įsidėmėti Skautų Aido medžiagai ruošti ir siųsti patarimus, kurie spausdinami beveik kiekvieno nr. skyrelio *Mūsų Didžioji Šeima* pradžioje.

SKYRIAUS MŪSŲ MAŽIESIEMS REDAKTORIUS:

● **Ramunėlei.**

Eilėraščius rašyti, Ramunėle, ne kiekvienas gali. Tavo eilėraštis „Vilniau“ silpnutis. Bet jei parašytum kokį apsakymėlį iš skautų gyvenimo, manau, kad tiltų. Lauksiu.

RUOŠKIMĖS 1940 M. SKAUTIŠKOS SPAUDOS PLATINIMUI.

Nuo šio mėnesio 20 d. prasideda skautiškos spaudos platinimo talka. Kaip kitais metais, taip ir šiemet, kviečiame visus tuntininkus, vienetų vadus, skautes ir skautus prie to darbo prisidėti.

Preneratos kaina ir šiais metais lieka ta pati, kaip ir praėjusiais, bet bus duodamos preneratoriams prieinamesnės sąlygos, taip, kad kiekvienas skautas ir skautė galės iš savo kuklių sutauptų užsiprenumeruoti **Skautų Aidą**.

Visi Skautų Aido preneratoriai gaus priedą — 1940 m. skautišką kalendorių.

Draugovėms bus skelbiami garbės konkursai. Paskiriems platintojams duodamos dovanos.

Smulkesni nurodymai bus paskelbta sekančiame numeryje.

Spaudos Administracija.

Paprasčiausias šapirografas

Karo metu, kada arti prie apkasų nėra jokios spaustuovės ir kada susisiekimai su užnugariu ne visuomet patogus bei galimas, dažnai tenka atsisakyti nuo visokiausių patogumų ir tenkintis tuo, kas randama vietoje.

Didžiojo karo metu neretai karių buvo panaudoti šapirografai, padaryti iš (mėlynojo molio) kaolino ir glicerino.

Jeigu norėtumėte tai pasidaryti ir pats — pabandykite. Suradę švaraus kaolino gabalą, jį sudžiovink, sudaužyk, išrink visą žvyrą ir žoles. Po to, galimai smulkiau sutrynęs, paimk bonkutę glicerino ir pildamas prie smulkiai sumalto kaolino gerokai viską sumaišyk. Ir kai jau masė bus panaši į langų „kitą“, ilgai ir nuširdžiai atsidėjęs ją minkykite, kad glicerinas visiškai išigertų. Šis darbas bus labai nuobodus, bet jei norėsi šį tą padaryti, atsiraitojus rankoves teks, kaip jau sakiau, be jokio pasigailėjimo viską gerai išminkyti.

Po to paimk skardos gabalą, užlenk visus kraštus iki 1—2 cm ir šioje skardos „lėkštėje“ visą masę išlygink. Jei po ranka neturėtum skardos, gali šiam reikalui panaudoti ir keptuvę. Bet žinoma, jei norėsi šapirografuoti ant dides-

nių popierio lapų, tai ir keptuvė turės būti atitinkamai didesnė.

Visas masės paviršius turi būti labai lygus. Kad tai geriau pasisektų padaryti, gali užpilti mažą kiekį glicerino ir su stiklu viską nulyginti. Šį darbą gerai atlikus, bus gatavas ir pats šapirografas. Belieka paimti paprastu šapirografo rašalu parašytą kokį pranešimą bei įsakyti ir paprastu būdu uždėti ant jau paruošto šapirografo. Uždėta ant šio šapirografo lapą reikia kiek ilgiau palaikyti, negu tai daroma su tikruoju šapirografu. Lapą nuėmus, galima pradėti šapirografuoti.

Jeigu „košė“ bus tinkamai paruošta, galima bus padaryti iki 30—40 gražiausių kopijų. Pasitaiko, kad kai kuris kaolinas šiam reikalui ir netinka, ir todėl prieš pradėdamas šį darbą, reikia susieškoti tinkamo švaraus ir tiršto kaolino.

Dirbant tokį šapirografą, svarbu žinoti, kiek pripilti glicerino. Matematiškai tai būtų sunkiau apskaičiuoti, ir čia jau kiekvienu atveju tenka pačiam išbandyti.

Pirmą kartą tokio šapirografo padarymas gali ir nepasisekti, bet, jei tik šį darbą dirbant užteks kantrybės, reikia tikėtis, kad bus ir vaisių. R. V.

JAUNASIS MATEMATIKAS.

Jonukas gimnazistukas (apie jį jau rašėme „Skautų Aide“) buvo geras matematikas. Kartą jo draugas Kaziukas pasiskundė jam:

— Žinai, Jonai, nesiseka man dauginti, ypač jei tenka „laikyti minty“ dešimtis, šimtus ir t. t. Kartą tuos skaičius minty nesulaikau, išsprūsta, ir pamirštu juos pridėti.

— Galiu tau padėti, Kaziuk, — atsakė Jonas, — jei turėsi reikalą su dviženkliais skaičiais. Aš moku juos dauginti kitokiu būdu, man nereikia dešimčių „laikyti minty“.

— Parodyk, kaip darai.

— Matai (pav. 2), — ėmė aiškinti Jonukas, — aš dauginu pirma dešimtis iš dešimčių ir parašau apačioj, paskui dauginu vienetus iš vienetų ir prirašau gautąjį skaičių. Bet tai dar ne viskas. Žiūrėk (pav. 3): paskui duotuosius sudauginti skaičius dauginu kryžmai ir parašau taip, kaip parodyta paveiksle. Paskui viską sudedu (žiūr. pav. 4) ir gaunu tokį pat rezultatą.

— Visai teisingai! — nustebo Kazys.

— Pasitaiko kartais taip, kad sudauginus gauni vienaženklį skaičių (žiūr. pav. 5), pav., $2 \times 2 = 4$. Tada reikia rašyti ne 4, bet 04. Štai ir viskas.

Kaziukas išmoko dauginti dviženkliais skaičiais Jonuko nurodytu būdu ir parodė tą būdą kitiems mokiniams.

1 br.

2 br.

3 br.

4 br.

5 br.

SKAUTŲ
AIDAS
visų sąjungos
narių laikraštis

— moka nario mokesį,
— išgyja skautišką literatūrą ir
— prenumeruojas Skautų Aidą.

Tvaringas sąjungos narys —

SKELBIMAS.

Kauno — Alytaus Ruožo kontragentų atstovybė Kaune, Vytauto prosp. 10 Nr. prašo pranešti jai savo antrašą (ir pavardę) skautų ekskursijos vadovo, vykusios š. m. liepos mėn. pradžioje — (apie 10 d. liepos) iš Kauno į Prienus. Tel. Nr. 6/28256.

Su pagarba
Kontr. Atstovybė.

Knygos—skautiško gyvenimo vadovai:
SKAUTYBĖ BERNIUKAMS
ir
SKAUTYBĖ MERGAITĖMS

T. Š.

PĒDSĒKA

XXIV.

GIPSO LIEDINIAI.

Vienu atžvilgiu sniegas kaip pēdsēkos priemonē nepatenkina: t. y., todēl, kad iki šiol dar neišrastas būdas atlieti nuospauda sniege. Šiuo atžvilgiu purvas ir sniegas daug palankesni.

Gipso liedinys ilgam laikui uzfiksuoja matytā pēdsakā. Pageidautina, kad kiekvienas skautas mokētū daryti gipso liedinius; be to, pēdsakū liedinū rinkinys puikiai tinka skilties arba draugovēs muziejūn. Liedyti galima lauke ir kambaryje, pasinaudojus pēdsakais smēlio dēžēje.

Gipsas, palyginti, nebrangiai kaštuoja, bet reikia stengtis pirkti šviežio gipso ir laikyti jį sandariai uždarytoje skardinėje, nes oras pakeičia jo savybes: jis nebe taip gerai jungiamas su vandeniu.

Radēs pēdsakā, rūpestingai nurink šiaudelius arba kitus daiktelius, užkritisius ant jo, bet nesugadink paties nuospaudo.

Jei pēdsakas negilus arba nuožulnus, apdēk jį purvu, šakelėmis arba net kardonu, kad skystas gipsas neišsiliētū.

Gipsā paruošk šitaip: iplik j indā vandens ir sijok j jį gipso miltelius, stengdamasis sutrinti visus gabalēlius. Maišyk visā laikā, kol mišinys bus tirštas kaip grietinē ir tik tik galēsi j išpilti iš indo. Nuo pēdsako didumo pareis mišinio kiekis, bet geriau padaryk daugiau. Pakratyk gipsā, kad jame neliktū oro burbulū, ir tada pilk j j patī pēdsakā. Užpilk dar kelis sluoksnius, nes per daug plonas liedinys luš.

Per skystas gipsas ilgai džiūsta, trupa ir lūžta; tirštas gipsas per greitai džiūsta.

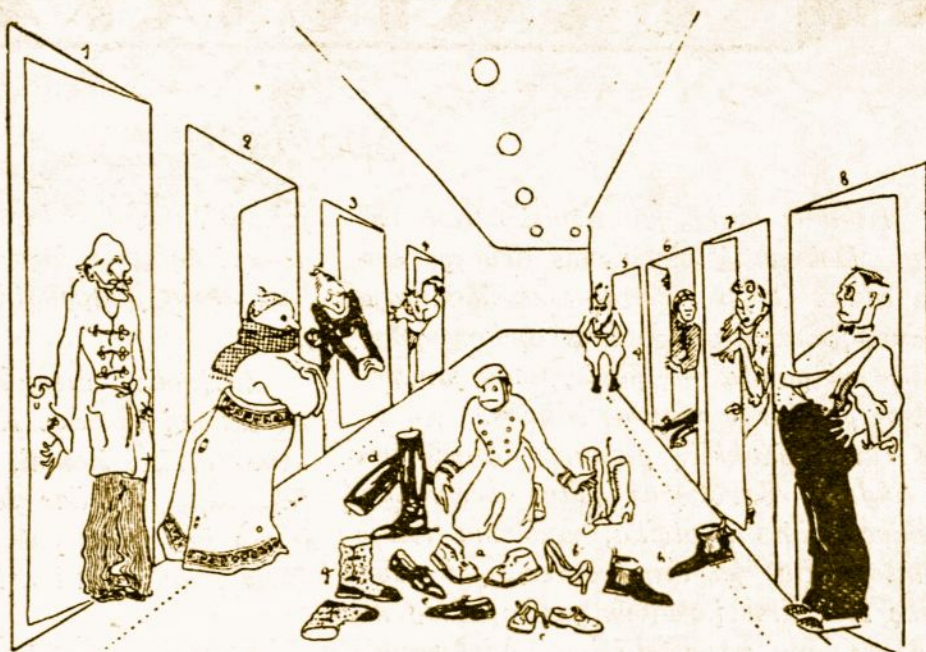
Šiltam orui esant, gipsas, žinoma, greičiau džiū, kaip drēgame ore. Žiupsnelis druskos padaro gipsā stipresnī ir padeda jam džiūti.

Liediniui beveik išdžiūvus, iibrēzk datā, savo vardā ir, jei žinai, žvėries, palikūso pēdsakā, vardā. Taip pat pažymēk užrašū knygutėje, kokios oro sąlygos, kokia žemē, kiek pēdsakui laiko ir pan.

Gipso liediniui visai išdžiūvus, iškask ir nuplauk jį. Negalēdamas laukti, kol jis išdžiū, iškask jį su žemėmis ir išdžiovink namie mažoje šilumoje. Po to gali nušluostyti žemes. Bet venk per didelēs šilumos, nes gipsas gali sutrupēti.

Išplauk indā, kuriame ruošei mišinī, nes gipsui išdžiūvus ne taip jau lengva j išimti. Gipsui pridžiūvus, idēk indā j verdantį vandenī: puodas išsiplēs, ir gipsas atšoks vienu gabalu. Aišku, kad verdas vanduo neturi patekti j indā.

UŽDAVINYS.

Vienas kaunietis Vilniuje matē tokį viešbučio berniuko, valančio svečių batus, darbo vaizdā: berniukas nebegalējo atskirti, kurie batai kuriam svečiui priklauso. Padēkite atrinkti; kad būtų patogiau sugrupuoti, svečių kambariai sunumeruoti (1—8) ir batų poros raidėmis (a—h) sužymētos.

Prieš užbaigdamas liedinī, gali idēti j j virvēs arba vielos kilpelē, kuri tiktū ant vinies kabinti. Šiaip liediniai laikomi plokščiose dēžese, panašiai kaip daromos peteliškēms.

Labai idomu daryti lapū arba net tiltū modeliū ir t. t. liedinius. Lapo nuospaudas pradžioje daromas plasteline arba panašioje medžiagoje, o paskui jau nurodytū būdu gipse. Liediniui, žinoma, reikēs kraštū, ir pageidautina, kad tie kraštai būtų simetriški, kad užbaigtas darbas galētū kabėti sienoje. Norint padaryti lapā dar gyvesnī, galima nuspalvinti j paprastais vandeniniais dažais.

Yra dar kitas būdas liediniams daryti. Geroji šio būdo pusē yra, kad medžiaga stipresnē, blogoji — kad reikia pašvēsti daugiau laiko. Liediniui mišinī daryk šitokiu būdu: paimk dvi dalis smalos (sakū) ir vienā dalī parafino vaško (žvakiū taukū) ir ištirpyk jas lētoje ugnyje. Išmaišyk visus gumulēlius ir tada užpilk ant pēdsako. Palauk, kol medžiaga atšals.

Akmenyse ir uolose dar šiandien teberandami priešistorinių gyvuliū pēdsakū nuospaudai, liudijā apie tū laikū gyvūnijā ir oro sąlygas. Muziejuose jū nemažas skaičius. Taigi, drāšiai galime sakyti: pēdsakū liediniai nėra nieko nauja.

Pēda.

M. Lastauskienė. **IKI MIRTIES.** Romanas. Šv. Kazimiero dr.-jos leid., 1939 m. 354 psl. Lt 3,50.

François Coppée (Prancūzų Akademijos narys). **GEROJI KANČIA.** Iš prancūzų kalbos vertė A. Sirutis. Sakalo leid., 1939 m. 150 psl. Lt 2,—.

Arthur Mills. **PASLAPTINGIEJI RYTAI.** Egzotiškas romanas. Išvertė B. Dundulis. Populiarioji biblioteka 14 nr. Sakalo leid., 1939 m. 234 psl. Lt 1,50.

Kun. dr. V. Brizgys. **VADINAMOSIOS CIVILINĖS JUNGTVUVĖS** proto, teisės ir istorijos šviesoje. Marijonų leid., 1939 m. 144 psl. Lt 2,50.

Knyga rekomenduotina vyresniojo amžiaus skautams, ypač skautams vyčiams ir vyr. skautėms, ideologinės krypties klausimus nagrinėjant.

Hispanus. **STRATEGIJA TIES MADRIDU.** Su plunksna per Ispanijos pilietinio karo laukus. Su 25 pav. ir 42 žemėlapi. Žaibo leid., 1939 m. 260 psl. Lt 3,—.

Idomūs Ispanijos pilietinio karo fragmentai, parašyti su ypatinga publicistine ekspresija.

P. Maldeikis. **INTELIGENCIJA** ir jos tyrimas. Šv. Kazimiero dr.-jos leid. 1939 m. 78 (didelio formato) psl. Lt 2,—.

Veikalą turētū pastudijuoti skautū vadai ir vyresnieji skautai, besiruošią būti vadais.

Dr. Vytautas Kostas Čepas. **GLOBOTINI IR GLOBOTINI PILNAMEČIAI.** Lyginamosios teisės nagrinėjimai. Vytauto Didž. univ. teisių fakulteto darbai. IX tom. 2 knyga. 1939 m. 252 (d. f.) psl.

Mokslinis darbas žinomo mūsų skautybės veikėjo vyr. sktn. V. K. Čepo, dabar jauno akademiko, dirbančio mūsų universitete.

SAVU KELIU. A. a. kun. Kazimieras Rankelė. Įvairių autoriū rašinēlių rinkinys apie a. a. k. K. Rankelę. Sutaisė ir išleido J. Pēpalis. 16 psl. 30 ct.

M. Urbšienė. **VOKIEČIŲ KARO METO SPAUDA IR LIETUVA.** Atspaudas iš Karo Archyvo. Sp. Fondo leid. 1939 m. 127 (d. f.) psl. Lt 5,—.

Rūpestingai surinkta vokiečių karo meto Lietuvos istorijos tos rūšies medžiaga.

E. Aisberg. **DABAR AŠ JAU SUPRANTU RADIJĄ.** Vertė A. Vaitkevičius. Sp. Fondo leid. 1939 m. 160 (d. f.) psl. Lt 4,—.

Idomiu ir vaizdžiu būdu, pasikalbėjimų forma, su daugeliu iliustracijū perduotos elementarinės radijo technikos žinios. Knyga ypač rekomenduotina besimokančiam jaunimui.

Kun. dr. K. A. Matulaitis, MIC. **LONDONO LIETUVIAI.** Jų kovos už savo bažnyčią ir jų visuomeniniai darbai. Su 54 vaizdeliais. 1939 m. 210 (d. f.) psl. Lt 7,—.

Vyresnieji skautai ir moksleiviai, labiausiai besidomį mūsų tautiečių, visame pasaulyje pasklidusių, gyvenimu, šioje knygoje ras labai daug medžiagos apie Londono lietuvius ir jų koloniją.

GAMTOSAKA

Spalis

Miške ir lauke jau užviešpatavo ruduo. Dažnai ištisas dienas debesys slepia saulę. O jei ji, praplėšus ūkanotąją uždangą, nusišypso rudens apdaru pasipuošusiai gamtai — jos šypsena jau nebeturi gražiosios vasaros šilimos.

Nutilo paukščių giesmės, darosi tylu ir liūdna. Savotiškas šaltas dvelkimas, atsiveikinimo nuotaika, jaučiama visoje gamtoje. Bet jei taip verksmingai nusiuteikę žiūrėsime į rudens gamtą, daug ko gražaus joje nepastebėsime. Niekuomet, nebent tik šviesią žiemos naktį, miškas nėra taip žavingai gražus, kaip rudeni, spalvių mėnesį. Koks spalvų margumas

jo mirštančiuose lapuose, jo vystančiuose gėlėse! Jame trūksta tik mėlynosios spalvos, kuria ji apgaubia pragiedrėjęs dangus.

Žinduoliai, artėjant žiemai, pasirūpino šiltesnį apdarą. Kai kurie jų rengiasi užmigti visai žiemai, pav., mūsų ežiukas. Šikšnosparniai dar šen ten skraido, bet ir jie jau ieško patogesnės vietos „pasi-karti“, matydami artėjančius šalčius.

Vabzdžiai diena iš dienos darosi retesni. Todėl stinga maisto šliužams ir ropuoniams — jie priversti ieškotis žiemos buto.

P. B.

Truputį pagalvokit

Nr. 1.

Būrys skautukų miške žaidė. Jie turėjo vienas kitą pavyti ir paliesti. Po kurio laiko jiems miške bėgioti nusibodo. Prie miško buvo ežeras, tad jie nutarė tą patį žaidimą tęsti vandenyje, kur ne taip gilu. Bet čia pasirodė, kad jie visiškai prieš savo norą turėjo labai dažnai griuvinėti. Vienodas vandens pasipriešinimas negalėjo būti to priežastimi.

Miške buvo ilgas, storas rąstas. Berniukai juo visai lengvai išilgai perbėgdavo. Jie nutempė tą rąstą į ežerą, atsisėdo po kelis ant jo galų ir panardino. Dabar kiti bandė nugramzdintu rąstu pabėgioti. Vanduo siekė iki kelių. Vėl pasirodė, kad, nežiūrint jų lėtesnio ir atydesnio ėjimo, jie lengvai nustodavo lygsvaros ir virsdavo į vandenį. Kokia buvo priežastis, kad jiems vandenyje taip nesisekė žaisti? (Atsakymą rasite sekančiame Sk. A. nr., gamtosakos skyriuje).

Kaip krenta lapas?

Ar jūs ką pastebėjote mindžiodami nukritusius lapus? Tur būt, ypatingo nieko. Bet jei skautišku pastabumu pažvelgsit į nukritusius lapus, pastebėsite vieną mažmožį, kuris jus sudomins ir privers gerokai pasukti galvą.

Vienam mokslininkui pasivaikščiojant kad beveik visi lapai nukritę ant viršupo sodą, krito į akį ta keista aplinkybė, tinės pusės. Atrodo, turėtų būti priešingai. Kodėl gi lapas krisdamas apsiverčia? Pradžioje šis reiškinys buvo pastebėtas pas klevo lapus. Klevo lapas dantytas. Lapui vystant dantukai užsilenkia aukštytyn. Mokslininkas manė, jog nukritusius lapus vėjas taip ilgai varto ir gainioja, kol jie tais užsilenkusiais kraštukais prikimba prie žemės. Bet per kelis metus šį reiškinį stebint, pasirodė, jog ne tik klevo, bet ir liepos, ažuolo, jovaro bei kitų medžių lapų 80—95% nukrenta ant viršutinės pusės. Ir visai ramiam orui esant lapai leidžiasi žemyn, viršutine puse nukreipta į žemę.

Profesorius, pastebėjęs šį reiškinį, nebuvo botanikas. Jis kreipėsi į Berlyno botanikos muziejų paklausdamas, ar šis la-

Žuvėdrų skilties totemą.

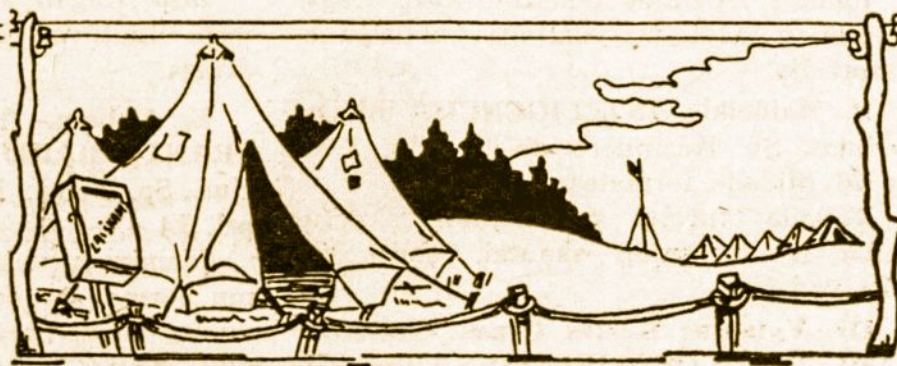
pų kritimo ypatingumas yra pastebėtas ir kaip jis aiškinamas. Jam buvo atsakyta, jog iki šiol spaudoje tuo reikalu nėra rašyta. Šį reiškinį greičiausiai nulemiančios šios priežastys:

1. Lapo palinkimas jam nuvystant.
2. Nevienodas lapo viršutinės ir apatinės pusės svoris. Viršutinė pusė yra koringesnė, todėl truputį lengvesnė. Tačiau svorio skirtumas labai mažas.
3. Atydžiau išžiūrėję į nukritusius liepos ar klevo lapus, pastebėsim lapkotį įžambiai palinkusį atgal (į apatinę lapo pusę). Lapui krentant jis, tur būt, veikia kaip vairas ir todėl lapas nusileidžia ant viršutinės pusės. Ar tikrai taip yra, būtų galima išbandyti leidžiant iš tam tikros aukštumos lapams kristi su ir be koto.

Gal vienas kitas gamtos mėgėjas pabandys patikrinti šių samprotavimų tikrumą, o gal suras kokį kitą šio reiškinio išaiškinimą.

P. B.

STOVYKLOS

TELŠIŲ GIMNAZIJOS SKAUTAI
STOVYKLAVO.

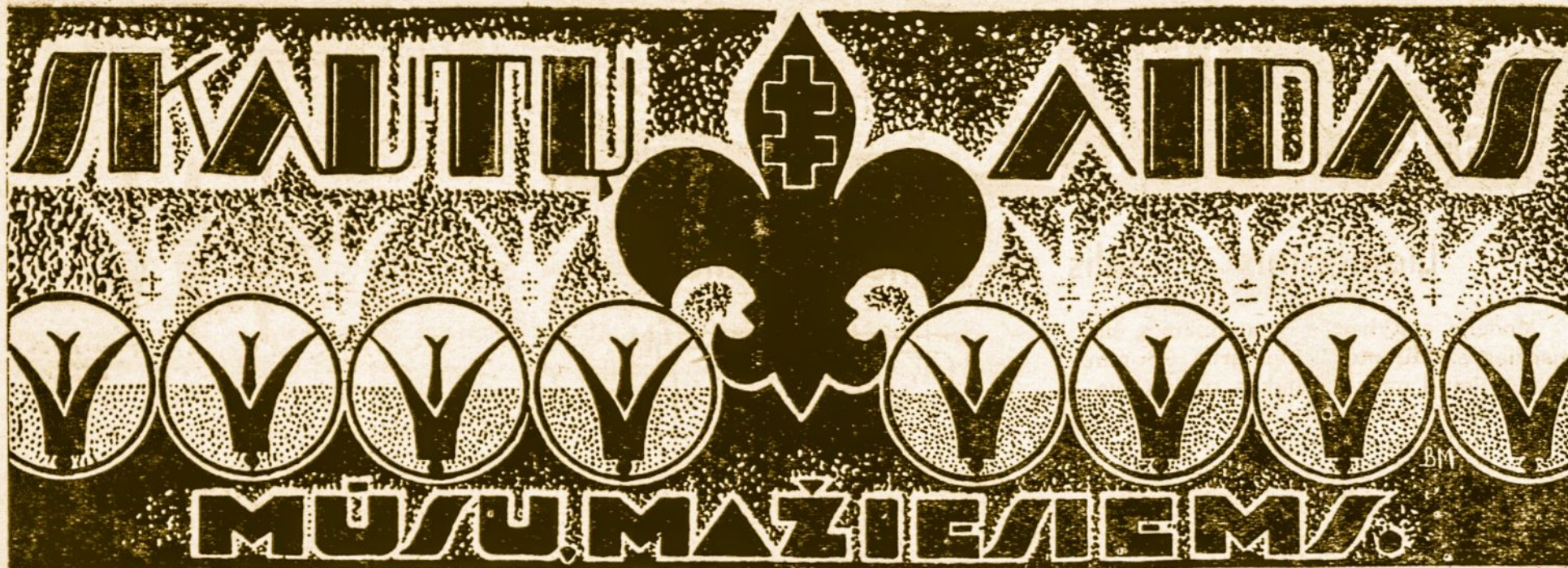
1939.VII.1—17 d. d. mes, 9 Telšių skautai — gimnazistai, stovyklavom prie puikaus Germanto ežero. Tų septyniolikos dienų ir septyniolikos naktų, praleistų miško prieglobsty, mes niekuomet neužmiršim. Net prisvilusio katilo grandymas, ar vandens nešimas buvo toks įdomus. Sargybų ėjimas, naktiniai pavojai, žvejojimas, vėžiavimas liks mūsų atminty am-

žinai. O Dieve, kokie gražūs buvo mūsų laužai, kada po vakarienės mes visi susirinkdavom prie mažyčio laužiuko. Alio, visi Lietuvos skautai, mes sakome jums: „Broliai, kurie dar nė karto nesat stovyklavę, esat neskautai; be reikalo nešiojat kaklaryšį. Tik stovykloj galima panaudoti visas per sueigas patirtas žinias, bendrauti su žmonėmis, pamilti gamtą. Bet būnant stovykloj, neturit užmiršti, kad reprezentuojat visus Lietuvos skautus. Turit nepaprastai pavyzdžingai

elgtis, jūs esat kaimiečių susidomėjimo objektas, jūs esat pavyzdžiai. Broliai, mes negalim jums viso, ką patyrėm, išpasakoti, mums trūksta žodžių. Pilnai viską patirsit, tik patys praleidę porą savaičių stovykloj“.

Baigdami nuoširdžiai dėkojame ponams Smilgevičiams už malonų leidimą stovyklauti jų žemėje ir už suteiktą mums taip didelę visokeriopą paramą.

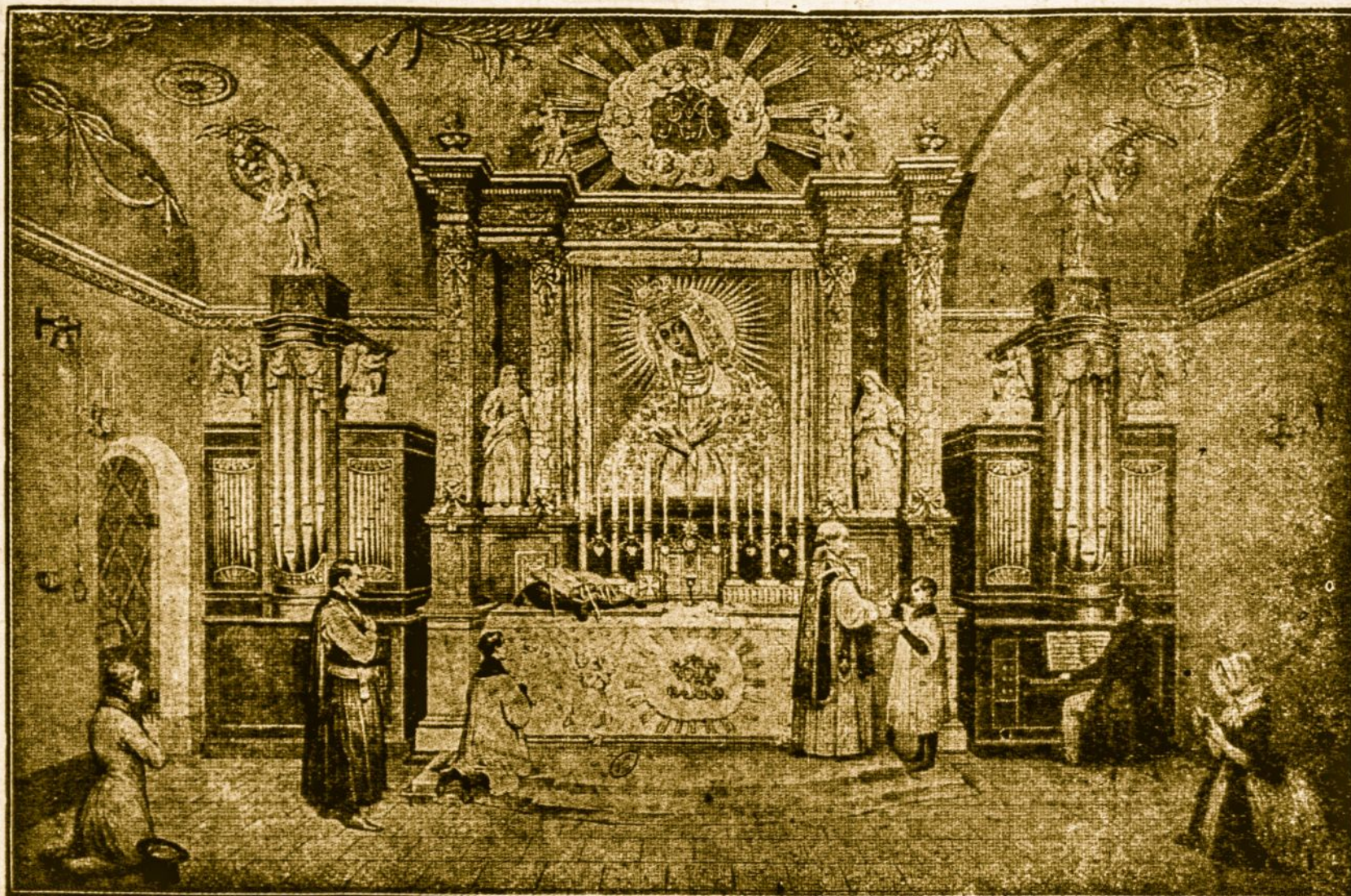
J. S.

Brolijos atstovas pskt. A. Nesavas.

Skyrių tvarko pskt. Vl. Šimkus.

Seserijos atstovė sktn. M. Gudaitienė.

Kiekvienam žmogui maloni ta vieta, kur jis gimė, augo, bėgiojo, žaidė; kur daug įvairiausių išgyvenimų patyrė, daug džiaugsmo, o kartais ir skausmo valandų praleido. Meilė savo tėviškės, savo gimtinės kampeliui yra įgimta kiekvienam žmogui. Žmogui, kad ir puošniame rūmė gyvenančiam, vistiek maloni ir sukrypusi trobelė, kurioje jis kūdikėliu žaidė. Ir sodo, ir kiemo, ir takelio į mišką vaizdas žmogaus atmintyje randa vietos iki pat giliausios senatvės.

Prisirišimas savo gimtinei pastebimas ne tik pas žmones, bet ir pas gyvulius. Kad ir toli nuo gimtinės nuvežtas karvelis visuomet grįžta gimtojon vieton. Pamestas šuo per kelis kaimus ir laukus sugrįžta į namus.

Vilnius-Lietuvos skautų lopšys

Arklis ir už keliolikos kilometrų paliktas atranda kelią į gimtinę.

Taigi, jei gyvulys ar paukštis, kurie instinktu vadovaujasi, turi noro grįžti gimtinėn, tai visai natūralu ir dėl to netenka stebėtis, jei žmonės yra prisirišę savo gimtojo kampelio.

Lietuvos skautų organizacija, kaip jaunų žmonių kolektyvas, gimė 1918 metais Vilniuje. Vadinas, Vilnius yra skautų organizacijos gimtinė, atseit, jos lopšys. Bet, kaip žinome, kūdikystės dienas savo gimtinėje Lietuvos skautų organizacijai nedaug laiko teko praleisti: skautai augo, brendo ir stiprėjo ne Vilniuje, o laisvoje Lietu-

voje. Tačiau mūsų skautų, ypač pirmųjų skautų ir tos organizacijos kūrėjų, viltys nebuvo dingusios. Visi jie tikėjo į ateitį ir laukė, kad ateitų tas laikas, kada teisybė nugalės pikta netiesą ir Lietuvos skautų gimtinė — Vilnius vėl taps laisvas.

Likimo ranka štai nubloškė pavergėją ir pateisino mūsų lūkesčius ir mūsų viltis. Vilnius, tas mūsų devyniolikos metų siekių objektas, vėl laisvas. Lietuvos skautai džiaugiasi tuo džiaugsmu, kaip ir visa lietuvių tauta, bet jų džiaugsmas dar didesnis ir dėl to, kad laisva sostinė yra jų gimtinė.

Vilniuj mes gimėme ir tik Vilniuje mes atgimsime. Dabar mūsų mintys amžinai į Vilnių plauks. Š.

Pašnekėsys II.

— Maryte, aš jau čia! Ar tu turi laiko su manimi pasikalbėti?

— Gerai, Antanėli. Tau padėti visuomet pasiruošusi. Pamokas jau paruošiau. O tu, Antanėli?

— Aš taip pat.

— Na tai bėkime į lauką, — pasakė Marytė.

Marytės kieme yra gražus kryžius. Praeinant pro jį, Antanėlis kilstelėjo kepurę. Marytė tai matė, nes ji jau iš anksto buvo pasiruošusi stebėti Antanėlį.

— Šiandie, — pradėjo Marytė, — pakalbėkime apie antrąjį III-jo patyrimo laipsnio programos skyrelį. Ar žinai tą skyrelį?

— Ne, nežinau.

— Štai jis: „Jaun. skautas žino, kaip elgtis bažnyčioje. Moka pagerbti bažnytinius ženklus. Moka skautų rytmetinę ir vakarinę maldą“. Taigi, Antanėli, ar tu žinai, kaip turi elgtis skautas bažnyčioje?

Antanėlis tylėjo. Jis galvojo. Paskui sako:

— Aš manau, kad ir skautas bažnyčioje turi taip elgtis, kaip ir visi suaugę žmonės.

— Teisingai. Skautas ir bažnyčioje privalo būti pavyzdingas. O jei jis nežino, kaip kada kas daryti, tai bus gera, jei seks suaugusius žmones bažnyčioje ir darys taip, kaip dauguma jų daro. Na, o bažnytinius ženklus ar moki pagerbti?

— Čia tai nežinau.

— Žinai, Antanėli, žinai. Aš jau pastebėjau. Kryžius taip pat yra bažnytinis ženklas. Ir tu praeidamas pro jį, mačiau, pakėlei kepurę. Vadinas, tu pagerbei kryžių. O juk kilstelėti kepurę darbas menkas, bet gražus. Kiekvienas, matydamas skautą taip darant, džiaugsis.

— Aš tai padariau iš įpratimo.

— Nesvarbu. Šį kartą padarei nesąmoningai, iš įpratimo, o dabar žinosi ir darysi visuomet jau sąmoningai.

Dabar toliau. Ar tu moki skautų rytmetinę ir vakarinę maldą?

— Aš kiekvieną rytą ir vakarą kalbu poteries, — sako Antanėlis.

— Gerai. Taip ir turi daryti kiekvienas katalikas skautas. Bet kiekvienas skautas turi mokėti ir prie savo kasdieninių poterių pridėti dar ir skautų gražią maldą.

— Tai išmokyk mane, Maryte.

— Tuoj. Klausyk, štai ji:

„Gerasis Dieve, ačiū Tau, kad leidi man gyventi, džiaugtis ir žaisti Tavo gražiajam pasaulyje. Padėk man, kad vis labiau Tave mylėčiau ir būčiau geresnis-ė, kaip ligi šiol buvau. Saugok ir globok, o Dieve, mano tėvelius, mūsų brangią Tėvynę ir visus žmones. Amen.“

Tai šį kartą užteks. Rytoj aš turėsiu eiti į miestelį. Paprašyk mamytės, kad ir tave drauge leistų. Bus man linksmiau eiti ir, be to, aš tau papasakosiu programą toliau.

— Jei tik mamytė leis, atbėgsiu ryt pas tave. O tuo tarpu sudie, Maryte!

— Iki pasimatymo, Antanėli!

Š-s.

Mums nieko nereiškia statyti tokias piramides.

Taupyk pinigus
SKAUTŲ AIDĄ
užsisakyti 1940 metams.

Seno švarko pasaka

— Ramtadrilia — oooo!

— Ko rėki? Juk nubus ir tavo šeiminkas, — ėmė barti kepurė seną švarką, kuris, pakabintas ant vinies, vieną rytą ėmė dainuoti. Ir kai kepurė ruošėsi užspausti švarkui burną, jis ėmė kalbėti:

— Ko man nedainuoti? Mano šeiminkas visai pasikeitė.

— Ar senai? — paklausė kepurė.

— Kai tapo skautu, visai pasidarė kitas žmogus. Tu jo nebepažintum.

— Koks ten žmogus: dar tik vaikas.

— Neužgauliok! Nesvarbu, kad vaikas, bet su manimi elgiasi geriau, nei suaugęs žmogus.

— Na jau, na jau. Giri kaip kokį gerą daiktą. Nenorėčiau aš jo savastimi būti, — sako kepurė.

— Taigi, kad norėtum, jei žinotum, koks jis dabar geras, tvarkingas.

— Įrodyk, kad tiesą kalbi.

— Tik klausyk. Pirmiau, būdavo, nusivelka ir drebia, kur papuola: ant suolo ar ant lovos. Jei kartais nukrisdavau pasuolėn, pakelti nesiskubino. Buvau su-

skretęs, dulkinas. Kiek turėdavau iškentėti, kai nuo lietaus sušlapdavau. Pamestas kur ant suolo visą naktį drebėdavau iš šalčio. Nuo drėgmės buvau ir reumatą gavęs: pasileido siūlės, pamušalas iširo, o kišenės džiovą buvo gavusios. Saugų nebuvo ir kiekvieną kartą užsisėgdamas smeigėmis mane badydavo. Bet kai skautu tapo, viskas pasikeitė: susiuvo sagas, siūles, išdulkino ir šepetiu išvalė. Vakar štai buvau sulytas, bet kai parėjo namo, nenumetė, kur pakliūva, o pakabino ant vinies. Vanduo nutekėjo, ir aš greitai išdžiūvau. Linksma man dabar. Džiaugiuos, kad mano šeiminkas skautu tapo ir dainuoja. Ramtadrilia oooo!

— Aš tai daug ceremonijų nedarau, — sako kepurė. — Nepatinka šeiminkas, aš tuoj švilpt nuo galvos, ridi, ridi gatve ir tiek. O mano šeiminkas, vargšelis, ir bėga paskui maldaudamas, kad sustočiau. Kai paskui paima, tai nupučia, nušluosto ir vėl pagarbiai užsideda ant galvos. Jei su manim apseitų nemandagiai, netarčiau.

— O kas tavo šeiminkas? — klausia švarkas.

— Taip pat skautas.

— Tad ir džiaukis. Jei nebūtų skautas, už tokius pokštus nukentėtum.

— Gal būt.

— O dabar skautų garbei padainuokim.

— Padainuokim.

Ir švarkas pradėjo. Kepurė jam padėjo.

„Skautai darbštūs, rūpestingi, padirbėti jie netingi.

Visas kepures ir švarkus skautai mokamai sutvarko.

Džiaukimės tad visi, ir susenę ir nauji“.

Tiedu skautukai atostogų metu iškrovė kelius va-gonus plytų.

Stovykla lobių saloje

(Pradžia Sk. A. 18—19 nr.).

PLAUSTAS.

Skautai pažvelgė į vienas kitą. Jei valtis buvo atrišta, tai dar kartą įrodė, kad jie buvo ne vieni saloje.

Petras, paskutinis naudojęs valtį, užtikrino skiltininką rūpestingai ją pririšęs.

Kazys linktelėjo.

— Mes visi įsitikinę, kad valtis pavogta, — pasakė jis. — Pėdos žemėje įrodo, kad čia būta svetimo vyro, nes niekas iš mūsų neturi tokių didelių batų.

Skiltininkas pasilenkė, norėdamas dar geriau įsižiūrėti į paliktas žemėje pėdas. Šviesa nebuvo per geriausia, bet jis vis dėlto galėjo pastebėti kelis įdomius bruožus. Išsiėmęs užrašų knygutę, jis nusipiešė vieną pėdsaką ir pasižymėjo jo išmačius.

— Kaip tu manai, kada žmogus buvo čia? — paklausė Vytas, atsiklaupęs šalia savo vado.

— Prieš auštant, — atsakė Kazys.

— Kodėl prieš auštant? — nustebo visi.

— Aš nesu visai tikras, bet sprendžiu iš to, ką čia pastebiu. Žmogus ėjo ežero krantu — taip bent atrodo iš jo pėdsakų — bet nepaliko jokio ženklų. Aš buvau pabudęs prieš auštant ir atmenu, kad tada nelijo. Žmogus atėjo krantu prieš lyjant ir todėl nepaliko jokių ženklų kietame smėlyje. Bet jūs rasite keletą palaužtų žolelių, kurios parodys jums, kuriuo keliu jis ėjo.

Kazys atsistojo ir paslėpė savo knygutę.

— Kažin kam jis paėmė mūsų valtį, — paklausė Kastas.

— Galima spėti, kad jam rūpėjo ko greičiausiai palikti šią salą, — atsakė Kazys. — Kad niekas jo nepastebėtų, jis išplaukė prieš auštant.

— Gal man nubėgti į kalnelį ir pažiūrėti, ar nepamatysiu kur nors mūsų valtį? — pasisiūlė Kastas.

— Tai gera mintis, — atsakė Kazys. — Nubėk ir pažiūrėk.

Kastas nubėgo ir netrukus grįžo, pranešdamas, kad niekur nieko nematyti.

— Vadinasi, žmogus nuplaukė į aną krantą, — pasakė Kazys. — Bet jis grįš. Aš visiškai įsitikinęs, kad jis grįš. Bet tuo tarpu grįžkime į stovyklą, nes reikės nukirsti kelis medžius.

— Kam? — paklausė Jonas.

— Plaustui: mes turime įrodyti, kad niekas mūsų negali įvartyti į ragą. Aš žinau, kaip plaukamas daromas, ir manau, kad iki popiečio jis turėtų būti padarytas.

Darbas geriausiai išblaško rūpesčius: skautai, pradėję statyti plaustą, užmiršo ne tikai pereito vakaro įvykius, bet ir valtį pavogimą. Jie dirbo išsijuosę ir nekantriai laukė to akimirksnio, kada galės pasidžiaugti savo darbu.

Kazys patarė statyti tvirtą plaustą ir parinko keturis rąstus, du po metrą ir 50 cm ir du po metrą ir 80 cm. Tai turėjo būti plausto rėmai. Kirviu jis padarė išpiovas rąstuose, kad galėtų juos suleisti.

Baigę rėmus, skautai paruošė trumpesnių rąstų, kuriuos uždėjo ant rėmų, tuo padarydami patį plaustą.

Pietų metu plaustas buvo beveik baigtas statyti. Valgydami laukinę antį, kurią Kazys nušovė pereitą vakarą ir Vytas iškepė molinėje krosnyje, berniukai aptarė, koku būdu galima būtų įtaisyti stiebą ir bures.

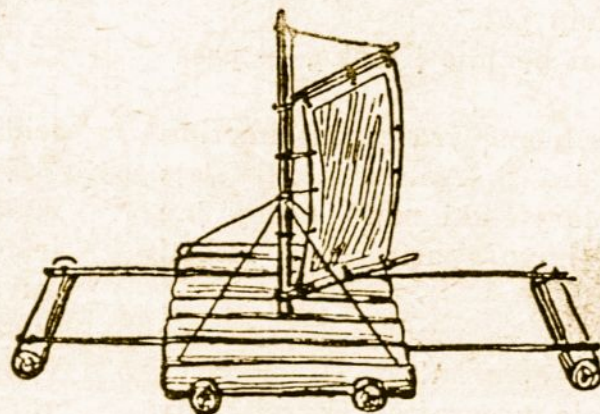
— Aš beveik dėkingas vyrui, pagrobusiam mūsų valtį, — pastebėjo Viktoras, — labai įdomu statyti plaustą ir žiūrėti, ar jis tikrai plauks.

— Kiek žmonių tilps mūsų plauste, Varna? — paklausė Jonas.

— Keturi, nors ir negalėsime jame vaikštinėti, — atsakė Kazys. — Pradžioje plauks du ir būtent mūsų geriausi plaukikai. Dėkui Dievui, mes visi mokame plaukti, bet vis dėlto reikia būti atsargiems.

— Tai būsi tu ir Jonas, — pasakė Vytas, — jūs plaukiate kaip žuvis.

— Tikėkimės, kad neteks plaukti kaip žuvis, — nusikvatojo Kazys. — O, gal, tu, Jonai, norėtumei vėl pabandyti savo meną?

— Plaukti sutikčiau, bet būtų gaila, jei plaustas, į kurį įdėjome taip daug triūso, apvirstų.

Šią dieną nebuvo popietinio poilsio. Šiaip Kazys griežtai laikydavosi tos tvarkos, bet šį kartą visiems rūpėjo baigti savo darbą.

Du plonesniu rąstu po metrą 20 cm turėjo būti plausto sparnais, pritaisytais prie plausto storokais medeliais, išsikišusiais apie 90 cm į abi puses. Paskui reikėjo dar stiebo. Jam Kazys parinko uosį ir pririšo ją virvėmis prie keturių plausto kampų. Žinoma, patį stiebą pririšo ne apačioje, bet viduryje. Liko tik tai iškelti bures. Joms berniukai panaudojo 2 skautiškas lazdas, paklodę su sagų skylutėmis ir virvės. Kad bures tvirtai laikytųsi, berniukai pravedė ilgesnę virvę per jų viršų ir stiebo galą žemyn. Dabar jie galėjo, paėmę bures už apatinės lazdos galo, sukti jas bet kokia kryptimi.

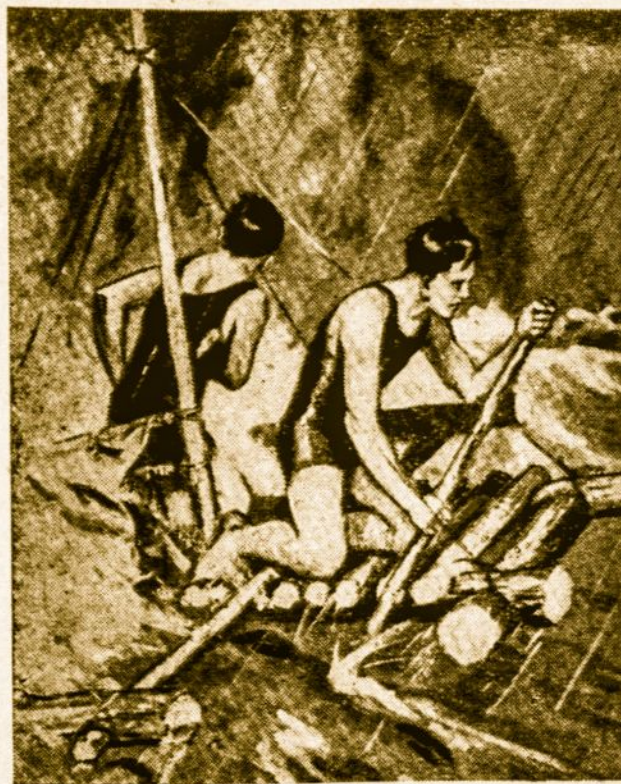
Kazys ir Jonas užsivilko maudyklinius kostiumus, pasiruošę, jei reikėtų, išsimaudyti. Nunešę plaustą prie ežero, skautai nustūmė jį į gilesnį vandenį ir padėjo savo draugams išilpti.

— Valio! — sušuko Viktoras, plodamas rankomis. — Mūsų plaustas pirmos rūšies. Bures suplevėsavo ir vėjas įsisuko į jas, nešdamas skautus tolyn.

Sparnai laikė plaustą pusiausvyra, bet Kazys dar valdė jį trumpu irklu. Vienas laikydamas bures, antras padėdamas irklu, berniukai laikėsi arti kranto, kur jų draugai šaukdami šokinėjo iš džiaugsmo.

Kazys ir Jonas, apsivilkę maudykliniais drabužiais, nieko nebijojo ir linksmai plaukė tolyn.

Kazys buvo tikras, kad saloje vyko kažkas nepaprasta, nors iki šiol ir nesugebėjo rasti paslapties rakto. Vienintelė neištirta vieta buvo salos vakarinė dalis, kur krantas stačiai leidosi į vandenį. Šią dalį jam ir rūpėjo atlankyti.

Laimė, kad nepradėjo lyti, nors apsiniaukęs dangus ir nieko gera nežadėjo. Bet skautai buvo taip užimti savo pergyvenimais, kad nė nepastebėjo pavojingų oro ženklų.

Plaustui praplaukus pro šiaurės rytų dalį, vėjas įkibo į bures ir ėmė greitai varyti plaustą pirmyn. Ežere pradėjo kilti nemažos bangos, kurios skalaute skalavo berniukų kojas.

— Būk atsargus, — šaukė Ka-

zys, — arti kranto yra didelių akmenų.

Smarkus vėjas pagavo bures, vos neapversdamas stiebo ir drauge su juo plausto. Jonas, pastebėjęs pavojų, tuojau šoko prie burių ir, nuleidęs jas, griebė antrą irklą, norėdamas pasukti plaustą nuo pavojingų akmenų.

Jie dirbo išsijuosę, bet atrodė, kad vanduo tikrai tyčiojosi iš jų pastangų, vis arčiau stumdamas juos prie kranto.

Tada ėmė lyti. Ne taip švelniai kaip rytą, bet kibirais. Lietus plakė jų veidus ir pečius, ir jie drebėjo nuo staigaus šalčio. Kažkur ėmė dundėti ir už kelių minučių aštrus žaibas perskrodė dangų ir sugriaudė taip arti, tartum saloje būtų įvykęs sprogimas. Lietus ėmė lyti dar smarkiau, ir ežeras šniokštė šniokštė.

— Laikykis, — šaukė Kazys, — visomis jėgomis įkibęs į irklą.

— Aš laikausi, — atsakė Jonas, — bet kaip tu? Mes išmušti iš kelio, plaukiame į akmenis.

Taip iš tiesų ir buvo: kiekvieną sekundę plaustas labiau artinosi prie akmenų, kurių berniukai audroje beveik nebegalėjo matyti. Bet skautai yrėsi narsiai, tikėdamiesi nugalėti šimteriopai galingesnę priešą. Jų draugai, be galo išsigandę ir susirūpinę savo draugų likimu, nekreipė dėmesio į audrą ir bėgo ežero pakraščiu, stengdamiesi iš tenai sekėti įvykius. Padėti jie negalėjo, bet Kastas atnešė ilgą virvę draugams gelbėti, jei to reikėtų.

Plaustas tvirtai laikėsi, nes buvo gerai padarytas, bet ilgainiui ir jis negalėjo išlikti sveikas. Vienas sparnas atsitrenkė į akmenį ir sulinko. Tuo akimirksniu Jonas susvyravo, aukštelninkas virto ant draugo ir abu berniukai įkrito į vandenį.

Kazys tuojau iškilo į paviršių, bet Jono niekur nebuvo matyti. Smarkiai plakančia širdimi skiltininkas ėmė dairytis ir ieškoti draugo. Jonas buvo puikus plaukikas. Jei jis nebuvo iškilęs, tai reiškė, kad jis krisdama susižeidė arba susitrenkė į akmenį.

Bet ten, už maždaug šimto metrų, kažkas kilnojosi vandenyje. Negaišdamas nė sekundės Kazys stipriais smūgiais nuplaukė pas savo draugą. Krisdamas Jonas pataikė galva į plausto kraštą. Smūgis buvo toks smarkus, kad berniukas apkvaišo, nors ir turėjo pakankamai sąmonės laikytis vandens paviršiuje.

— Aš ateinu! — sušuko Kazys ir priplaukė lygiagrečiai su savo draugu. Paskui, atsigulęs aukštelninkas, paėmė Jono galvą į rankas ir stipriai dirbo kojomis.

Srovė nešė berniukus su savimi, ir Kazys negalėjo matyti, ar jie artinosi ar tolo nuo ežero kranto, nes plaukė atsigrižęs nuo jo. Jis taip pat negalėjo matyti, kad skautai krante bėgte bėgo pagalbon. Pirmas dalykas, kurį jis išgirdo, buvo padrašinantis šauksmas užpakalyje ir antras virvės zvimimas ties savo ausimis. Nepaprastai laiminga ranka Kazys pačiupo virvės kilpą ir uždėjo ją ant savęs.

Atrodė visas šimtmetis, kol Kazys pajuto smėlį po kojomis ir daugybė rankų griebė jį ir jo našta.

— Ko greičiausiai turime grįžti į stovyklą, — sušuko Viktoras, — reikia ištrinti visą kūną, kad negautumėte slogų.

Jonas buvo gerokai išvargęs, bet ir Kazys vos laikėsi ant kojų. Skautai išmasažavo draugus ir, kraujui pradėjus laisvai cirkuliuoti, abu neužilgo galėjo paeiti.

Grįžę į stovyklą, jie patys dar kartą gerokai išsitrynė rankšluosčiais, kol buvo raudoni, kaip ugnis. Tada jie atsigulė ir tuojau užmigo.

Pabudę šeštą valandą po piet ir išgėrę karšto pieno, berniukai beveik visai atsigavo.

— Visa kelionė nuėjo niekais, — skundėsi Jonas, — ir be to dar netekome plausto.

— Kodėl manai, kad viskas nuėjo niekais? — nusišypsojo Kazys. — Aš pastebėjau, ką norėjau pastebėti,

— Bet aš nieko nemačiau, — nustebo Jonas.

— Taip, nes visą laiką dirbai atsisukęs nugara į krantą. O aš pamačiau didelę olą krante, ten, kur jis stačiausia kyla į viršų.

— Ola? — sušuko Jonas. — Ar tu galvoji, kad tas vyras?...

— Slepiasi oloje, — Kazys užbaigė mintį, — ir esu pasiryžęs būtina jį iširti.

PLAUSTO ATGAVIMAS.

Išmiegoję Kazys ir Jonas jautėsi tokie stiprūs ir sveiki, kad nutarė iki vakaro padaryti antrą kelionę ir atsigabenti likusią plausto dalį.

— Visų pirma, rąstai labai reikalingi naujam plaustui statyti, — pasakė Kazys, — o antra, nenorime nustoti geros paklodės ir virvių, kurių ir šiaip ne per daugiausia turime:

— Tas teisybė, — atsakė Jonas, — bet kaip patari prieiti prie plausto? Ar nori nusileisti nuo stataus kranto?

— Galėtume nusileisti ir ten, — atsakė Kazys, — nors krantas ir statokas. Blogiausiai atveju prisirištume virves. Bet turiu geresnį sumanymą. Ar sutiktumei dar kartą išplaukti?

— Sutikčiau, nes jaučiuosi visai tvirtas.

— Gerai. Kol galėsime, eisime pėsti ežero krantu, o paskui plauksime. Dabar bus visai kitoks reikalas, nes lietus nustojo lijęs ir vėjas visai nurimo. Ar pamėginti?

— Taip, turime atgauti savo plaustą, — pritarė Jonas. — Be to yra ola. Ar nepažiūrėti mums, kaip ji iš arti atrodo?

— Šiandien būtų per daug rizikinga plaukti taip toli, — atsakė Kazys. — Mums visiems rūpi sužinoti, ar ten yra kas nors, kas surišta su šios salos paslaptimi. Bet nėra prasmės rizikuoti gyvybe. Jei reikėtų ką nors gelbėti, žinoma, nelauktume, bet dabar turėsime šį žygį atidėti.

Jonas linktelėjo.

— Tu teisingai galvoji, — atsakė jis, — aš taip užsidegiau iširti olą, kad nepagalvojau apie galimą pavojų. Bet jei norime dar šį tą padaryti, turime tuojau eiti, kad nesutemtų.

— Pašaukime kitus, — pasakė Kazys, — jie galės eiti su mumis ir pasiimti virves plaustui traukti.

Antrą kartą skautai ėjo ežero pakraščiu iki tos vietos, kur jis ėmė staigiai kilti. Tenai Kazys ir Jonas įbrido į vandenį, o kiti, pasidalinę į dvi grupes, vieni paliko apačioje, kiti lipo aukštyn.

Visai netoli, už kelių šimtų metrų, plausto liekanos, užkliuvusios už išsikišusių iš vandens akmenų, liūliavo vandenyje. Nebebuvo nei sparnų nei stiebo: jis gulėjo, perlaužtas kaip degtukas ant netvarkingai susistūmusių rąstų. Paklodė turėjo didelį plyšį, bet berniukai vis dėlto džiaugėsi radę ją.

— Ar pastebi stiprią srovę? — paklausė Kazys draugo, — atrodo, tartum šioje vietoje būtų povandeninių šaltinių.

— Ir aš jau pagalvojau, kad čia kažkas nepaprasta, — atsakė Jonas. — Dugnas eina vis gilyn, tuojau turėsiu plaukti.

Berniukai pradėjo plaukti ir neužilgo pasiekė plaustą. Jis buvo sunkokas, todėl Kazys davė savo draugams ženklą numesti surištas į vieną ilgą lyną virves. Virvių ilgumo, 150 m, Kazio nuomone turėjo pakakti nuo kranto viršaus iki plausto. Numestą virvę berniukai pririšo prie plausto ir paskui, išlipę į didoką akmenį pasilsėti, dar kartą apžiūrėjo, iš kurios pusės būtų geriausia bandyti kelti plaustą.

— Ar gali pradėti? — paklausė Kazys. — Manau, kad turėtų pavykti.

Ir darbas iš tiesų pavyko: skautams krante betraukiant ir jų draugams bestumiant ir bekeliant iš apačios, plaustas išplaukė į lygų vandenį ir netrukus Kazys ir Jonas brisdami išstūmė jį į krantą.

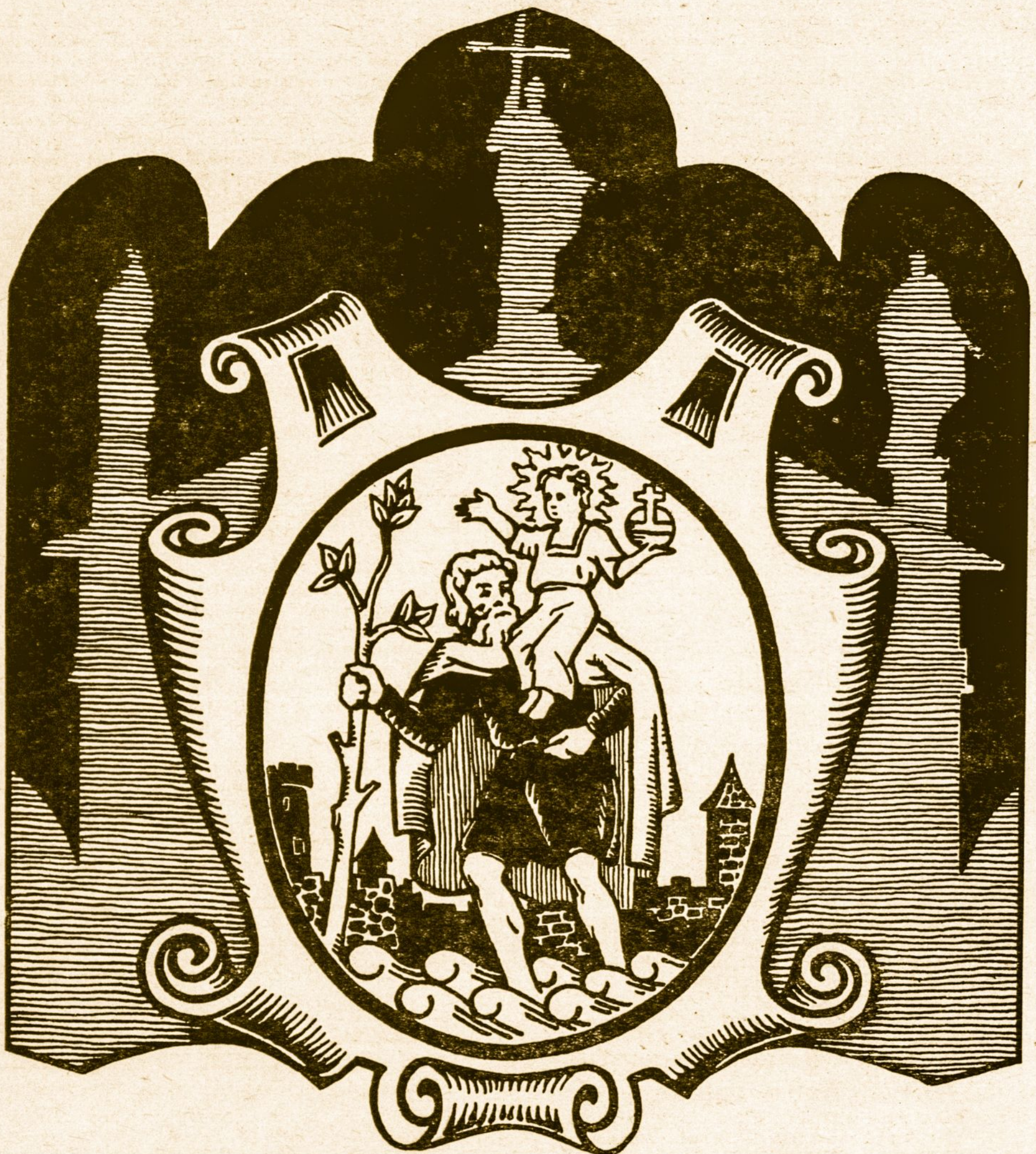
Subėgę skautai apžiūrėjo plausto likučius ir nutarė palikti jį vietoje remontuoti. Gabenti jį į stovyklą būtų per sunku ir neprasminga.

REMKIME VILNIEČIUS.

AUKOKIME VILNIAUS GELEŽINIAM FONDUI.

Sesės iškylautojos.

Vilniaus miesto herbas.